

PANEVROPSKI UNIVERZITET

APEIRON

УНІВЕРСИТЕТ

za multidisciplinarnu i virtualnu studiju
Pan-European University for Multidiscipline & Virtual Studies

Banja Luka

Banja Luka: Bosna i Hercegovina/RS, Pere Krece 13, Pošt. fah 51 Banja Luka 78102; www.apeiron-uni.eu; **Studentska služba:** Tel: +387 (0) 51 430 890; 430 892; 430 893; 430 894; 247 983; 247 984; 247 940; Fax: 430 891; **WEB E-mail:** info@apeiron-edu.eu; **Rektorat:** Tel: +387 (0) 51 247 920; Fax: 247 921; Imejl: rektorat@apeiron-edu.eu; **Sekretar univerziteta:** Tel: +387 (0) 51 247 944; **Vijeće za postdiplomske i doktorske studije:** +387 (0) 51 247 977; **Fakultet poslovne ekonomije:** +387 (0) 51 247 927; 247 974; **Fakultet pravnih nauka:** +387 (0) 51 247 926; 247 973; **Fakultet informacionih tehnologija:** +387 (0) 51 247 925; 247 976; **Fakultet zdravstvenih nauka:** +387 (0) 51 247 923; 247 976; **Fakultet sportskih nauka:** +387 (0) 51 247 924; 247 975; **Fakultet filoloških nauka:** +387 (0) 51 247 977; **Saobraćajni fakultet:** dekan +387 (0) 51 247 976 **Management** – Upravni odbor +387 (0) 51 247 920; Direktor +387 (0) 51 247 918; Rektor: +387 (0) 51 247 922; management@apeiron-edu.eu; **Biblioteka:** +387 (0) 51 247 941; 247 988; **Računovodstvo:** +387 (0) 51 247 945; Fax: +387 (0) 51 430 898; E-mail: finansije@apeiron-edu.eu

PRAVILA

studija drugog ciklusa

Panevropskog Univerziteta

"APEIRON"

Banja Luka

Banja Luka, januar 2024.

PANEVROPSKI UNIVERZITET

"APEIRON"

**za multidisciplinarne i virtuelne
studije**

Pan-European University for Multidiscipline & Virtual Studies

PRAVILA

**studija drugog ciklusa
Panevropskog Univerziteta**

"APEIRON"

Banja Luka

SADRŽAJ:

I OSNOVNE ODREDBE.....	5
II OBRAZOVNA DJELATNOST	9
1. Obrazovni ishodi i pedagoški principi.....	9
2. Studije drugog ciklusa.....	10
3. Studijski program.....	13
4. Nastavni plan i program	14
5. Metrika i metodika studija.....	25
6. Pristup studiju drugog ciklusa	31
7. Prelazak sa druge visokoškolske ustanove i produžetak školovanja.....	37
8. Evaluacija znanja i postignuća studenata	40
9. Pravila studija drugog ciklusa	63
10. Završni rad studenta	74
11. Učenje na daljinu i virtualni studij	80
12. Naučna djelatnost Panevropskog univerziteta "APEIRON"	85
III ZAŠTITA PRAVA STUDENATA I ODGOVORNOST STUDENATA	87
IV PRIZNAVANJE STRANIH VISOKOŠKOLSKIH ISPRAVA	90
V Nadležnost organa u studiju drugog ciklusa	95
1. Senat Panevropskog univerziteta.....	95
2. Nastavno-naučno vijeće Fakulteta.....	97
3. Vijeće katedre	98
4. Direktor.....	98
5. Rektor.....	99
6. Prorektori	100
7. Dekan	101
8. Upravni odbor	101
VI IZDAVAČKA DJELATNOST	102
VII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE.....	104

Polazeći od članova 14. i 31. Zakona o visokom obrazovanju ("Službeni glasnik Republike Srpske", br 67/20), te članova 254. i 135-153. Statuta Panevropskog univerziteta "APEIRON" Banja Luka, Senat univerziteta na svojoj sjednici održanoj dana 26.01.2024. *donosi*

P R A V I L A

studija drugog ciklusa

Panevropskog univerziteta "**APEIRON**"

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim pravilima reguliše se studij drugog ciklusa koji se organizuje na Panevropskom univerzitetu "APEIRON" (u daljem tekstu "*Panevropski univerzitet*"), a naročito: ciljevi studija, obrazovna djelatnost, pristup studijui način priznavanja stranih visokoškolskih isprava odn. vrednovanje stranih studijskih programa, prelazak sa drugih visokoškolskih ustanova i produžetak školovanja, kriterijumi i uslovi prenosa ECTS bodova, način izvođenja studija, organizacija nastavno-obrazovnog procesa, struktura nastavnog plana i programa studija drugog ciklusa, evaluacija znanja, procedure pripreme, izrade i odbrane završnog rada, stručni, akademski odn. naučni nazivi zvanja u studiju drugog ciklusa, specifični organi i nadležnosti ostalih organa i tijela visokoškolske ustanove u studiju drugog ciklusa, način angažovanja akademskog i stručnog osoblja, prava i obaveze studenata, način obezbjeđenje kvaliteta.

Član 2.

Panevropski univerzitet "APEIRON" obavlja studij drugog ciklusa na licenciranim studijskim programima po osnovu rješenja o ispunjavanju uslova i dozvole za izvođenje studija drugog ciklusa na odobrenim studijskim programima koje je izdavalo Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske.

Panevropski univerzitet organizuje **studije drugog ciklusa** iz naučnih oblasti za koje je Univerzitet matičan.

Član 3.

Studije drugog ciklusa su efikasane, **individualne** i kredibilne studije, dizajnirane po mjeri studenta, koje se izvode sistemom mentorstva, vođenjem instruktivne i konsultativne nastave i vježbi, te organizovanjem naučno-istraživačkih projekata studenata.

Osnovni cilj studija drugog ciklusa jeste da student-kandidat stekne produbljena opšta znanja utemeljena u osnovnom profesionalnom znanju iz šire naučne oblasti odn. naučnog polja koji su predmet studija, te duboka i specijalistička znanja iz užeg područja vlastitog interesovanja u kojem priprema završni rad, te da stekne potrebno znanje korišćenja naučnih metoda i istraživačkih tehnika u užem području istraživanja, kako bi se osposobio da kreativno rješava kompleksne probleme iz svoje prakse, odn. kako bi se osposobio za dalji naučno istraživački rad.

Pojedinačni **ciljevi studija drugog ciklusa** koji se ostvaruju na Panevropskom univerzitetu obuhvataju:

- (1.) Sticanje, razvijanje i prenošenje znanja i sposobnosti posredstvom obrazovnog procesa i naučnoistraživačkog rada s ciljem doprinosa razvoju pojedinaca i napretku društva;
- (2.) Pružanje mogućnosti pojedincima da, pod jednakim uslovima produže obrazovanje stečeno u prvom ciklusu, steknu sposobnosti, kompetencije, znanja i vještine visokog obrazovanja u drugom ciklusu i usvoje visoke moralne i humansitičke vrijednosti koje proizilaze iz obrazovnih ciljeva drugog ciklusa;
- (3.) Ostvarivanje strateških ciljeva evropskog prostora visokog obrazovanja, cjeloživotnog učenja i mobilnosti studenata i akademskog osoblja u domenu studija drugog ciklusa;
- (4.) Ostvarivanje kvalifikacionog okvira studija drugog ciklusa koji je kompatibilan sa Kvalifikacionim okvirom u evropskom području visokog obrazovanja i koji omogućava sticanje opštih generičkih sposobnosti i kompetencija drugog ciklusa baziranih na evropskim standardima;
- (5.) Unapređivanje teorijskog okvira i preuzimanje dodatnih kompetencija šire naučne oblasti u kojoj je lociran studij drugog ciklusa kao osnov za unapređena specijalistička i ekspertna znanja i profesionalni razvoj;
- (6.) Stvaranje i održavanje međunarodne uporedivosti standarda, naročito u unutarinstitucionalnom, međuinstitucionalnom, regionalnom i evropskom kontekstu, te da na taj način omogući, pospješi i unaprijedi mobilnost kako za studente i akademsko osoblje, tako i za neakademsko osoblje i građane;
- (7.) Omogućavanje studentima drugog ciklusa sistematsko razumijevanje i savladavanje znanja u njegovom području studija, koje se temelji na znanjima, odnosno proširuje i nadograđuje znanja dodiplomskog studija, i istovremeno predstavlja osnov za originalnost pri razvoju i primjeni ideja u kontekstu istraživačkog rada;
- (8.) Osposobljavanje studenata da mogu primijeniti svoje znanje i razumijevanje, kao i sposobnosti rješavanja problema, na nove i nepoznate sredine unutar šireg (*ili interdisciplinarnog*) konteksta u vezi sa njihovim područjem studija;

- (9.) Osposobljavanje studenata da primjenjuju konceptualno i apstraktno razmišljanje, uz visok nivo kreativnosti, čime se omogućava formiranje kritičkog mišljenja i razrada alternativnih rješenja, kao i primjena istraživačkog i akademskog rada u datoj disciplini;
- (10.) Osposobljavanje studenata da integrišu znanje i bave se složenim problemima, te da formulišu sudove na osnovu datih informacija, uz spremnost za preuzimanje socijalnih i etičkih odgovornosti vezanih za primjenu tih znanja ili sudova;
- (11.) Sticanje interpersonalnih vještina i vještina timskog rada, primjerenih različitim kontekstima učenja i zaposlenja, osposobljavajući studente za pokretanje inicijative, donošenje odluka u deficitu vremena, rukovođenje i harmonizaciju timova i društvenih grupa.
- (12.) Redefinisanje nastavnih planova i reinženjering studijskih kurikula drugog ciklusa u cilju obezbjeđenja odgovarajućih profesionalnih kompetencija studenata i dizajniranja obrazovnog procesa kao stepenaste spirale i ostvarivanja principa cjeloživotnog učenja;
- (13.) Individualizacija i prilagođavanje studija intelektualnoj i psihološkoj mjeri i potrebama studenata kroz interdisciplinarni izborni program, istraživačku praksu i stažiranje.
- (14.) Uvođenje savremenih metoda rada sa studentima kroz interaktivnu nastavu u malim grupama, pedagoške radionice, istraživački rad i projekte, kreativnu participaciju studenata u obrazovnom procesu uz evaluiranje znanja studenata u vidu kontinuiranog procesa praćenja njihovih postignuća i sinteze svih oblika rada;
- (15.) Uspostavljanje i razvijanje svestrane akademske saradnje u domenu studija drugog ciklusa sa drugim visokoškolskim ustanovama iz zemlje i inostranstva, privrednim subjektima i istraživačkim institucijama, sa akcentom na razvoj zajedničkih studijskih programa, naučno-istraživačkih projekata, mobilnosti studenata i akademskog osoblja i razvoja koncepta dvojnih i zajedničkih diploma;

Član 4.

Na Panevropskom univerzitetu se organizuju dva tipa studija drugog ciklusa:

- a) **Istraživačko-teorijski studij** sa ciljem sticanja produbljenih znanja iz zajedničkih osnova naučnih oblasti upisanog studija, te sticanja teorijsko-metodoloških znanja bitnih za podršku u naučno-istraživačkom procesu izrade završnog rada, pronalaženje novih izvora znanja i primjenu naučnih metoda.
Sastavni dio teorijsko-istraživačkih studija drugog ciklusa je učestvovanje u istraživačkom radu i/ili naučnim projektima.
- b) **Profesionalno-specijalistički studij** sa ciljem sticanja naučno-stručnih i

stručno-aplikativnih znanja kao i metodoloških pojmova i vještina neophodnih za prenos i primjenu teorijskih znanja u praksi, za rješavanje složenih tehničkih i radnih problema.

Sastavni dio profesionalnih studija drugog ciklusa je učestvovanje u praktičnoj nastavi odn. stažiranje kao profesionalni dio završnog rada.

Podjela studija drugog ciklusa na istraživački i profesionalni studij je obrazovno-metodološkog karaktera i utiče na definisanje konačne strukture nastavnog plana i programa studenta u izbornom dijelu programa, na mogući odabir odgovarajućih specijalističkih modula u prvoj godini studija drugog ciklusa ukoliko taj studij traje dvije godine odn. ukoliko je procenjen na 120 ECTS, na projektovanje odgovarajućih naučno- istraživačkih i/ili praktično-profesionalnih sadržaja studija, način angažovanja mentora i izbor specifičnih sadržaja osnovne i dopunske literature i ostalih pisanih i elektronskih izvora za podršku studiju, a takođe utiče na sadržaje i primjenjenu metodologiju u izradi završnog rada.

Podjela studija drugog ciklusa na istraživački i profesionalni ne referencira se na propisani izgled diplome koju student stiče nakon završenog studija drugog ciklusa i osnovni naziv stečenog zvanja, ali može da se sadrži u nazivu užeg usmjerenja odn. specijalizacije koji se navode na diplomu nakon navođenja zvanja u određenom naučnom polju.

II OBRAZOVNA DJELATNOST

1. Obrazovni ishodi i pedagoški principi

Član 5.

Studijski programi studija drugog ciklusa obezbjeđuju razvoj i sticanje **opštih (generičkih) kompetencija** nivoa drugog ciklusa kod studenata koje obuhvataju ali se ne iscrpljuju sa sljedećim sposobnostima i vještinama: *sposobnošću analize i sinteze, rješavanju problema, sposobnost planiranja i organizovanja, sposobnost donošenja odluka, sposobnost stvaranja novih ideja (kreativnost) i prilagođavanja novim situacijama, vještine upravljanja informacijama (sposobnost da se dobije i analizira informacija iz različitih izvora), timski rad i sposobnost rada u interdisciplinarnim timovima, interpersonalne vještine, sposobnost primjene znanja u praksi i istraživačke vještine, sposobnosti i vještine kreiranja i upravljanja (menadžment) projektima, sposobnost samostalnog učenja, usmena i pisana komunikacija na maternjem i stranom jeziku, etička posvećenost*, zatim sticanje produbljenog **osnovnog opšteg znanja utemeljenog u osnovnom profesionalnom znanju** vezanih za šire naučne oblasti i naučna polja koja su predmet studija, *(koja uključuju teorijsko-metodološka znanja bitna za razumjevanje širih teorijskih postavki i koncepta i opštih metodoloških okvira naučnih oblasti)*, te sticanje **specifičnih akademsko-stručnih kompetencija** vezanih za uže naučne oblasti i predmete *(koji uključuju teorijsko-metodološka, naučno-stručna i opšte-stručna predznanja bitna za razumjevanje sadržaja predmeta ili uže naučne oblasti, aktuelni sadržaj specifičnog znanja odnosno predmeta/discipline, pristup predmetu, razvoj specifične metodologije predmeta i načina rješavanja problema u toj specifičnoj oblasti, te primjenu znanja)*.

Član 6.

Univerzitet će u izvođenju studija drugog ciklusa primjenjivati **metodološke principe** kojima se podstiče interaktivni karakter obrazovnog procesa, samostalnost i uloga studenta kao aktivnog subjekta tog procesa:

- Promjenjena **uloga nastavnika kao mentora, savjetnika i motivatora** koji omogućava da student sagleda značaj i mjesto određene naučne discipline u sistemu znanja, posreduje u razvijanju sposobnosti razumjevanja i primjene znanja, preuzima ulogu medijatora ličnih interesa i preferencija studenta, koji sagledava specifične sposobnosti studenta i nedostatke u znanju odn. u prethodnom kurikulumu studenta, te na osnovu tih uvida asistira studentu u kritičnoj selekciji didaktičkih materijala i izvora i organizaciji obrazovnih scenarija i situacija;
- **Obrazovanje orjentisano ka studentu** i njegovim stvarnim mogućnostima i sposobnostima učenja odn. nivou njegovog ulaznog predznanja - zahtjevajući veći stepen učešća (*interakcije*) studenta u nastavi i istraživanju, da bi se razvile sposobnosti samostalnog upravljanja

izvorima informacija i projektima, te sposobnost evaluacije informacija i rezultata istraživanja;

- **Ostvarivanje veće pedagoške relevantnosti procesa evaluacije** znanja studenta uvođenjem kontinuirane i kompleksne evaluacije svih faktora postignuća studenta i dodavanjem specifičnih indikatora koji omogućavaju preciznije i prilagođenije mjerenje učinaka obrazovnog procesa;
- **Promjena u pristupu obrazovnim aktivnostima** kroz posredovanje u naučno-istraživačkom radu studenta, podsticanje ličnog sistematskog učešća studenata u individualnoj i grupnoj pripremi pedagoških sadržaja, u ličnim i grupnim prezentacijama tih sadržaja i u kontinuiranom sagledavanju rezultata istraživanja i učenja;
- **Promjena u organizaciji i metodologiji obrazovnog procesa** kroz razvoj interaktivne nastave i inovativnih načina participacije studenata u obrazovnom procesu u vidu uvođenja istraživačkog procesa u sistemu učenja, promjene konteksta učenja, promjene pristupa organizaciji učenja, uključivanja koncentrovanih programa, racionalizacije i individualizacije nastavnih planova, definisanja fleksibilnijih programa i pedagoških metoda pri obradi nastavnih sadržaja koji obezbjeđuju neposredne konsultacije i direktnu mentorsku podršku studentima.

2. Studije drugog ciklusa

Član 7.

Studije drugog ciklusa su efikasane, **individualne** i kredibilne studije, dizajnirane po mjeri studenta, koje se izvode sistemom ličnog mentorstva, vođenjem instruktivne i konsultativne nastave i vježbi, te organizovanjem naučno-istraživačkih projekata studenata.

Panevropski univerzitet u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju organizuje studije drugog ciklusa u trajanju od:

- dvije godine, kao četverosemestralne studije koje se vrednuju sa 120 ECTS kredit-bodova za studente koji imaju završen trogodišnji

nivoo prvog ciklusa sa ulaznim nivoom od 180 ECTS kredit- bodova;

- jedne godine, kao dvosemestralne studije koje se vrednuju sa minimalno 60 ECTS kredit-bodova za studente koji imaju završen četverogodišnji nivoo prvog ciklusa sa ulaznim nivoom od 240 ECTS kredit-bodova;

tako da u zbiru sa prvim ciklusom ukupno akumulirani kredit-bodovi nakon završenog studija drugog ciklusa iznose 300 ECTS.

Lice koje završi studije drugog ciklusa i stekne minimum **300** ECTS bodova, te izradi i odbrani završni rad u skladu sa ovim Statutom stiče zvanje "**mastera**" u odabranoj naučnoj oblasti, zavisno do zakonskih rješenja koja regulišu korištenje akademskih titula i sticanje naučnih i stručnih zvanja.

Član 8.

Panevropski univerzitet "APEIRON" obavlja studije drugog ciklusa u naučnim oblastima i naučnim poljima u kojima su matični licencirani studijski programi za koje univerzitet ima dozvolu za rad i u kojima su matične organizacione jedinice za **ostvarivanje obrazovnih i drugih edukativnih djelatnosti** koje se nalaze u njegovom sastavu.

Matičnost fakulteta definisana je u Nastavnim programima studijskih programa koji se izvode na tim organizacionim jedinicama.

Član 9.

Panevropski univerzitet obavlja studij drugog ciklusa u redovnom i vanrednom studiju u sjedištu Univerziteta u Banjoj Luci, te van sjedišta Univerziteta u registrovanim odjeljenjima Univerziteta za koja ima dozvolu nadležnog Ministarstva za obavljanje djelatnosti van sjedišta, kao i u regionalnim internet centrima učenja na daljinu u visokoškolskim ustanovama sa kojima ima sklopljene Ugovore o studiranju ili Ugovore o akademskoj, naučno-tehničkoj i poslovnoj saradnji, u ispitnim centrima van sjedišta univerziteta za predmete čiji karakter to zahtjeva, kao i na drugim lokacijama u kojima ima pribavljenu dozvolu za obavljanje djelatnosti.

Član 10.

U okviru studija drugog ciklusa Panevropski univerzitet obavlja obrazovnu, naučno-istraživačku, ekspertno-konsultantsku i izdavačku djelatnost. Panevropski univerzitet može u okviru ovog studija da obavlja i druge poslove kojima se komercijalno iskazuju rezultati naučno-istraživačkog rada.

U okviru studija drugog ciklusa Panevropski univerzitet samostalno, ili u saradnji sa drugim obrazovnim i istraživačkim organizacijama, obavlja osnovna i primjenjena istraživanja i istraživanja koja su u funkciji razvoja obrazovne djelatnosti.

Član 11.

Prema **vrsti studija** u drugom ciklusu Univerzitet obavlja akademske i strukovne studije, a prema **načinu izvođenja** redovne i vanredne studije. Univerzitet realizuje pojedine nastavne i obrazovne oblike metodom "učenjana daljinu" (*distance learning*) odn. u sistemu virtuelnih studija u naučnim poljima koja su kompatibilna sa načinom izvođenja nastave u sistemu "učenja na daljinu" i kada je to spojivo sa prirodom studija.

Način izvođenja učenja na daljinu je definisan *Pravilnikom o virtuelnom studiju i obrazovanju na daljinu Panevropskog univerziteta "APEIRON"* kojeg donosi Senat univerziteta.

Univerzitet obavlja studije drugog ciklusa kao kombinaciju dijaloga sistema interaktivne nastave sa mentorskim vođenjem studenta. Na univerzitetu se realizuje integrisani mješoviti model učenja (***blended learning***) koji pretpostavlja sintezu kontaktne nastave, obrazovanja na daljinu i mobilnog obrazovanja, odn. sintezu različitih oblika isporuke nastavnih sadržaja, različitih nastavnih metoda poučavanja i obrazovnih stilova u okviru kojih se preferiraju **problemско učenje** (*problem-based learning*) i **učenje bazirano na projektima** (*project based-learning*).

Član 12.

Panevropski univerzitet djeluje u kooperaciji sa domaćim i inostranim partnerima na osnovu zaključenih sporazuma i ugovora čime se ostvaruje internacionalni i evropski karakter studija, te sinergija obrazovnih, poslovnih, socijalnih i humanističkih efekata u radu ustanove.

Panevropski univerzitet može u okviru sporazuma sa drugim visokoškolskim ustanovama iz zemlje i inostranstva da organizuje zajedničke studijske programe drugog ciklusa kao i da pruža kadrovske, tehničke i organizacione usluge za studij drugog ciklusa svojim akademskim partnerima.

Studijskim programom koji organizuje i izvodi dvije ili više visokoškolskih ustanova koje imaju dozvolu za rad stiče se **dvojna** (*double degree*), **zajednička** (*joint degree*) ili **višestruka** (*multiple degree*) **diploma**.

Način izvođenja zajedničkog studijskog programa definiše se *Pravilima o zajedničkom studiju i mobilnosti studenata* koje donosi Senat univerziteta.

Član 13.

Nastava na studiju drugog ciklusa za sve vidove studija izvodi se na **srpskom ili hrvatskom ili bosanskom jeziku** i/ili na jednom od **svjetskih jezika**.

Na Panevropskom univerzitetu su u ravnopravnoj upotrebi ćirilčno i latinično pismo.

U jedinicama osnovanim sa inostranim partnerima, nastava se izvodi na jednom od svjetskih jezika, odn. na jeziku zemlje u kojoj se nastava izvodi.

Studenti mogu polagati ispite na jednom od **jezika konstitutivnih naroda**, po vlastitom izboru ili na jednom od svjetskih jezika.

3. Studijski program

Član 14.

Studijskim programom studija drugog ciklusa utvrđuje se:

- Naziv, ciljevi i svrha programa;
- Model studijskog programa;
- Matičnost studijskog programa prema oblastima obrazovanja;
- Vrsta i nivo studija;
- Obim studija;
- Ishodi procesa učenja na nivou studijskog programa sa definisanim kompetencijama znanja, vještina i sposobnosti koje treba dobiti student nakon savladavanja programa;
- Strukovno, akademsko odnosno naučno zvanje odn. kvalifikacije koje se stiče završetkom studijskog programa;
- Uslovi za upis na studijski program iz Republike Srpske, BiH odnosno inostranstva;
- Lista obaveznih, izbornih i fakultativnih predmeta i drugih nastavno-obrazovnih programskih jedinica koji čine studijski program sa okvirnim sadržajem, ciljevima i opisom predmeta;
- Način izvođenja studija i polaganja ispita;
- Mjesta izvođenja nastave;
- Potrebno vrijeme za izvođenje pojedinih oblika studija;
- Predviđeni broj časova za pojedine predmete i njihov raspored po godinama;
- Bodovna vrijednost svakog predmeta iskazana u skladu sa ECTS bodovima;
- Bodovna vrijednost završnog rada iskazana u skladu sa ECTS bodovima;
- Način procjene rezultata svakog pojedinog oblika studija i svakog predmeta;
- Uslovi upisa studenta u sljedeći semestar, odnosno sljedeću godinu studija, te preduslovi za upis pojedinih predmeta i grupe predmeta;
- Način izbora predmeta iz drugih studijskih programa;
- Mogućnost izvođenja nastave na stranim jezicima;
- Uslovi za prelazak sa drugih studijskih programa;
- Silabusi (kurikulumi) nastavnih predmeta i drugih nastavno-obrazovnih jedinica sa ishodima procesa učenja i kompetencijama koje treba da dobiti student nakon savladavanja tih programskih sadržaja;

- Obavezna i pomoćna literatura i drugi izvori potrebni za savladavanje nastavnog programa svakog pojedinog predmeta;
- Prohodnost prema daljim studijima i profesionalni status;
- Kriterijume i načine osiguranja kvaliteta;
- Obaveze studenata i dinamiku studiranja;
- Druga pitanja od značaja za izvođenje studijskog programa

Panevropski univerzitet definiše u strukturi studijskog programa oblike i načine izvođenja nastave za vanredni studij, kao i posebne uslove i način ostvarivanja učenja na daljinu.

Izmjene studijskog programa vrše se po postupku utvrđenom za njegovo donošenje.

Izmjene i dopune studijskog programa za koji je Panevropski univerzitet dobio dozvolu za rad, a koje se vrše radi njegovog usklađivanja sa organizacijom rada i dostignućima nauke u skladu sa propisanim standardima za akreditaciju studijskih programa, ne smatraju se novim studijskim programom.

Izmjene i dopune studijskog programa ne mogu uključivati izmjenu oblasti obrazovanja kojoj pripada studijski program, naziva studijskog programa, niti zvanja koje se stiče njegovim završetkom.

Razvoj, izrada, održavanje, evaluacija i obezbjeđenje kvaliteta studijskih programa je složena djelatnost univerziteta definisana u Pravilniku o osiguranju kvaliteta na Panevropskom univerzitetu i opisana u Proceduri razvoja predlaganja i usvajanja studijskih programa. Primjenjeni su izvori za metodologiju razvoja i osiguranju kvaliteta studijskih programa definisani u okviru Evropskih standarda i uputstva za razvoj kvaliteta u visokom obrazovanju (tzv. ESG standardi)

4. Nastavni plan i program

Član 15.

Nastavnim planom (*syllabus*) utvrđuje se raspored nastavno-obrazovnih jedinica (*nastavni predmeti, nastavni moduli, seminari, studentska praksa, naučna istraživanja, naučni i stručni radovi, stažiranje i volontiranje i drugo*) prema nastavnim blokovima, semestrima i godinama studija sa pripadajućom metrikom studija, kao i struktura predmetnih jedinica prema tipu, prema pripadnosti predmetnoj oblasti odn. širem i užem naučnom području, prema nivou složenosti/apstrakcije i prema obaveznosti predmeta.

Nastavni plan još obuhvata i strukturu studijskog programa razrađenu prema nastavnim i obrazovnim jedinicama, ciljeve, izvore i kriterije odabira izbornog programa, izvorni i modularni izborni program, pregled uzajamno razmjenjivih kompatibilnih studijskih programa, izborni program iz kompatibilnih studijskih programa i izborni program studija

izbornih usmjerenja.

Nastavnim programom (curriculum) utvrđuju se ciljevi predmeta sa očekivanim ishodima i kompetencijama znanja i vještina i okvirni sadržaj nastavnog predmeta, preduslove za pohađanje predmeta, oblici i metodologija izvođenja nastave, način evaluacije znanja, kao i spisak obaveznih udžbenika, priručnika, ostale literature i drugih izvora na osnovu kojih se polažu ispiti iz tog nastavnog predmeta.

Panevropski univerzitet obezbeđuje interdisciplinarnost, multi disciplinarnost, te internacionalizaciju nastavnog plana i programa, interakciju sa profesionalnom praksom, realizaciju praktične nastave i aktivno učešće studenata u naučnom istraživanju u okviru studijskog programa.

Član 16.

Nastavni plan obaveznih, izbornih i fakultativnih predmeta i ostalih programskih aktivnosti na studiju drugog ciklusa donosi Senat Panevropskog univerziteta "APEIRON" na osnovu prijedloga Vijeća za postdiplomske i doktorske studije.

Nastavni plan studija drugog ciklusa koje se izvode po Sporazumu sa drugim visokoškolskim ustanovama donose organi tih ustanova ili zajednički organi.

Član 17.

Nastavni program za pojedine predmete donosi Senat univerziteta, na prijedlog predmetnog nastavnika. Nastavni program se dizajnira prema savremenim pedagoškim principima uvažavajući jednosemestralni karakter predmeta i strukturalne zahtjeve iz studijskog programa.

Prije usvajanja nastavnog programa pojedinih predmeta/modula Senat možeda pribavi i mišljenje Vijeća za postdiplomske i doktorske studije, odnosno Katedre kojoj pripada predmet/modul.

Član 18.

Nastavni program drugog ciklusa obuhvata komponente obaveznog, izbornog, diferencijalnog i fakultativnog nastavnog programa podjeljenog u teorijsko-metodološki obavezni blok i specijalističko-aplikativni izborni blok, istraživačko-akcionu programsku komponentu, te komponente specijalističkog, pristupnog i završnog rada.

Obavezni program obezbeđuje sticanje opštih, generičkih kompetencija studenata na nivou drugog ciklusa, te specifičnih kompetencija vezanih za teorijsko-metodološka, naučno-stručna i opšte-stručna znanja bitna za razumjevanje sadržaja predmeta ili uže naučne oblasti.

Po osnovu obaveznog programa u prvoj godini studija drugog ciklusa student ne može da ostvari manje od 40 odn. više od 50 ECTS. U drugoj godini student ne može da ostvari manje od 15 odn. više od 20 ECTS.

Izborni program obezbeđuje sticanje dodatnih stručno-aplikativnih i specijalističkih kompetencija studenata u oblasti studija drugog ciklusa i u okruženju teme specijalističkog i završnog (master/magistarskog) rada.

Po osnovu izbornog programa u prvoj godini studija drugog ciklusa student ne može da ostvari manje od 5 odn. više od 10 ECTS. U drugoj godini student ne može da ostvari manje od 15 odn. više od 20 ECTS.

Diferencijalnim programom student stiče nedostajuće ulazne kompetencije za studij drugog ciklusa, ukoliko ima završen studij prvog ciklusa koji obezbeđuje djelimičnu matičnost na upisanom programu. Diferencijalni program zamjenjuje djelimično ili u cjelosti izborni program studija drugog ciklusa ukoliko je manji ili jednak broju ECTS bodova izbornog programa. Ukoliko je diferencijalni program prema komisijom vrednovanju veći od izbornog programa, tada u cjelosti zamjenjuje izborni program, a razlika ECTS povećava ukupno planirani fond ECTS bodova studija drugog ciklusa. Diferencijalni program ne može biti vrednovan sa više od 60 ECTS bodova. Ukoliko je diferencijalni program veći od 60 ECTS bodova student se upućuje da upiše dodatnu godinu u studiju prvog ciklusa da bi mogao da upiše studij drugog ciklusa.

Fakultativni program je namjenjen naprednim studentima koji namjeravaju da u dvogodišnjem studijskom programu drugog ciklusa steknu i odgovarajuću specijalizaciju u režimu intenzivnog studija odn. koji služi kao priprema za nastavak doktorskog studija, ili za nastavak studija na drugim visokoškolskim ustanovama.

Fakultativni program ne može da bude vrednovan sa više od 30 ECTS bodova.

Istraživačko-akcioni program obuhvata aktivnosti vezane za istraživanja u okviru master rada/teze što uključuje i istraživanje izvora, učešće studenta u drugim naučno-istraživačkim odn. stručnim projektima, odbranjene ili objavljene radove studenta, učešće na naučno-stručnim skupovima, radna, stručna, klinička i laboratorijska praksa i autorstvo u inovacijama i patentima.

Po osnovu studijskih aktivnosti u istraživačko-akcionom programu studija drugog ciklusa student ne može da ostvari manje od 10 odn. više od 30 ECTS, pri čemu je istraživanje u okviru master rada/teze obavezna studijska aktivnost. Način vrednovanja pojedinih komponenti istraživačko-akcionog programa razrađen je u odjeljku "Evaluacija znanja i postignuća studenata" ovog pravilnika.

Student je obavezan da izradi i odbrani završni (master) rad koji mora da zadovolji kriterije definisane u ovom pravilniku i koji se procjenjuje sa ne manje od 10 i ne više od 15 ECTS. U dvogodišnjem studiju drugog ciklusa student je obavezan da izradi i odbrani specijalistički ili pristupni rad koji mora da zadovolji kriterije definisane u ovom pravilniku i koji se procjenjuje sa ne manje od 5 i ne više od 10 ECTS.

Član 19.

Struktura nastavnog programa studija II ciklusa podrazumjeva opcije dvogodišnjeg (četverosemestralnog) studija za studente koji su završili trogodišnjim studij prvog

ciklusa i stekli 180 ECTS kredit-bodova, odnosno jednogodišnjeg studija drugog ciklusa u trajanju od dva do tri semestra za studente koji su završili četverogodišnji studij prvog ciklusa i stekli 240 ECTS kredit-bodova.

Struktura nastavnog programa studija II ciklusa Panevropskog univerziteta			
Seme- star	Vrsta aktivnosti	Br. predm. aktivn.	Suma ECTS min/maks.

**Prva godina master studija za studente sa ulaznim nivoom
od 180ECTS (IV godina ukupnog visokoškolskog
obrazovanja)**

I (VII)	Obavezni program	4-5	20-25
I (VII)	Izbroni program	1-3	5-10
II (VIII)	Obavezni program	4-5	20-25
II (VIII)	Specijalistički / pristupni rad	1	5-10
SUMA	UKUPNO prva godina master studija	10-14	60-70

**Druga godina master studija (V godina ukupnog visokog
obrazovanja)**

(samostalna godina za studente sa ulaznim nivoom od 240 ECTS)

1/ Teorijsko-metodološki obavezni blok

III (IX)	• metodologija naučno-istraživačkog rada	1	5
III (IX)	• obavezni program iz uže naučne oblasti	2	10-15

UKUPNO teorijsko-metodološki blok 3 15-20

2/ Specijalističko-aplikativni izborni blok

III (IX)	• Izvorni izborni program (1-3 predmeta),ili	1-3	
III (IX)	• Program iz kompatibilnih studijskih grupa, ili	1-3	
III (IX)	• priznati ispiti položeni na drugim všu u studiju drugog ciklusa	1-3	

UKUPNO specijalističko-aplikativni blok 3-6 15-20

3/ Istraživačko-akcioni blok

III-IV	• istraživanje u okviru master rada/teze (uključujući i istraživanje izvora);		
III-IV	• učešće u stručnim ili naučno-istraživačkim projektima		
III-IV	• objavljeni radovi		
III-IV	• učešće na naučno-stručnim skupovima		

UKUPNO istraživačko-akcioni blok 10-30

4/ Master / magistarski rad

IV-V	Master/magistarski rad	1	10-15
UKUPNO master/magistarski rad			10-15
SUMA	UKUPNO druga godina master studija	8-15	60-90

Član 20.

Kredit-bodovi norme za studij drugog ciklusa (*300 ECTS bodova*), akumuliraju se po osnovu kredit-bodova stečenih iz prethodnog studija uključujući i bodove dodjeljene za diplomski ili specijalistički rad, bodove dodjeljene za aktivnosti studenta-kandidata u izbornom i akciono- istraživačkom programu koji su izraz prepoznatljivog uložnog rada i koji su relevantni za sadržaj studija drugog stepena i usvojenu temu završnog rada, te kredit-bodove stečene tokom samih studija drugog ciklusa avladavanjem plana i programa studija koji uključuje i planirani program istraživanja, kao i kredit-bodove dodjeljene za završni rad.

Vrednuju se i sljedeće van-nastavne aktivnosti studenta-kandidata master studija: istraživanje i naučno-istraživačke aktivnosti koje su vezane za izradu završnog rada, referati i koreferati na okruglim stolovima i tribinama, verifikovano učešće na seminarima, konferencijama, radionicama, učešće u radu na stručnim i naučno-istraživačkim projektima, certifikati i uvjerenja o položenim kursevima, čija je tema i sadržaj usko vezana za šire naučno područje studija, radovi publikovani u naučnim i stručnim časopisima i zbornicima, čija je tema i sadržaj usko vezana za šire naučno područje studija kandidata, inovacije i patenti koji su zvanično priznati odn. certificirani.

Član 21.

Ciljevi izbornog programa u **individualizaciji** studija drugog ciklusa su:

- ↯ Sticanje dodatnih naučno-stručnih, opšte-stručnih i specijalističkih znanja interdisciplinarnog karaktera iz užih naučnih oblasti koje pokrivaju specifične aspekte izabranog usmjerenja odn. specijalizacije u okviru upisanog studija drugog ciklusa, odn. koji pokrivaju specifične aspekte vezane za izabranu temu završnog rada.
- ↯ Sticanje *specifičnih znanja odn. vještina* koji nisu u okviru obaveznog programa, a za koje student ima lični afinitet, ili će mu trebati u nastavku studija, u naučno-istraživačkom radu ili u profesionalnoj karijeri;
- ↯ Realizacija interdisciplinarnog studija kroz kombinovanje različitih užih naučnih oblasti čime student potvrđuje svestranost vlastite ličnosti;
- ↯ Sticanje dodatne specijalizacije tokom prve godine studija drugog ciklusa u kombinaciji sa fakultativnim programom i u režimu intenzivnog studija;

- ⇒ Priprema za prelazak na drugu visokoškolsku ustanovu ili za *nastavak studija u zemlji ili u inostranstvu*.

Član 22.

Student dizajnira izborni program u saradnji sa mentorom studija drugog ciklusa iz sljedećih izvora:

- polaganjem **izvornih izbornih predmeta odn. modula** koji su planirani za upisani studijski program;
- polaganjem (obaveznih i/ili izbornih) predmeta **iz kompatibilnih studijskih programa** uvedenih na Panevropskom univerzitetu;
- **komisijskim vrednovanjem i priznavanjem ispita** položenih na drugim visokoškolskim ustanovama u studiju drugog ciklusa;
- vrednovanjem odbranijenih **seminarskih radova** u okviru studija drugog ciklusa odn. **radova objavljenih** u kategorisanim stručnim i naučnim publikacijama;
- vrednovanjem **učesća na naučnim ili stručnim skupovima** sa ili bez prezentovanja radova;
- vrednovanjem **učesća u naučno-istraživačkim ili stručnim projektima** odn. vrednovanje **vlastitog istraživačkog rada**;
- vrednovanjem **radne, stručne, kliničke i laboratorijske prakse** obavljene tokom studija drugog ciklusa;
- **autorstvom u inovacijama i patentima** koji su zvanično priznati odn. certifikovani;

Član 23.

Izvorni izborni program je skup svih izbornih predmeta jednog studijskog programa u okviru kojeg student može da izvrši odabir pojedinih predmeta za ispunjavanje nastavnih obaveza vezanih za izborni program studija.

Nastavni plan izbornog programa Panevropskog univerziteta sortiran po naučnim poljima utvrđuje Senat univerziteta svake školske godine na osnovu rezultata studentske ankete o izbornom programu koja se sprovodi među studentima svake godine u periodu od 1. oktobra do 15. novembra, vodeći pritom računa i o mogućnosti formiranja minimalne nastavne grupe za pojedine izborne predmete, te o raspoloživosti akademskog osoblja za izvođenje nastave i ostalih obrazovnih aktivnosti na izabranim izbornim predmetima.

Univerzitet po pravilu neće obezbjediti izučavanje izvornih izbornih predmeta za koji se opredjeli manje od 15 studenata u tekućoj školskoj godini. Ukoliko se ipak pristupi realizaciji takvog predmeta primjenit će se režim konsultativne nastave, a studenti pripremaju predmet za koji se organizuje konsultativna nastava **samostalno** pri čemu koriste i sva informaciono-komunikaciona sredstva i tehnologije učenja na daljinu

koji su uvedeni na Panevropskom univerzitetu, kao i uputstva koja su dobili na konsultacijama sa nastavnim osobljem.

Član 24.

Prilikom odabira izbornih predmeta student mora da vodi računa o sljedećim kriterijima:

- (1.) Broj ECTS kredit-bodova iz odabranih izbornih predmeta mora da zajedno sa kredit-bodovima iz obaveznog programa studija, te bodovima stečenim iz ostalih izvora izbornog programa obezbijedi propisan broj ECTS kredit-bodova školske godine (*60 ECTSbodova*).
- (2.) Student ne može odabrati izborni predmet ukoliko ne ispunjava preduslove za pristup predmetu u skladu sa nastavnim programom predmeta tj. ukoliko ne posjeduje specifična prethodna znanja odn. kompetencije koji su preduslov za uspješno savladavanje izabranog predmeta.

Kriterijumi i procedure sticanja i priznavanja ECTS bodova iz pojedinih specifičnih izvora izbornog programa u studiju drugog ciklusa bliže se razrađuju Nastavnim programom studija drugog ciklusa.

Član 25.

Student može da ostvari izborni program polaganjem predmeta iz kompatibilnih studijskih programa. Svi studenti Panevropskog univerziteta imaju pravo da realizuju svoj izborni odn. fakultativni program bez obzira na kojem Fakultetu se organizuje nastavni proces za određeni predmet.

Lista kompatibilnih, uzajamno razmjenjivih studijskih programa je sastavni dio nastavnog plana svakog studijskog programa. Ukoliko se izabrani predmet realizuje u okviru redovnog i obaveznog programa u pojedinim studijskim programima drugih fakulteta Panevropskog univerziteta, tada se student slobodno priključuje grupi studenata na tom studijskom programu iu okviru iste grupe savladava sve nastavne obaveze predviđene za taj predmet.

Član 26.

Student može da ostvari dio izbornog programa putem komisijskog priznavanja ispita položenih na drugim visokoškolskim ustanovama, ili na drugim studijskim programima u okviru Panevropskog univerziteta, u skladu sa odredbama Statuta univerziteta koje regulišu priznavanje ispita.

Studentu se kao izvor izbornog programa ne mogu komisijski priznavati ispiti položeni tokom studija prvog ciklusa.

Član 27.

Intenzivan studij pune kalendarske godine je studijski program drugog ciklusa koji odgovara radnoj metrici od 46 do 50 sedmica i sticanju po osnovu nastavnih i

obrazovnih aktivnosti maksimalno dozvoljene i legitimne sume od 75 ECTS kredit-bodova, tokom jedne školske godine.

Student Panevropskog univerziteta, tokom jedne školske godine, po osnovu polaganja ispita iz redovnog, izbornog, diferencijalnog i fakultativnog programa, te po osnovu ostalih studijskih aktivnosti koje se buduju, ne može steći više od 75 ECTS kredit-bodova.

Režim intenzivnih studija odobrava se studentima prilikom usvajanja predloženog individualnog nastavnog plana studenta u završnoj godini studija drugog ciklusa. Režim intenzivnih studija može da se odobri studentima i na prvoj godini četverosemestralnih studija drugog ciklusa zbog savladavanja diferencijalnog programa koji je određen studentu po osnovu prelaska sa druge visokoškolske ustanove ili po osnovu upisa sa diplomom druge visokoškolske ustanove.

Režim intenzivnih studija može da se odobri studentu na lični zahtjev zbog savladavanja fakultativnog studijskog programa uporedo sa tekućim studijskim programom.

Režim intenzivnog studija sa utvrđenim planom intenzivnog studija, odobrava Rektor Univerziteta.

Izvođenje intenzivnog studija se obavlja pod kontrolom mentora.

Član 28.

Studentima četverosemestralnog studija drugog ciklusa, omogućeno je da odgovarajućim odabirom izbornog programa steknu **specijalizaciju** u okviru svoga studijskog programa. Student koji želi da ostvari odgovarajuću specijalizaciju dužan je da podnese zahtjev studentskoj službi na početku školske godine.

Ukoliko studenti žele da postignu odgovarajuću specijalizaciju moraju da u okviru izbornog programa polože predmete predviđene za sticanje specijalizacije prema Nastavnom planu izbornog programa studija na Panevropskom univerzitetu.

Ukoliko se student opredjeli za odgovarajuću specijalizaciju u okviru studijskog programa kojeg je upisao, dio njegovog izbornog programa je predodređen nastavnim programom specijalizacije.

Član 29.

Nastavni predmeti na studiju drugog ciklusa koji se organizuje na Panevropskom univerzitetu "APEIRON" su jednosemestralni.

Bodovna vrijednost svakog predmeta u izbornom programu iskazana u skladu sa ECTS može da ima tri različita nivoa težinskog faktora zavisno odobima utrošenog rada i vrste dodatnih obrazovnih sadržaja koji se primjenjuju u obradi izbornog predmeta odn. zavisno od obima dodatnih poglavlja obavezne literature i obima dopunske literature;

- modularna bodovna vrijednost, primjenjuje se na sadržaje izbornog programa i predmete koji se obrađuju u okvirima izbornih modula. Ova

vrijednost ima najmanji težinski faktor;

- standardna bodovna vrijednost predstavlja uobičajenu vrijednost težinskih faktora koja se primjenjuje na sve predmete, prvenstvenou studiju prvog ciklusa;
- napredni nivo primjenjuje se za izborne predmete u studiju drugog i trećeg ciklusa i podrazumjeva dodatne odn. proširene obrazovne sadržaje i proširene odn. dodatne izvore za učenje;

Težinski faktori pojedinih izbornih predmeta utvrđuju se metodologijom kalkulacije radnog opterećenja studenata u okvirima metrike kreditnog sistema bodovanja.

Član 30.

Klasifikacijom predmeta prema različitim kategorijama postiže se uravnotežena struktura studijskog programa sa stanovišta izgradnje kurikuluma i postizanje planiranih obrazovnih ishoda. Stoga se predmeti studija drugog ciklusa klasifikuju:

Prema **predmetnoj odn. funkcionalnoj oblasti** (*subject area*) predmeti pripadaju sljedećim studijskim modulima:

- **jezgreni (core) moduli:** tj. grupe predmeta koje čine okosnicu određene naučne oblasti;
- **moduli za podršku** (*support modules*): koji dopunjavaju jezgrene module sa znanjima iz drugih naučnih oblasti da bi se potpunije objasnile implikacije tehnološkog, istraživačkog, radnog ili poslovnog procesa;
- **moduli organizacionih i komunikacionih vještina** (*organisation and communication skills modules*): su područja neophodna za uspješno snalaženje u savremenom radnom okruženju kao što su *vještina verbalne i neverbalne komunikacije, timski rad, vještine učenja, menadžment vremena, retorika, strani jezici*;
- **specijalistički moduli** (*specialisation modules*): su područja u kojima se dobijaju specijalistička znanja različito funkcionalnogrupisana u zavisnosti od specifičnosti naučne oblasti.
- **moduli transfera vještina** (*transferable skills modules*): područja koja pomažu da se premosti jaz između teorijskih i praktičnih saznanja i vještina, kao što su *studijska praksa, projekti, rad na terenu, klinike, pedagoške radionice, analize studija slučaja i sl.*

Prema **težinskom faktoru** predmeti su:

- **osnovni** (*basic level course*) - daju uvodna znanja u predmet;
- **srednji** (*intermediate level course*) - namjenjeni da produbeosnovna znanja;
- **napredni** (*advanced level course*) – namjenjeni svestranojteorijsko-

metodološkoj i opšte-stručnoj elaboraciji predmeta;

- **specijalistički** (*specialised level course*) – namjenjeni izgradnjiznanja i iskustva u specijalnim područjima ili disciplinama.

Prema **statusu predmeta** u zavisnosti od uloge predmeta u konkretnom nastavnom programu i njihovoj obaveznosti:

- **obavezni predmeti** (*compulsory*) pružaju sadržaje koji su neophodni za sticanje odgovarajućih opštih i stručnih kompetencija studenta;
- **izborni predmeti** (*elective*) omogućuju specijalizaciju i individualizaciju studija;
- **studijski moduli** (*modules*) kao kompleksi od više povezanih predmeta i ostalih nastavnih aktivnosti koji se izučavaju jedinstveno sa ciljem da daju multidisciplinarna znanja iz specifične oblasti primjene koja se funkcionalno interpretiraju na jedinstven i cjelovit način
- **fakultativni predmeti** su namjenjeni za ispunjavanje dopunskih ciljeva na studiju odn. kao priprema za nastavak studija na drugom visokoškolskim ustanovama ili na narednom ciklusu studija;

Podjelom prema **tipu predmeta** definiše se nivo apstrakcije ili "*opštost*" predmeta koji su bitni za definisanje akademskog karaktera studija u odnosu na strukovne studije. Po ovom kriteriju predmeti se dijele na:

- **akademsko-opšteobrazovni**, (skr. "opšte-obrazov.")
- **teorijsko-metodološki**, (skr "teorij.-metodol.")
- **naučno-stručni** ili **opšte-stručni**, (skr. "opšte-stručni")
- **stručno-aplikativni** ili uže-stručni odn. specijalistički, (skr. "stručno-aplikat.")

Prema **skupnosti** odn. **funkciji** predmeta definiše se sastav i raspored kompetencija koje pojedini predmeti daju studentima tokom studija. Po ovom kriteriju predmeti se dijele na:

- **Opšte-obrazovne zajedničke osnove** (skraćeno: "**zajednički- opšti**"), su predmeti zajedničkih osnova svih studijskih programa koji daju studentima opšte (*generičke*) kompetencije.
- **Zajedničke osnove naučnih oblasti** (skraćeno: "**zajednički-za oblast**"), su predmeti koji se predaju na svim ili na većini studijskih programa jednog fakulteta, koji pripadaju jednoj naučnoj oblasti i koji studentima daju opšta i teorijska znanja neophodna za savladavanje stručnih predmeta, te za dalju vertikalnu prohodnost (prema višim ciklusima) u okviru akademski studija.
- **Zajedničke osnove naučnih polja** (skraćeno: "**zajednički- stručni**"), su predmeti jednog naučnog polja koji omogućavaju specijalistička usmjerenja studenata i dalju prohodnost u studiju.
- **Stručno-matično jezgro**, (skraćeno: "**matično jezgro**"), su predmeti koji

prilpadaju istom matičnom polju studija i daju studentima kritičnu masu akademskih i strukovnih kompetencija za bavljenje izabranom profesijom.³

5. Metrika i metodika studija **Član 31.**

Akadska godina u studiju drugog ciklusa traje od 1. oktobra tekuće godine do 30. septembra naredne godine.,

Nastavna godina traje od 1. oktobra tekuće godine do 31. jula naredne godine. Mjesec septembar je namjenjen za polaganje propuštenih ispita. U mjesecu augustu su ljetni praznici u trajanju od 5 sedmica, a u mjesecu februaru su zimski praznici u trajanju od 2 sedmice.

Godišnja nastava se zaviso od studijskih programa i izbornih programa organizuje u najviše osam nastavnih blokova i/ili u dva semestra.

Nastavni blokovi pojedinačno nisu veći od 6 sedmica. Zimski semestar traje 19-20 sedmica, a ljetni semestar 20-21 sedmicu. Po pravilu zimski semestar počinje 1. oktobra tekuće godine, a ljetni semestar počinje 1. marta naredne kalendarske godine.

Senat univerziteta usvaja po osnovu prijedloga Upravnog odbora, Kalendar studija svake školske godine sa grafičkim i tekstualnim priložima. Kalendarom studija se definiše radno vrijeme ustanove, datumi početaka, trajanje i datumi završetka svih nastavnih jedinica (*školska godina, semestri, predmetni blokovi, modularni blokovi, zimski i ljetni raspusti, završni ispitni blok*), neradni dani i dani praznika, dani predviđeni za specijalne namjene (*Dan univerziteta i sl.*) i dani sa skraćenim radnim vremenom.

Član 32.

Radno opterećenje (*workload*) predstavlja ukupno vrijeme potrebno zaobavljanje svih studijskih aktivnosti kako bi se postigli planirani obrazovni ishodi što uključuje sve aspekte koji su od uticaja na vremensku funkciju pripostizanju tih pedagoških ishoda odn. kumulativ vremena utrošenog za sve predmetne oblike koji su planirani u nastavi, trajanje različitih tipova nastavnih aktivnosti i aktivnosti vezanih za učenje i individualni rad studenta, način prezentacije i isporuke rezultata obrazovnih aktivnosti, te utrošak vremena za sve vrste procjene obrazovnih ishoda.

Univerzitet će radno opterećenje studenata i obračun odgovarajućih ECTS bodova pojedinih predmetnih jedinica vršiti na osnovu slijedećih parametara **metrike studija**:

- Ukupno sedmično angažovanje studenata sati
- Broj časova nastave (*kontakt-sati*) sedmično 20 < čas < 25
- Trajanje predmetnog bloka < 6 sedmica

- Trajanje semestra > 15 sedmica
- Nastava zimskog semestra (počinje 01.10. tekuće godine).... 19-20 sedmica
- Nastava ljetnjeg semestra (počinje od 01.03. naredne godine). 20-21 sedmicu
- Polaganje zaostalih ispita 01.09. – 30.09. naredne godine..... 4 sedmice
- Ljetna pauza - raspust (15.07. – 31.08. naredne godine)..... 5 sedmica
- Zimska pauza 2 sedmice
- Ukupno radnih sedmica u školskoj godini 45 sedmica
- Ukupan fond sati rada (*workload*) školske godine sati
- Ukupno sati rada (*workload*) po 1 ECTSsati
- Standardni godišnji broj ECTS bodova (*evropska norma*) 60 ECTS
- Standardni semestralni broj ECTS bodova (*evropska norma*) 30 ECTS
- Intenzivan studij (pune kalendarske godine)..... < 75 ECTS
- Diplomski – specijalistički rad (< 300 sati rada)..... < 10 ECTS
- Master rad (< 450 sati rada)..... < 15 ECTS

Metrika ukupnog sedmičnog angažovanja studenata i sedmičnog broja časova kontaktne nastave razlikuje se kod vanrednih studenata u odnosu na redovne studente po svome sadržaju obzirom da vanredni studenti preuzimaju do 40 % od ukupnog obima kontaktne nastave a fokus nastavnog procesa je na individualnom radu, konsultacijama i instruktivnoj nastavi, te metodama učenja na daljinu.

Član 33.

Kredit-bodovi su numeričke vrijednosti alocirane za pojedini predmet, modul, odnosno pojedinačnu pedagošku aktivnost studenta koji se zasebno vrednuju i predstavljaju kvantitativno izraženu normu rada potrebnog da bi se uspješno završio navedeni predmet ili edukativni modul odn. obavila tražena aktivnost studenta. Kredit-bodovi odražavaju kvantitativnu količinu rada potrebnu za uspješno završavanje svakog pojedinačnog predmeta, edukativnog modula odn. pedagoške aktivnosti u odnosu na ukupni kvantitativno izraženi rad potreban da bi se kompletirala puna godina akademskih studija. Procjena uloženog rada obuhvata mjerenje učešća studenta na predavanjima, praktičnom radu, seminarima, vježbama, projektima, individualnom učenju, istraživanju izvora, radionicama isimulacijama, te vrijeme potrebno za evaluaciju i druge oblike procjenjivanja aktivnosti studenta.

Ukupan broj kredit-bodova alociranih za pojedini predmet, edukativni modul ili pojedinačnu pedagošku aktivnost zavisi od vrste i karaktera predmeta, stepena apstrakcije predmeta i ukupnog radnog opterećenja predviđenog nastavnim programom, a neophodnog da bi se uspješno završionavedeni program i procjenila

uspješnost studenta u savladavanju tog programa.

Kredit-bodovi se po pravilu izražavaju cjelobrojnim vrijednostima.

Sistem ECTS kredit-bodova u okviru Nastavnog plana i programa Panevropskog univerziteta "APEIRON" predstavlja istovremeno i sistem transfera kredit-bodova u okviru evropskog sistema mobilnosti studenata i transparentnosti visokoškolskog obrazovanja, kao i sistem akumulacije kredit-bodova u okviru metrike studijskih programa i vertikalne prohodnostistudenata na studiju.

Član 34.

Angažovano akademsko osoblje, vrijeme, prostor i način ostvarivanja planiranih oblika nastave i drugih pedagoških aktivnosti, te termini polaganja ispita i evaluacije znanja studenata u toku semestara i u toku školske godine utvrđuju se godišnjim **rasporedom rada** koji se definiše za svaki studijski program posebno.

Godišnji raspored rada donosi Senat univerziteta.

Član 35.

Oblici i metode kojima se ostvaruje nastavno-edukativni proces za studije drugog ciklusa omogućavaju visoku **motivaciju studenata**, aktivan odnos studenata kroz **multidimenzionalnu interakciju i participaciju** u nastavnom procesu, te ostvarivanje nastavnog procesa u vidu neprekidne **pedagoške radionice** u kojoj studenti aktivno rade na gradivu, ostvaruju efikasne modele interaktivnog pedagoškog komuniciranja i planirane pedagoške ishode, bilo samostalno, bilo u međusobnoj interakciji posredovanjem nastavnog osoblja.

Na univerzitetu se u studiju drugog ciklusa primjenjuju sljedeći oblici i metode pedagoškog rada:

- ❑ Dijalog sistem interaktivne nastave sa mentorskim vođenjem studenta uz primjenu integrisanog mješovitog modela učenja (*blended learning*) koji pretpostavlja sintezu kontaktne nastave, obrazovanja na daljinu i mobilnog obrazovanja, odn. kombinaciju različitih oblika isporuke nastavnih sadržaja i različitih nastavnih metoda poučavanja
- ❑ Univerzitet razvija i podstiče obrazovne stilove problemskog učenja (*problem-based learning*) i učenje baziranog na projektima (*project based-learning*).
- ❑ Programirano i kontrolisano izvođenje **nastave za redovne i zasebne nastave za vanredne studente** prema utvrđenom rasporedu uz korištenje savremenih prezentacionih i demonstracionih sredstava i telekomunikacionih tehnologija.
- ❑ Interaktivnom metodom rada sa studentima i zadavanjem da samostalno pripremaju naredne nastavne jedinice stiče se uvid u njihova predznanja i specifična iskustva zasnovana na obrađivanoj problematici na osnovu kojih se

djelimično individualizuje nastavni proces i kontroliše kontinuitet savladavanja gradiva.

❏ Studentima su prije početka obrade nastavnih predmeta **obezbjedeni odgovarajući udžbenici** odn. drugi izvori za samostalno učenje u pisanoj i elektronskoj formi. Udžbenici i ostali izvori za učenje predstavljaju obavezni dio akademskog portfolija angažovanog nastavnog osoblja. Literatura ili udžbenici koji nisu obuhvaćeni izdavačkom delatnošću Univerziteta obezbjeđuje se putem biblioteke Univerziteta odn. besplatno se umnožavaju i distribuiraju studentima u vidu kompendijuma ili skripti.

❏ Studentima su dostupni svi didaktički i **edukativni sadržaji elektronskoj i digitalnoj formi** (koji uključuju snimljena predavanja i vježbe, elektronske i audio knjige, elektronske prezentacije), putem interneta u sistemu učenja na daljinu, putem digitalne interaktivne televizije (*Apeiron TV Channel*), ili na različitim video-prezentacionim medijima (*video-kasete, inter aktivni multimedijalni optički mediji i dr.*).

❏ Na Univerzitetu su uvedene i instalisane **informaciono-komunikacione tehnologije** koje omogućavaju studentima da kroz kompjuterski podržano učenje i istraživanje (*Computer Assisted Learning & Research*) ostvare aktivan odnos u procesu sticanja znanja, da ostvare dublju interakciju sa nastavnim sadržajima i da primjene istraživačke metode već u samom procesu sticanja osnovnih znanja. Sistem kompjuterski podržano učenja koji se primjenjuje na Univerzitetu uključuje odgovarajući multimedijalni obrazovni softver (*Learning Management System*), primjenu računarskih simulacija, individualno sticanje znanja korištenjem računarskih, multimedijalnih i mrežnih tehnologija, stalnu povratnu informaciju o napredovanju studenata i realnije vrednovanje procesa sticanja i akvizicije znanja i vještina, korištenje mrežnih i internet medija za istraživanje izvoradirektnim pristupom pretraživačima baza sa naučnim časopisima na kojeje univerzitet pretplaćen (*EBSCO baza*) i za empirijska istraživanja uz upotrebu adekvatnog softvera.

❏ **Mentorsko vođenje** studenata sa programiranim neposrednim **konsultacijama** odn. "on-line" konsultacijama putem tele- konferensing sistema instaliranog na univerzitetu.

❏ Izvođenje **vježbi, praktikuma i trening sesija** namjenjenih za sticanje praktičnih vještina i elaboriranje praktičnih aspekata osnovnih tema kroz analize studija-slučaja i kompleksna pedagoška modeliranja u pedagoškim radionicama sa podjelama uloga (*role-playing radionice, simulacije suđenja, pravne klinike i sl.*).

Na univerzitetu se kao specifični oblici vježbi primjenjuju i **repetitoriji** gdje saradnici demonstratori pripremaju studente za polaganje ispita nudeći im koncizni pregled glavnih tačaka određenog predmeta ili **konverzatoriji** u kojima studenti produbljuju znanje iz pojedinih područja u vidu samostalnih izlaganja pojedinih tema, dijaloga i rasprave na studentskom okruglom stolu.

❏ **Seminari i seminarski radovi** sa javnom prezentacijom rezultata koji se evaluiraju i ocjenjuju od strane svih učesnika primjenom LEG-skale za *evaluaciju govornika*.

❏ **Problemske radionice** (*workshops*) u kojima se sadržaji vezani za određene teme predstavljaju u vidu konkretnog problema čije se rješenje treba ponuditi kroz individualnu i grupnu interakciju.

Na univerzitetu se primjenjuju i specifične radionice obrade "**studija slučaja**" (*case-study analysis*), kao i "**psihološke radionice**" namjenjene za produbljivanje i razvoj interpersonalnih i intrapersonalnih sposobnosti i vještina studenata.

❏ Sistem **VIP panela** (*very important person panel*), **okruglih stolova i tribina** implementiran kroz rad u sekcijama i forumima;

❏ **Simulacije** u kojima se simulira realna situacija nastala primjenom naučenih znanja i vještina, kao i simulacije sa **podjelom uloga** (*role-playing games*), odn. simulacije u vidu **modeliranja** realnih situacija i odnosa koje omogućavaju da studenti izdvajaju bitne elemente predmeta predstavljenog modelom i da analitičkom metodom i kontemplacijom dolaze do njihove strukture i funkcija, omogućavajući misaone operacije analize i sinteze.

Simulacije predstavljaju završnu fazu ostalih interaktivnih formi rada u kojoj se sumiraju zaključci prethodnih faza tako da studenti moraju da kreativno primenjuju znanja i veštine prethodno stečene kroz predavanja, radionice i treninge.

❏ Kontinuirano **evaluiranje** progressa u radu studenta kroz sistem predispitnih i ispitnih obaveza sa procjenama njegovog akceptiranja nastavnih sadržaja i dubinskog razumijevanja predmeta učenja.

❏ **Konsultativna i instruktivna nastava** koja se primjenjuje za male grupe studenata, vanredne studente, u nastavi "*jedan na jedan*" i za studente u postdiplomskoj i doktorskoj školi.

❏ Sistem **ljetnih i zimskih instruktivnih kampova** koji se primjenjuju u organizaciji seminara i tribina, te u postdiplomskoj i doktorskoj školi.

❏ **Klinička i stručna praksa**, naučno-istraživački radovi i stručni projekti studenata.

Specifičan oblik stručne prakse je "**interna praksa**" koju studenti obavljaju u stručnim jedinicama organizovanim na Univerzitetu kao što su: *Business inkubacioni centar, Centar za vođenje karijere - Career Guidance Centre, Centar za odnose sa javnošću - Public Relation Centre, Institut za integralni menadžment, reinženjering i tranziciju*.

Studentski "poslovni" projekti u okviru *Business-inkubacionog centra* i nastavnog modula "**Inovativnog preduzetništva u poslovnim inkubacionim centrima**"

namjenjenog za inicijaciju studentskih preduzetničkih projekata u formi malog biznisa u okviru kojeg univerzitet obezbjeđuje agregaciju mikro-finansijske podrške.

- ❏ Studentska "**akciona istraživanja**" kao fleksibilna forma aktivne participacije učesnika u istraživanju usmjerenom ka razumjevanju pojava u kojima se akcijom djeluje na fenomen, ali se u toku istraživanja mijenjaju i parametri akcije zavisno od promjena izazvanih na fenomenu koji se istražuje, u skladu s ciljem istraživanja (*saznavanje mijenjanjem i mijenjanje saznavanjem*).
- ❏ Razvoj i učešće u **naučno-istraživačkim projektima** tokom studija drugog i trećeg ciklusa.
- ❏ Mogućnost sticanja **specijalizacije** tokom studija drugog ciklusa u režimu intenzivnih studija odn. mogućnost sticanja **dvojne diplome** u kompatibilnim studijskim oblastima kroz **fakultativne studije** i individualiziranje izbornog programa.

Član 36.

Univerzitet sprovodi u kontinuitetu postupak **samovrednovanja** i ocjenjivanja kvaliteta svojih studijskih programa, rada svih organizacionih jedinica univerziteta i opštih uslova rada, kao i samovrednovanje kvaliteta nastave i rada nastavnog osoblja za svaki predmet neposredno nakon završetka obrade predmeta.

Samovrednovanje se sprovodi na način i po postupku propisanom *Pravilnikom o osiguranju kvaliteta na Panevropskom univerzitetu "APEIRON" i "Pravilnikom o studentskom vrednovanju i anketiranju"*.

Izveštaj o samovrednovanju i ocjeni kvaliteta Panevropskog univerziteta objavljuje se tako da je dostupan akademskom osoblju i studentima. Izveštaji o ocjeni kvaliteta rada akademskog osoblja u realizaciji pojedinačnih nastavnih planova i programa razmatraju se na Senatu univerziteta i po pravilu nisu dostupni studentima.

6. Pristup studiju drugog ciklusa

Član 37.

Na studij drugog ciklusa može se upisati lice koje ima završen studij prvog ciklusa u trogodišnjem ili četverogodišnjem trajanju.

U zavisnosti od naučne oblasti studija prvog ciklusa kojeg je kandidat završio moguće su tri opcije prilikom upisa na studij drugog ciklusa:

- 📖 Ukoliko je studij prvog ciklusa u oblasti matičnosti upisanog studija drugog ciklusa, kandidat se upisuje bez dodatnih pedagoških obaveza;
- 📖 Ukoliko je studij prvog ciklusa djelimično matičan sa naučnim oblastima matičnosti upisanog studija drugog ciklusa, kandidatu se određuje diferencijalni program kojim se nadoknađuju nedostajuće kompetencije;

Sadržaj diferencijalnog programa određuje Komisija za priznavanje ispita i vrednovanje studijskih programa. Diferencijalni program ne može da bude veći od 60 ECTS.

Ukoliko studij prvog ciklusa nije matičan sa naučnim oblastima matičnosti upisanog studija drugog ciklusa, mogućnosti upisakandidata zavise od specifičnosti osnovnog naučnog područjastudijskog programa i to:

01. Fakultet poslovne ekonomije

Oznaka	Naziv studijskog programa / odsjeka	Mogućnosti upisa / Uslov
01.07.110.	Preduzetnički menadžment	Mogu se upisati svršeni studenti sa nematičnih studijskih programa uz uslov da upišu dvogodišnji master studij u kojem je prva godina master studija ustvari četvrta godina studija prvog ciklusa.
01.07.120.	Menadžment finansija, bankarstva i trgovine	U petoj godini studentima se izborni program može zamjeniti diferencijalnim programom
01.07.130.	Menadžment javne uprave	

02. Fakultet pravnih nauka

Oznaka	Naziv studijskog programa / odsjeka	Mogućnosti upisa / Uslov
01.07.210.	Opšte-pravna studijska grupa	Ne mogu se upisati studenti sa nematičnih studijskih programa
01.07.220.	Poslovno pravo	

03. Fakultet informacionih tehnologija

Oznaka	Naziv studijskog programa / odsjeka	Mogućnosti upisa / Uslov
01.07.310.	Poslovna informatika (inženjering informacionih tehnologija)	Mogu se upisati studenti koji imaju završen prvi ciklus studija u oblasti "prirodnih nauka" i "inženjerstva i tehnologije" uz uslov da upišu dvogodišnji master studij u kojem je

01.07.320.	Nastavnička informatika	prva godina ustvari četvrta godina studija prvog ciklusa. U petoj godini studentima se izborni program može zamjeniti diferencijalnim programom
------------	-------------------------	--

04. Fakultet zdravstvenih nauka

Oznaka	Naziv studijskog programa / odsjeka	Mogućnosti upisa / Uslov
01.07.410.	Sestrinstvo	
01.07.420.	Menaџmenta u zdravstvu	
01.07.430.	Fизиотерапија и радна терапија	Не могу се уписати студенти са нематичних студијских програма
01.07.440.	Санитарни инжењеринг	
01.07.450.	Лабораторијско-медицински инжењеринг	

05. Fakultet sportskih nauka

Oznaka	Naziv studijskog programa / odsjeka	Mogućnosti upisa / Uslov
01.07.510.	Sportski menaџment	Mogu se upisati studenti koji imaju završen prvi ciklus studija u oblasti medicinskih i zdravstvenih nauka uz uslov da upišu dvogodišnji master studij u kojem je prva godina ustvari četvrta godina studija prvog ciklusa.

Član 38.

Pored ispunjavanja uslova za upis na studij utvrđenih Zakonom o visokom obrazovanju, student je dužan i da ispuni uslove uplate upisnine odn. školarine uskladu sa *Pravilima o visini naknade za studiranje i cijeni usluga*, koje donosi Upravni odbor Univerziteta.

Član 39.

Kandidat prilikom upisa zaključuje Ugovor o studiranju kojim obje ugovorne strane, Panevropski univerzitet i student koji se upisuje, preuzimaju obaveze i stiču određena

prava u procesu studiranja.

Član 40.

Stranac se upisuje na studij drugog ciklusa pod istim uslovima kao i državljanin Republike Srpske odn. BiH. U cilju nastavka školovanja, Komisija za priznavanje ispita i vrednovanje studijskih programa vrši vrednovanje i priznavanje strane visokoškolske isprave radi nastavka obrazovanja odnosno uključivanja u nivoe visokog obrazovanja u sistemu visokog obrazovanja Republike Srpske.

Komisija zatim utvrđuje matičnost priznatog stepena i definiše proceduru upisa u skladu sa prethodnim članom ovog statuta.

Studenti koji su obrazovanje stekli na području bivše SFRJ mogu da produže školovanje na Panevropskom univerzitetu pod istim uslovima kao i studenti iz BiH u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju Republike Srpske. Studenti koji su obrazovanje stekli na području novonastalih država bivše SFRJ nakon 6. aprila 1992. godine mogu da produže školovanje na Panevropskom univerzitetu nakon prethodno sprovedenog postupka priznavanja strane visokoškolske isprave u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju i odredbama ovog Statuta.

U skladu sa Sporazumom o uzajamnom priznavanju dokumenata u obrazovanju i regulisanju statusnih pitanja učenika i studenata ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 79/05), studenti državljani Republike Srbije, imaju ista prava i obaveze kao studenti domaći državljani i ne podležu priznavanju strane visokoškolske isprave.

Član 41.

Univerzitet raspisuje **Konkurs za upis** studenata na odgovarajućoj školskoj godini u svim studijskim programima za koje ima licencu odn. dozvolu za rad ili za pojedine studijske programe u svim ili samo pojedinim tipovima i vrstama studija odn. studijskim ciklusima, na osnovu odluke Upravnogodborna Univerziteta i uz prethodno pribavljeno mišljenje Senata Univerziteta.

Konkursom se utvrđuje broj kandidata za upis na odgovarajuće studijske cikluse, tipove i vrste studija odn. studijske programe prema raspoloživim kapacitetima Univerziteta i uz zadovoljavanje predviđenih parametara kvaliteta studija.

Univerzitet može da raspisuje više konkursa za prijem studenata u istoj školskoj godini sve do popune planiranog broja studenata i ukoliko termin konkursa ne ugrožava parametre kvaliteta studija.

Član 42.

Za upis na prvu godinu studija drugog ciklusa kandidati ne polažu **prijemni** odn. **kvalifikacioni ispit** ukoliko je broj prijavljenih kandidata koji zadovoljavaju uslove manji od broja kandidata koji su planirani za upis na prvu godinu studija i koji su naznačeni u Konkursu. Ukoliko je broj prijavljenih kandidata za upis na studij drugog ciklusa veći od planiranog broja, kandidati polažu kvalifikacioni ispit.

Kvalifikacioni ispit obuhvata znanja iz programskih sadržaja upisanog studijskog programa u prvom ciklusu. Kvalifikacioni ispit se polaže u pismenoj formi.

Kandidati koji su upisani na Univerzitet, ukoliko to žele, prolaze test inteligencije i test opštih i specifičnih sposobnosti i sklonosti, kao i poslovniintervju kojima se ocjenjuju njihove preferencije, što služi kao podloga za mentorsko izvođenje obrazovanja i usmjereno vođenje karijere u okviru *Centra za vođenje karijere* studenta.

Kvalifikacioni ispit i utvrđivanje rang-liste kandidata obavlja komisija koju imenuje Rektor Univerziteta.

Pristup studijima drugog ciklusa, način upisa, polaganje kvalifikacionog ispita i bodovanje upisnih lista detaljnije se reguliše *Pravilnikom o kvalifikacionom ispitu i upisu na Panevropski univerzitet*.

Član 43.

Ukoliko zakonskim aktom ili drugim obavezujućim aktom nadležnog Ministarstva nije drugačije određeno, redosljed kandidata za upis na studij drugog ciklusa utvrđuje se na osnovu zbira bodova ostvarenih po osnovu:

- ❑ Bodovanja opšteg uspjeha u studiju prvog ciklusa, tako što se prosječna ocjena iz studija prvog ciklusa izračunata na dvije decimale pomnoži sa brojem 5. Maksimalan broj bodova ostvaren po ovom osnovu je 50.
- ❑ Uspjeha na kvalifikacionom ispitu. Maksimalan broj bodova po ovom osnovu je 50.

Kandidat može ostvariti maksimalno 100 bodova po oba osnova.

Član 44.

Kandidati koji imaju **posebne zahtjeve** u smislu sticanja obrazovanja, a kojisu izvan rješenja ovog Statuta i Programa, mogu iste ostvariti na osnovu pisanog podneska kojeg razmatra Senat Univerziteta, a odobrava Rektor Univerziteta.

Upis na studije koji Panevropski univerzitet "APEIRON" organizuje po osnovu Sporazuma sa drugim visokoškolskim ustanovama iz zemlje i inostranstva vrši se u skladu sa pravilima koja su definisana tim Sporazumima i u skladu sa zakonskim propisima koji važe u Republici Srpskoj i BiH.

Član 45.

Panevropski Univerzitet, prije raspisivanja konkursa za upis novih studenata, definiše i javno objavljuje visinu naknade za studiranje i cijenu usluga koje se naplaćuju na Univerzitetu, a koji se odnose na troškove studija drugog ciklusa.

Visina naknade za studiranje i cijene usluga koje se naplaćuju na Univerzitetu zavise od konkurentne sposobnosti visokoškolske ustanove, parametara tržišta obrazovnih

usluga i tržišta troškova u oblasti visokog obrazovanja, te od realne kupovne moći različitih kategorija korisnika usluga Panevropskog univerziteta.

Naknade za školarine mogu da variraju zavisno od studijskog programa koji upisuje kandidat, tipa studija, obima dopunskih obrazovnih usluga, godine studija, geografske regije u kojoj se nalazi mjesto boravka kandidata ili drugih parametara koji utiču na tržišnu poziciju Panevropskog univerziteta i njegovih organizacionih jedinica u kojima se organizuje studijski proces.

Student može da **uplati školarinu** i/ili druge usluge Univerziteta **u ratama** u skladu sa *Pravilima o visini naknade za studiranje i cijeni usluga*.

Ukoliko student obaveze po osnovu školarine uplaćuje u ratama tada je dužan da alikvotne iznose uplaćuje prema dinamici predviđenoj u *Pravilima o visini naknade za studiranje i cijeni usluga*. Izmirenje obaveze uplate prverate je uslov upisa školske godine. Izmirenje obaveze uplate *zadnje* rate je uslov za ovjeru i za završetak tekuće školske godine.

Student ne može da upiše narednu školsku godinu ukoliko nije izmirio sve finansijske obaveze prema Univerzitetu iz prethodnih godina.

Član 46.

Članovi uže porodice radnika zaposlenih na Univerzitetu i uže porodice članova Upravnog odbora Univerziteta, studenti iz porodica iz kojih na Panevropskom univerzitetu studira više od jednog člana uže porodice, talenti koji su postigli visok uspjeh u prethodnom školovanju, studenti koji na Panevropskom univerzitetu studiraju više obrazovnih ciklusa u kontinuitetu, studenti koji uplate cijeli iznos školarine prije početka tekuće školske godine, kao i druge kategorije korisnika usluga Univerziteta koje utvrdi Upravni odbor Univerziteta svojim posebnim odlukama, imaju pravo na odgovarajuće popuste/povlastice odn. pravo na utvrđivanje specifičnog iznosa školarine u skladu sa kriterijumima razrađenim u *Pravilima o visini naknade za studiranje i cijeni usluga*.

7. Prelazak sa druge visokoškolske ustanove i produžetak školovanja

Član 47.

Priznavanje i prenos ECTS bodova može da se vrši između različitih studijskih programa, kao i između akreditovanih visokoškolskih ustanova u Republici, BiH i u inostranstvu u skladu sa odredbama ovog Statuta i u skladu sa specifičnim kriterijima koje utvrđuje Senat Panevropskog univerziteta.

Studentu koji u toku godine prelazi sa druge visokoškolske ustanove, ili studentu koji ima položenih ispita u prethodnom školovanju priznaju se položeni ispiti odlukom dekana Fakulteta, a na osnovu prijedloga Komisije za priznavanje ispita i vrednovanje studijskih programa.

Komisiju za priznavanje ispita i vrednovanje studijskih programa bira Naučno-nastavno vijeće Fakulteta. Način izbora i rad ove komisije detaljnije se propisuje odgovarajućim pravilnikom kojeg donosi Senat univerziteta. Za rad komisije student je dužan da uplati naknadu predviđenu u *Pravilima o visini naknade za studiranje i cijeni usluga*.

Ispiti položeni u prethodnom školovanju odn. na drugim visokoškolskim ustanovama mogu da se studentima priznaju u obaveznom ili u izbornom programu.

Priznavanje ispita iz prethodnog stava vrši se na osnovu uvida u ovjerene i autentične dokumente kojima se dokazuje plan i program prethodnog školovanja, položeni ispiti i ostvareni uspjeh kao što su: prepis ocjena, uvjerenje o položenim predmetima sa postignutim ocjenama, original studentske knjižice, dodatak diplomi (*diploma supplement*), transcript of records, nastavni plan i program ili izvod iz nastavnog plana i programa prethodnog školovanja i drugi dokumenti koji imaju svojstvo javne isprave i koji su utvrđeni zakonskim i podzakonskim aktima.

Komisija priznaje studentu položene ispite iz prethodnog školovanja odn. ispite položene na drugim visokoškolskim ustanovama u obaveznom programu iz onih nastavnih predmeta koji se po sadržaju prema svom nastavnom programu preklapaju bar 60 % sa nastavnim programom odgovarajućeg predmeta koji se izučava na Panevropskom univerzitetu.

Komisija priznaje u izbornom programu studenta, ispite položene u prethodnom školovanju odn. ispite položene na drugim visokoškolskim ustanovama ukoliko ***pripadaju matičnom studijskom području studijskog programa*** kojeg je student upisao, a nisu planirani u redovnom i izvornom izbornom programu upisanog studijskog programa. Ovi ispiti priznaju se studentima u okviru izbornog programa, pod nazivom i sa sadržajem koje ti predmeti imaju na visokoškolskim ustanovama sa kojih studenti dolaze.

Usklađenost sa matičnim studijskim područjem predmeta koji su studentu priznati kao izborni, kao i obim ECTS kredit-bodova koji se priznaju, utvrđuje Komisija za priznavanje ispita i vrednovanje studijskih programa, a odgovarajuće rješenje o priznavanju tih predmeta potpisuje dekan Fakulteta.

Predmeti koji ne pripadaju ni osnovnim niti sporednim oblastima matičnostudijskog programa kojeg je student upisao ne mogu se priznati niti u redovnom niti u izbornom programu.

U skladu sa principom cjeloživotnog učenja i priznavanja prava na obrazovanje kao osnovnog ljudskog prava, Univerzitet će omogućiti produžetak školovanja i neće diskriminisati studente koji prelazi sa drugog univerziteta, ili studente koji imaju diplomu iz prethodnog školovanja, ili studente koji imaju položenih ispita u prethodnom školovanju po bilo kom osnovu (*diploma stečena u nekoj od republika bivše Jugoslavije, diploma stečena u višoj školi, diploma stečena u školi koja je prestala sa radom, politička struktura predavača itd.*) u skladu sa matičnim oblastima Univerziteta i odredbama ovog Statuta.

Član 48.

Ukoliko su ispiti koji se prenose položeni na visokoškolskoj ustanovi **koja je matična** iz istih naučnih oblasti u kojima je matičan studijski program kojeg student upisuje, tada može da upiše narednu godinu studija u odnosu na godinu studija koja mu je priznata na toj visokoškolskoj ustanovi.

Za upisanu godinu studija po osnovu prelaska sa druge visokoškolske ustanove, ili po osnovu produžetka školovanja, student plaća punu naknadu školarine.

Student je dužan da u daljem školovanju na Univerzitetu položi svu razliku ispita i da stekne broj kredit-bodova predviđen za upis u naredne godine studija u skladu sa odredbama ovog Statuta.

Član 49.

U postupku procjene usklađenosti matičnosti visokoškolske ustanove u kojoj je student stekao diplomu u prethodnom školovanju sa matičnosti Panevropskog univerziteta, Komisija prethodno vrši vrednovanje studijskog programa visokoškolske ustanove na kojoj je student završio prethodni ciklus visokog obrazovanja, te vrednovanje vrste i novoa postignutih znanja i vještina studenta u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju Republike Srpske. Jednom izvršeno pozitivno vrednovanje studijskog programa važi za sve naredne slučajeve.

Komisija nakon izvršenog vrednovanja stranih studijskih programa upoređuje ove programe sa studijskim programima Panevropskog univerziteta, te utvrđuje postojanje ekvivalentnog programa, kao i stepen usklađenosti programa kroz dodjelu atributa matičan, djelimično matičan i nematičan.

Studenti kojima se vrednuje javna visokoškolska isprava dokazuju legalitet te isprave odgovarajućim dokumentima koji su prema zakonskim propisima priznati kao javne isprave, a koje je izdala visokoškolska ustanova ili drugi nadležni organ odn. ustanova.

Studenti koji su diplomu stekli na visokoškolskim ustanovama čija se matičnost djelimično podudara sa matičnosti Panevropskog univerziteta, mogu da produže školovanje uz uslov polaganja diferencijalnog programa kojim se upotpunjavaju nedostajuće kompetencije i stručno jezgro studijskog programa.

Akadska komisija za priznavanje ispita i vrednovanje studijskih programa dužna je da jednoznačno definiše sadržaj diferencijalnog programa kojeg studenti polažu paralelno sa programom nastavka školovanja. Ukoliko je diferencijalni program manji ili jednak broju izbornih predmeta predviđenih programom produžetka školovanja, tada diferencijalni program zamjenjuje izborni program studija. Ukoliko je diferencijalni program veći od izbornog programa, tada se poistovjećuje sa fakultativnim programom intenzivnih studija. Student po osnovu obaveznog i diferencijalnog programa ne može da stekne više od 75 ECTS kredit bodova tokom jedne školske godine.

Na osnovu prijedloga komisije, Dekan fakulteta izdaje odgovarajuće Rješenje o

uslovima upisa i produžetka školovanja za studente koji produžavaju školovanje.

Studenti su dužni da do sticanja diplome drugog stepena steknu sa prethodnim obrazovanjem minimalno 300 ECTS kredit-bodova savladavajući program odgovarajućeg studijskog programa i savladavajući program diferencijalnog studija, ukoliko je takav program određen Rješenjem o nastavku školovanja na Panevropskom univerzitetu.

Ukoliko je student tokom svog prethodnog školovanja položio neki odpredmeta koji se izučavaju u programu nastavka njegovog školovanja na Panevropskom univerzitetu, tada može da umjesto tog predmeta polaže neki od izbornih stručnih predmeta navedenog studijskog programa. Zamjenupredmeta iz prethodnog stava odobrava dekan Fakulteta na osnovu posebnog pismenog zahtjeva studenta.

8. Evaluacija znanja i postignuća studenata **Član 50.**

Uspješnost studenata u savladavanju pojedinog predmeta kontinuirano se prati tokom nastave i obrade tog predmeta.

Pri utvrđivanju konačne ocjene za pojedini predmet odn. aktivnost studenta koja se ocjenjuje, ocjenjivač je dužan da obuhvati sve aspekte i da vrednuje rezultate ukupnog rada studenta tokom savladavanja određenog predmeta ilimodula znanja tj. ne samo znanja i vještine koje je student stekao i naučio tokom obrade tog predmeta (što se utvrđuje na ispitu), već i rezultate studenta postignute u svim oblicima edukativnog i pedagoškog rada, koji su planirani i izvedeni za odnosni predmet uključujući i procjenu aktivnosti i interakcije studenta na predavanjima, vježbama, kolokvijumima, seminarima, radionicama, okruglim stolovima, te drugim oblicima nastave i pedagoškog rada (*predispitne obaveze*).

Član 51.

Orijentaciona distribucija procentualnog učešća različitih formi evaluacije rada i postignuća studenata u konačnoj ocjeni je sljedeća:

- Ispitne aktivnosti** – "exams" (uključuje različite forme ispita koje su primjenjene u procesu evaluacije, kao i sve parcijalne ispite, te konačan ispit ukoliko se organizuje) 50 % - 60 %
 - Provjera aktivnog znanja studenta (različite forme ispita) učestvuje sa .. 30 - 35 %
 - Ocjena pristupa studenta u praktičnoj primjenjivosti znanja učestvuje sa 10 %
 - Inovativnost i kreativnost u prezentaciji znanja 10-15 %
- Učešće (aktivnosti) studenta u kontaktnom radu** - "class participation", (kao što su interakcija na predavanjima, učešće navježbama, laboratorijski rad, učešće na radionicama, klinikama, sesijama obrade studija slučaja itd)

20 % - 30 %

- Ocjena učešća (aktivnosti) studenta u radu na predavanjima, mentorskim vežbama i radionicama .. 10-15 %
- Ocjena učešća (aktivnosti) studenta na klinikama, laboratorijskom radu, praktičnim vježbama .. 10-15 %
- Različiti **oblici samostalnog rada ili kolaborativnog rada** studenata (rad u grupama) van direktnog nastavnog procesa – "*Assignments & Homeworks*" (seminarski radovi, domaći radovi, problemski zadaci, studentska praksa, i dr.) 20 % - 30 %

Na univerzitetu se daje prvenstvo pismenim ispitima u odnosu na usmene ispite. U okviru pismenih ispita prvenstvo se daje testovima u odnosu na pismene ispite tipa "mikro-eseja".

Testovi koji se primjenjuju na Panevropskom univerzitetu moraju da budu testovi kombinovanog tipa ili problemski testovi i moraju da zadovolje stručne i metrijske karakteristike pouzdanosti, validnosti i objektivnosti.

Član 52.

Opšta struktura ocjene, obzirom na kriterij vrednovanja postignuća studenata na ispitima i predispitnim obavezama iz prethodnog stava, jeslijeđea:

Red. br.	Vrsta evaluacije	Parcijalna / konačna	Opciona / obavezna	Procenat Učešća
01	Učešće u kontaktnom radu - interakcija na predavanjima	predispitna obaveza	obavezna	10-20 %
02	Aktivnost na vježbama /laboratorijski rad	predispitna obaveza	opciona	20-30 %
03	Učešće u pedagoškim radionicama	predispitna obaveza	opciona	20-30 %
04	Ocjena studentske stručne/kliničke prakse	predispitna obaveza	opciona	20-30 %
05	Seminarski/stručni radovi studenta	predispitna obaveza	opciona	20-30 %
06	Ispitne aktivnosti – parcijalni test (problemski/kombinovani test)	parcijalni	obavezna / opciona	10-20 %
07	Ispitne aktivnosti – finalnipismeni ispit (problemski /kombinovani test)	konačni	obavezna	30-60 %

Nastavnik može da preciznije razradi opšte strukturne okvire procjene rezultata rada studenta iz gornje tabele u okviru predmeta/modula koje obrađuje, rukovodeći se vrstama planiranih pedagoških aktivnosti i specifičnostima predmeta/modula definisanim Nastavnim planom i programom. Nastavnik je dužan da vodi odgovarajuću evidenciju o procjeniranim različitim aspektima u formiranju konačne ocjene studenta, u formi dnevnika rada.

Član 53.

Student stiče pravo da polaže ispit iz nastavnog predmeta kada ima ispunjene sljedeće uslove:

A. Statusne uslove:

1. status aktivnog studenta;
2. ovjeren upisni semestralni status;

B. Pedagoške uslove:

1. student je izvršio sve predispitne obaveze utvrđene nastavnim programom;
2. suma ECTS kredit-bodova stečena u tekućoj školskoj godini nije veća od dozvoljenog cenzusa za intenzivne studije (75 ECTS);
3. student ispunjava sve dodatne pedagoške uslove iz Pravilnika o evaluaciji znanja i postignuća studenata i Zakona o visokom obrazovanju Republike Srpske;

C. Finansijske uslove

1. student nema zaostalih finansijskih obaveza prema Univerzitetu čiji je ukupan iznos veći od dozvoljenog negativnog salda utvrđenog Pravilima o visini naknade za studiranje i cijeni usluga;
2. student nema neizmirenih materijalnih i/ili finansijskih obaveza po osnovu štete koju je prouzročio na univerzitetu, a koja je utvrđena pravosnažnim rješenjem u disciplinskom postupku;

Član 54.

Sve provjere znanja studenta su **javne**. Polaganje svih ispita na Univerzitetu je **javno i transparentno**. Ispit se **ne smije** polagati u diskreciji između ispitivača i studenta. Prilikom polaganja ispita, pored studenta i ispitivača mora biti prisutno bar još jedno nezavisno lice iz reda studenata ili ovlaštenih kontrolora ispita. Ispiti se po pravilu snimaju, a video-snimke ispita se katalogiziraju i arhiviraju.

Studenti imaju prava da prisustvuju polaganju bilo kojeg ispita ukoliko svojim prisustvom ne ometaju tok i održavanje ispita i ukoliko se polaganje ispita organizuje usmeno, te u skladu sa prostornim mogućnostima Univerziteta.

Član 55.

Ispiti se mogu polagati samo u službenim prostorijama Univerziteta u objektima

navedenim u dozvoli za rad, te u licenciranim odjeljenjima Panevropskog univerziteta. Visokoškolska ustanova može, u skladu sa studijskim programom, organizovati polaganje ispita van sjedišta ako seradi o ispitu iz nastavnog predmeta čiji karakter to zahtijeva, ili ukoliko se polaganje ispita organizuje u licenciranim odjeljenjima univerziteta.

Student sa invaliditetom ima pravo da polaže ispit na način prilagođen njegovim mogućnostima, ali se pri tom moraju obezbijediti uslovi javnosti i transparentnosti ispita u skladu sa odredbama Statuta univerziteta i Pravilnika o evaluaciji znanja i postignuća studenata. Odluku o specifičnim zahtjevima ispita za svakog hendikepiranog studenta pojedinačno donosi Rektor Univerziteta.

Provjere znanja mogu da se vrše u licenciranim i akreditovanim partnerskim visokoškolskim ustanovama sa kojima Panevropski univerzitet organizuje i izvodi studijske programe radi sticanja zajedničke diplome, ili sa kojima Panevropski univerzitet organizuje programe mobilnosti studenata.

Član 56.

Metrijske karakteristike pismenih testova (pouzdanost, validnost, objektivnost), kredibilitet usmenih ispita, te metodologija procjene različitih izvora ocjene studenta, predmet su periodične evaluacije nezavisnog tijela u skladu sa Pravilnikom o osiguranju kvaliteta na Univerzitetu.

Član 57.

Ispit je jedinstven. Provjera znanja studenata u toku školske godine vrši se na način utvrđen programom nastavnog predmeta. Predmetni nastavnik je obavezan da u toku obrade nastavnih sadržaja studentima precizira i način evaluacije tih sadržaja tokom ispitnih aktivnosti. Sadržaj ispita mora biti u skladu sa nastavnim planom i programom, te sa sadržajem predavanja i vježbi koje su organizovane u toku obrade predmeta.

Odgovorni nastavnik je dužan da kao dio svog akademskog portfolia na predmetu definiše ispitna pitanja kojih po svim osnovama ne može biti manje od **100** i više od **300** odn. da studente na početku nastave upozna sa specifičnim zahtjevima i metodologijom organizacije nastave, praćenja i ocjenjivanja, karakterom i sadržinom završnog ispita, strukturom ukupnog broja poena i načinom formiranja ocjene.

Član 58.

U praksi Panevropskog univerziteta, kao moguće vrste evaluacija, pojavljuju se:

- ✦ Ocjena/procjena učešća (aktivnosti) studenta u kontaktnom radu (*class participation*), kao što su interakcija na predavanjima, učešće na mentorskim i drugim vježbama, radionicama, klinikama, laboratorijama, pripremi nastavnih blokova (*reading assignments*);
- ✦ Ocjena/procjena učešća studenata u ostalim formama rada;
- ✦ Ocjene različitih predispitnih aktivnosti specifično definisanih za

svaki predmet;

- domaći rad;
- zadaci;
- projekat;
- problemski zadaci;
- drugi oblici procjena predispitnih aktivnosti studenata;

⇨ Testovni ispiti;

- testovi višestrukog izbora;
- testovi "kratkih odgovora" (ili nadopune);
- kombinovani testovi sa elementima višestrukog izbora, kratkih dogovora i problemskih pitanja;

⇨ Usmeni (oralni) ispiti;

⇨ Pisani ispiti;

- Pisani ispiti sa pitanjima (mikro-eseji);
- Problemski - pisani ispiti;
- Pisani ispiti tipa "Eseja";
 - Esej o "programskoj/nastavnoj jedinici znanja";
 - Esej "studija slučaja";
 - Esej sa podjelom uloga (preuzimanjem uloge);
- Odbrana seminarskog rada;
- Odbrana diplomskog rada;

⇨ Otvoreni ispiti (ispiti sa otvorenom izvorima);

⇨ Praktični rad;

- Izveštaj o praktičnom radu;
- Izveštaj o studentskoj praksi;
- Laboratorijski rad – napomene i procjene;
- Procjena izvođenja (neke vještine odn. procedure);
- Ocjena kreiranog materijala/proizvoda;
- Praktični ispiti (klinički ispiti itd.);

⇨ Grupni projekti (grupni/timski rad);

⇨ Upitnici za samoocjenu;

Član 59.

Vrsta evaluacije znanja određuje i primjenjenu metodologiju održavanja ispitne aktivnosti, mjesto održavanja ispita, način procjenjivanja rezultata ispita i kvantitativne pokazatelje postignute ocjene. Ukoliko je to predviđeno Nastavnim programom, zbog specifičnosti predmeta, provjera znanja se može organizovati u više parcijalnih ispita tokom obrade odnosnog predmeta. U tom slučaju konačna ocjena studenta se formira na osnovu rezultata svih parcijalnih ispita, kao i ocjene predispitnih aktivnosti studenta.

Ispit iz svakog nastavnog predmeta polaže se u **kontrolisanim uslovima** koje obezbjeđuje prisustvo bar jedne od osoba zadužene za obezbjeđenje regularnosti ispita. Kontrolori ispita mogu da budu: predmetni nastavnik (nastavnici), ispitna komisija, predmetni saradnik (saradnici), mentor studenta, administrativni radnici univerziteta koji su opunomoćeni kao kontrolori ispita, druga lica u svojstvu ovlaštenih kontrolora ispita (proktor). Ispit obezbjeđuju po pravilu dva lica u svojstvu kontrolora ispita.

Svi nastavnici i saradnici univerziteta su ujedno i ovlašteni kontrolori ispita.

Ocjenu studentu daje nastavnik odnosno ispitna komisija. Nastavnik se prijedavanja ocjene može konsultovati sa mentorom koji vodi studenta. Položen ispit je dokaz da je student savladao predviđeni program predmeta i da je sposoban da usvojena znanja koristi u praksi. Položeni ispit je osnova za akumulaciju kredit-bodova predviđenih u Nastavnom planu i programu za odnosni predmet i studijski program.

Član 60.

Studenti polažu predispitne obaveze u toku obrade nastavnog predmeta.

Studenti polažu ispit neposredno po završetku nastave iz tog nastavnog predmeta odn. u zakonskim ispitnim rokovima, na način predviđen studijskim programom, u skladu sa ovim statutom i Pravilnikom o evaluaciji znanja i postignuća studenata.

Studentima su tokom nastavne godine omogućena najmanje dva redovna ispitna roka od kojih svaki sadrži po dva ispitna termina. Studentima je omogućeno dopunsko polaganje svih ispita iz tekuće školske godine u okvirima opšteg **septembarskog ispitnog roka**.

Drugi ispitni termin se organizuje ne ranije od 7 dana i ne kasnije od 15 dana nakon prvog ispitnog termina i namjenjen je za studente koji nisu uspjeli položiti ispit u prvom terminu, odnosno za studente koji zbog razloga više sile nisu pristupili polaganju ispita u prvom ispitnom terminu.

Dopunski ispitni termini se organizuju na osnovu odluke Senata univerziteta u slučajevima prijeke potrebe, ili iz razloga više sile.

Opšti septembarski ispitni rok se organizuje za sve predmete studijskog programa koji su izučavani u školskoj godini i namjenjen je za polaganje zaostalih ispita kako bi se studentima omogućio upis u narednu školsku godinu.

Oktobarski ispitni rok može da se planira sa jednim ispitnim terminom za studente kojima je ostao jedan ispit da bi ispunili zakonski uslov od 45 ECTS za upis više godine studija ili jedan ispit da bi ispunili sve uslove predviđene Nastavnim planom i programom za sticanje diplome na trogodišnjem studiju prvog ciklusa, ili odbrane završnog diplomskog rada na četvorodišnjim studijama prvog ciklusa, odnosno master rada na studijama drugog ciklusa. Odbrana diplomskog/master rada održana do 15. oktobra pripada oktobarskom ispitnom roku. Oktobarski rok se mora završiti najkasnije do 15. oktobra tekuće školske godine. Ukoliko student ne položi ispit iz drugog puta

ima pravo da ispit polaže pred **ispitnom komisijom** koja broji tri člana, a koju imenuje Rektor Univerziteta u dogovoru sa dekanom fakulteta ili mentorom studenta.

Vanredni ispitni rokovi se organizuju odlukom Rektora univerziteta, po osnovu zahtjeva studenata za koje rektor procjeni da su osnovani

Poslije tri neuspjela ponavljanja istog ispita student taj ispit može da polaže u **vanrednom roku**, ukoliko rektor procjeni da je zahtjev studenata osnovan.

U pojedinom ispitnom roku studenti mogu da polažu sve predmete koji su u cjelosti završeni do tog ispitnog roka. Studenti koji imaju prenešenih predmeta iz prethodnih godina studija, kao i studenti koji imaju predmete iz diferencijalnog programa mogu da polažu ove predmete u januarским ispitnim terminima nakon trećeg nastavnog ciklusa, u aprilским ispitnim terminima nakon petog nastavnog ciklusa, u junским ispitnim terminima nakon sedmog nastavnog ciklusa i u opštem septembarskom roku.

Izuzetak od navedenog pravila čine ispiti iz predmeta čije savladavanje predstavlja uslov za pristup i polaganje bar dva ili više predmeta u tekućoj godini studija. Za ove predmete mogu da se organizuju ispiti i u ostalim rokovima pod uslovom da je student odslušao te predmete i ispunio sve planirane predispitne obaveze o čemu odluku donosi rektor univerziteta.

Polaganje ispita i (pred)ispitnih obaveza, kao i ispitni termini pojedinih parcijalnih ispita organizuju se po pravilu u drugoj sedmici nakon završetka obrade nastavnog predmeta i završetka planiranih nastavno-pedagoških aktivnosti na tim predmetima u skladu sa Nastavnim planom i programom predmeta.

Ukoliko se procjena znanja i postignuća studenta za određeni predmet vrši na osnovu parcijalnih ispitnih rokova, nastavnik je dužan da razradi poseban plan polaganja ovih ispita u redovnim i dopunskim ispitnim rokovima, te u opštem septembarskom ispitnom roku, odnosno u vanrednim ispitnim rokovima, ukoliko se organizuju, te da razradi specifičnu metodologiju procjene znanja i postignuća studenata u parcijalnim ispitnim rokovima. Nastavnik može za ove predmete da organizuje i integralno polaganje ispita u dopunskom, opštem i vanrednom ispitnom roku.

Studenti imaju pravo polagati ispite u oba ispitna termina u rokovima u kojima se organizuju ispiti sa dva ispitna termina. Drugi ispitni termin se organizuje ne ranije od 7 dana i ne kasnije od 15 dana nakon prvog ispitnog termina.

Poslije tri neuspjela polaganja istog ispita, student ima pravo da, na lični zahtjev, polaže ispit pred ispitnom komisijom koja broji tri člana, a koju imenuje Rektor univerziteta u dogovoru sa dekanom fakulteta ili mentorom studenta. Odgovorni nastavnik predmeta u kojem se organizuje komisijsko polaganje ne može biti član ispitne komisije, ali ima pravo da prisustvuje ispitu.

Nakon tri neuspjela polaganja istog ispita, studenti snose troškove svih naknadnih polaganja istog ispita, kao i troškove komisijskog polaganja ispita prema Pravilima o visini naknade za studiranje i cijeni usluga.

Član 61.

Termini svih ispitnih rokova se planiraju u službi viših referenata-sekretara fakulteta u koordinaciji sa nastavnim osobljem zaduženim za predmet i dekanom fakulteta.

Termini svih ispitnih rokova se objavljuju na oglasnoj ploči univerziteta i na elektronskoj oglasnoj ploči na internet stranici univerziteta najkasnije 7 dana prije dana predviđenog za polaganje ispita. Raspored svih ispita u opštem septembarskom roku objavljuje se na oglasnoj ploči Univerziteta najkasnije 15 dana prije termina prvog ispita.

Sekretarijati fakulteta ili studentska služba mogu po potrebi neposredno (*lično*) da obavjeste studente o zakazanim rokovima ispita putem elektronske pošte, SMS poruke, telefona, interneta ili korištenjem drugih telekomunikacionih sredstva. Neposredno (lično) obavještavanje studenata o zakazanim rokovima ispita ne isključuje obavezu objavljivanja termina ispita na oglasnoj ploči.

Nastavnik zadužen za predmet je obavezan da ispitne termine zakazuje i održava uz prethodno obavještavanje i koordinaciju sa studentskomslužbom zbog blagovremenog dostavljanja ispitnih prijava, spiskova studenata zapisnika o polaganju ispita i druge ispitne dokumentacije.

Član 62.

Na Panevropskom univerzitetu se vodi **evidencija o polaganju ispita** i obrađuje dokumentacija o položenim ispitima koja je propisana zakonskim i podzakonskim aktima, statutarnim i drugim aktima Univerziteta.

Prilikom svakog polaganja ispita vodi se zvaničan zapisnik/protokol sapolaganja ispita kao i ostale propisane evidencije o polaganju ispita. Ispitni nastavnik odn. komisija upisuju ocjenu studenta postignutu na ispitu u propisanim dokumentima i potvrđuju ocjenu svojim potpisima. Ocjena se nemože potvrditi faksimilom potpisa nadležnog profesora.

Pored elektronskih i pomoćnih evidencija na Univerzitetu se o položenim ispitima vode i slijedeći fizički dokumenti: prijava za polaganje ispita, zapisnik/protokol sa polaganja ispita, spisak studenata koji polažu ispit u određenom terminu, dnevnik rada studenata na predmetu koji se polaže, studentska knjižica – indeks, knjiga evidencije o položenim ispitima i matična knjiga.

Nastavnik je dužan da dokumentuje nastavni i pedagoški proces, te proces evaluacije znanja i postignuća studenata putem dnevnika rada koji se vodi propisanom administrativnom procedurom sa propisanom metodologijom u skladu sa Statutom univerziteta i Pravilnikom o evaluaciji znanja i postignuća studenata.

Konačna ocjena studenta se upisuje u indeks, prijavu ispita i na Zapisnik/protokol sa polaganja ispita. Ocjena "*nedovoljan*" **F-5** se ne upisuje u indeks, ali se evidentira u ispitnim bazama podataka.

Evidenciju i dokumentaciju o položenim ispitima vode ovlaštene radnice studentske službe. Rukovanje sa dokumentacijom i evidencijama o položenim ispitima je dozvoljeno samo ovlaštenim radnicima studentske službe i Rektorima univerziteta.

Rukovanje sa službenom evidencijom i dokumentacijom je dozvoljeno samo u službenim prostorijama Univerziteta i u drugim prostorima navedenim u dozvoli za rad.

Član 63.

Uspjeh studenta na ispitu izražava se kvalitativno "*ocjenom*" i kvantitativnobrojem "*kredit-bodova*" (ili *kredita*).

Alfabetička oznaka ocjene, numerička ocjena i opisna ocjena sa pridruženim brojem poena, predstavljeni su u slijedećoj tabeli:

Student koji nije postigao zadovoljavajući uspjeh na ispitu i predispitnim obavezama

Slovna ocjena (ECTS standard)	Broj-čana ocjena	Opisna ocjena / definicija ocjene	Opisna oznaka / definicija (engleski tekst)	Broj poena
A	10	IZVANREDAN - izvrstan nastup bezgrešaka	EXCELLENT/EXCEPTIONAL - outstanding performance without errors	91-100
B	9	ODLIČAN – iznad uobičajenog standarda, ali sa manjim greškama	EXCELLENT-above the average standard with only minor errors	81-90
C	8	VRLO DOBAR – generalno cjelovit rad sa pojedinim greškama	VERY GOOD - generally sound work but with some errors	71-80
D	7	DOBAR - jasan odgovor, ali sa određenim brojem upadljivih grešaka	SATISFACTORY - fair but with a number of notable errors	61-70
E	6	ZADOVOLJAVA – nastup studenta zadovoljava minimum kriterija sa značajnim nedostacima /manama	SUFFICIENT - performance meets the minimum criteria with significant shortcomings	51-60
F	5	NE ZADOVOLJAVA – zahtjeva se znatan dalji rad	FAIL - considerable further work is required	≤ 50

dobija ocjenu "*nije zadovoljio*" koja ne predstavlja osnov za akumulaciju ECTS kredit-bodova.

Član 64.

Student može podnijeti **prigovor na ocjenu** dobijenu na ispitu, ako smatra da ispit nije obavljen u skladu sa Zakonom ili ovim Statutom.

Student podnosi prigovor Rektor u univerziteta u roku od tri dana od dana saopštenja ocjene.

Rektor donosi rješenje po prigovoru studenta u roku od pet dana od dana prijema prigovora.

Član 65.

Student koji je nezadovoljan visinom pozitivne ocjene utvrđene u redovnom ispitnom roku, može izraziti svoje **neslaganje** sa visinom ocjene neposredno nakon završetka ispita i tražiti da se pozitivna ocjena ne uvaži.

Student je obavezan da ispit iz predmeta iz koga mu je poništena ocjena ponovo polaže do kraja tekuće akademske godine i da snosi troškove vanrednog polaganja.

Član 66.

Student **ne može pristupiti polaganju** ispita bez odgovarajućeg dokumenta o prijavi ispita. Ispit je započeo kada se studentu saopšte pitanja (zadaci) ili mu se predaju testovi.

Ako student ne dođe u zakazano vreme na početak prijavljenog pismenog ispita, smatra se da je odustao od ispita. Studenti ne mogu da ulaze u prostoriju u kojoj se organizuje pismeni/testovni ispit. Studenti mogu da ulaze u prostoriju u kojoj se organizuje usmeni ispit na pauzama.

Član 67.

Pismeni ispit može trajati maksimalno tri sata. Nastavnik je obavezan da objavi rezultate pismenog ispita u roku od 7 dana od dana održavanja ispita. Ukoliko je pored pismenog predviđen i usmeni dio ispita, može da se održi istoga dana kada je objavljen rezultat pismenog dijela ispita odn. do kraja ispitnog roka.

Studenti koji nisu položili pismeni dio ispita imaju pravo uvida u svoj rad neposredno poslije objavljivanja ispitnih rezultata.

Istoga dana student može polagati najviše dva ispita iz istog studijskog programa.

Između narednih ispita koje polaže isti student, po pravilu mora da postoji vremenska razlika od 7 dana. Rektor može da odobri polaganje narednih ispita u kraćem periodu.

Član 68.

Za **istraživačke i dopunske aktivnosti** studenata odn. akademskog osoblja koje su izraz prepoznatljivog uloženog rada i koje su relevantne za studijski program odn. za budući naučni, stručni i profesionalni status studenta ili akademskog radnika dodjeljuju se ECTS kredit-bodovi u sljedećim kategorijama:

A. Odbranjeni i objavljeni radovi;

- B. Učešće na naučnim ili stručnim skupovima sa ili bez prezentovanjaradova;
- C. Učešće u naučno-istraživačkim ili stručnim projektima odn. vlastiti istraživački rad;
- D. Radna, stručna, klinička i laboratorijska praksa;
- E. Autorstvo u inovacijama i patentima;
- F. Mentorstvo i članstvo u komisijama;
- G. Ostale akademske aktivnosti;
- H. Završni radovi;

Način vrednovanja, iznos ECTS kredit-bodova, te procedura i logistikadodjele kredit-bodova za istraživačke i dopunske aktivnosti studenata regulišu se detaljnije Pravilnikom o evaluaciji znanja i postignuća studenata.

Kredit-bodovi po osnovu istraživačkih i dopunskih aktivnosti se dodjeljuju samo za aktivnosti koje su izvršene ili se vrše u tekućem upisanom ciklusu studija.

Student je dužan da odgovarajućim javnim ispravama, dokumentima i materijalnim artefaktima dokaže valjanost i relevantnost aktivnosti za koju traži bodovanje.

Član 69.

Seminarski radovi kao specifičan oblik samostalnog rada studenta sa temama koje zadaje nazivni profesor ili mentor iz širih programskih okvira predmeta iz kojeg se piše rad predstavljaju izvor za sticanje ECTS kredit- bodova u izbornom programu studenta. Seminarskim radovima, uvježbava se akademska pismenost studenta i metode i tehnike istraživanja odn. korištenja akademskih izvora, te proširuju saznanja iz tematske oblasti seminarskog rada. Student je obavezan da **odbrani** seminarski rad pred akademskim auditorijem univerziteta da bi se rad priznao kao izvor izbornog programa.

Seminarski radovi koji su predmet vrednovanja i dodjele ECTS kredit-bodova moraju zadovoljiti opšte metodološke i naučno-istraživačke kriterije, kriterije akademske pismenosti, standarde korektnog citiranja, te zahtjeve minimalnog "obima rada" i zahtjeve relevantnosti "sadržaja rada" koji se definišu od strane mentora odn. predmetnog nastavnika prilikom zadavanja teme.

Radovi moraju da budu veći od minimalnog obima koji iznosi 20 stranica standardno-formatiranog A4 teksta. Takođe moraju biti izrađeni po propisanoj metodologiji tako da sadržajem odgovaraju zahtjevima teme i da obezbjeđuju najvišu ocjenu ("A-10-izvanredan", ili "B-9-odličan").

Odgovorni nastavnik može da unaprijed selekcioniše teme ili oblasti iz kojih se mogu raditi seminarski radovi.

Član 70.

Studenti mogu da stiču ECTS kredit-bodove u izbornom programu i po osnovu

objavljenih radova u kategorisanim naučnim publikacijama odn. u zbornicima radova, ukoliko je tema i sadržaj rada vezana za naučno područje studijskog programa.

Student je dužan da biblioteci univerziteta odn. Centru za izdavačku djelatnost Panevropskog univerziteta priloži publikaciju u kojoj je objavljen rad, kao i sam rad u elektronskom obliku, ukoliko nije zaštićen autorskim pravima kod ustanove koja je rad objavila. Studentski radovi koji su verifikovani u izbornom programu moraju da se trajno čuvaju i katalogiziraju u Biblioteci univerziteta.

Član 71.

Studenti mogu da stiču ECTS kredit-bodove u izbornom programu i po osnovu **učešća i/ili prezentovanja radova na stručnim i naučnim skupovima**. Student je dužan da na odgovarajući način dokumentuje učešće na stručnom odn. naučnom skupu i da dokumentuje prezentaciju rada.

Student je takođe dužan da prezentovani rad priloži Biblioteci odn. Centru za izdavačku djelatnost Panevropskog univerziteta u pisanom i u elektronskom obliku ukoliko rad nije zaštićen autorskim pravima. Studentski radovi koji su verifikovani u izbornom programu moraju da se trajno čuvaju i katalogiziraju u biblioteci univerziteta.

Član 72.

Radna, stručna, klinička i laboratorijska praksa čiji se sadržaj odnosi na naučno područje studijskog programa i koja je izvršena u propisanom obimu, sa propisanom metodologijom i potvrđena propisanom dokumentacijom, predstavlja izvor za sticanje ECTS kredit-bodova u izbornom programu.

Volonterski rad u lokalnoj zajednici ili organima uprave takođe predstavlja izvor za sticanje ECTS bodova ukoliko je potvrđena propisanom dokumentacijom i obavljena u skladu sa sa propisima koji regulišu ovu oblast.

Da bi ostvario pravo na priznavanje radne i stručne prakse u izbornom programu student je dužan da priloži propisani Dnevnik rada o obavljenoj stručnoj/radnoj, kliničkoj i laboratorijskoj praksi koji je popunjen i ovjeren na propisani način. Student takođe prilaže i ostale dokumente, publikacije i/ili radne proizvode kojima dokazuje kvalitet i rezultate praktičnog i stručnog rada, ukoliko je to zbog karaktera radne i stručne prakse moguće.

Član 73.

Učešće u **naučno-istraživačkim odn. stručnim projektima odn. vlastiti istraživački rad** predstavlja izvor za sticanje ECTS kredit-bodova u izbornom programu, ukoliko je učešće verifikovano od strane nadležnog mentora odn. rukovodioca istraživačkog projekta, i ukoliko je potkrepljeno propisanim Izvještajem o učešću u stručnom ili naučno-istraživačkom projektu, odn. Planom i programom istraživanja i periodičnim izvještajima za vlastita istraživanja.

Student takođe prilaže i ostale dokumente, publikacije i/ili radne proizvode kojima dokazuje kvalitet i rezultate naučno-istraživačkog odn. stručnog projekta, ukoliko je to zbog karaktera projekta moguće.

Član 74.

Inovacije i patenti, tehnička rješenja i realizacija objekata koji su zvanično priznati odn. certificirani i za koje je odgovarajućim dokumentima dokazano autorstvo odn. koautorstvo mogu da budu izvor za sticanje ECTS kredit-bodova u izbornom programu ukoliko su verifikovani od strane nadležnog profesora odn. mentora.

Član 75.

Mentorstvo završnih radova i članstvo u komisijama za odbranu završnih radova može u slučaju potrebe da se boduje u sistemu ECTS u skladu sa odredbama ovog pravilnika i Pravilnika o evaluaciji znanja ipostignuća studenata.

Član 76.

Ostale akademske aktivnosti koje su rezultat realnog i prepoznatljivog akademskog rada i koje su relevantne za studijski program odn. za budući naučni, stručni i profesionalni status studenta ili akademskog radnika mogu da se boduju u ECTS sistemu kredit-bodova. Ove aktivnosti obuhvataju ali se ne iscrpljuju uredništvom naučnih ili stručnih časopisa i zbornika, članstvom u naučnim odborima naučnih ili stručnih skupova, recenzijom univerzitetskih udžbenika i objavljenih radova, članstvom u stručnim komisijama, objavljenim ekspertizama i studijama, suptilnim prevodima, naučnim polemikama, hrestomatijama, esejima i traktatima.

Član 77.

ECTS kredit-bodovi za istraživačke i dopunske aktivnosti studenata dodjeljuju se prema slijedećoj tabeli:

Grupa indikatora	R gr.	Vrsta indikatora	R fakt.	ECTS
A/ Odbranjeni i objavljeni radovi				
Naučna knjiga i monografija	R10	Istaknuta naučna knjiga i monografija međunarodnog značaja	R11	25
		Naučna knjiga i monografija međunarodnog značaja	R12	18
		Naučna knjiga i monografija nacionalnog značaja	R13	12

Poglavlje u naučnoj knjizi: Pregledni članak	R20	Poglavlje u istaknutoj naučnoj knjizi međunarodnog značaja; Pregledni članak u vodećem časopisu međunarodnog značaja, uvodećem tematskom zborniku radova, u monografiji, ili u vodećoj ediciji posvećenoj određenim naučnim oblastima međunarodnog značaja (kategorija R51)	R21	12
		Poglavlje u knjizi međunarodnog značaja; Pregledni članak u časopisu međunarodnog značaja, u tematskom zborniku radova, u monografiji, ili u ediciji posvećenoj određenim naučnim oblastima međunarodnog značaja (kategorija R52)	R22	8
		Poglavlje u knjizi nacionalnog značaja; Pregledni članak u vodećem časopisu nacionalnog značaja, u tematskom zborniku radova, u monografiji, ili u ediciji posvećenoj određenim naučnim oblastima nacionalnog značaja (kategorija R61)	R23	5
Objavljen rad međunarodnog značaja	R50	Naučni rad iz naučnog područja disertacije objavljen u časopisu s faktorom uticaja (impact factor) jednakim ili većim od 0,500 i indeksiranom u bazama podataka Science Citation Index (SCI) – Expanded i Current Contents (CC), ili drugim indeksiranim bazama (SSC lista, AHC lista i WOS lista);	-	45
		Naučni rad iz naučnog područja disertacije objavljen u časopisu s faktorom uticaja manjim od 0,500 i indeksiranom u bazama podataka Science Citation Index (SCI) – Expanded i Current Contents (CC), ili drugim indeksiranim bazama (SSC lista, AHC lista i WOS lista)	-	30
		Rad objavljen u vodećem časopisu međunarodnog značaja	R51	12
		Rad objavljen u časopisu međunarodnog značaja	R52	8
Grupa indikatora	R gr.	Vrsta indikatora	R fakt.	ECTS
Objavljen rad nacionalnog značaja	R60	Naučni rad iz naučnog područja disertacije u časopisu indeksiranom u drugim sekundarnim publikacijama		15
		Rad objavljen u vodećem časopisu nacionalnog značaja	R61	5
		Rad objavljen u časopisu nacionalnog značaja	R62	4

Rad objavljen u zborniku radova instituta (fakulteta) i stručni rad	R90	Rad štampan u cjelini sa recenzijom	R91	3
		Rad štampan u cjelini bez recenzije	R92	2
		Stručni rad urađen za potrebe naručioca prema ugovoru	R93	1
Udžbenik, zbirka zadataka, praktikum i slično	R100	Univerzitetski udžbenik sa recenzijom	R101	12
		Zbirka zadataka sa recenzijom	R102	8
		Ostali udžbenici	R103	5
		Skripta/Praktikum	R104	3
Odbranjen seminarski rad pred akademskim auditorijem		Seminarski radovi koji su predmet vrednovanja i dodjele ECTSkredit-bodova moraju zadovoljiti opšte metodološke i naučno- istraživačke kriterije, kriterije akademske pismenosti, standardekorektnog citiranja, te zahtjeve minimalnog "obima rada" i zahtjeve relevantnosti "sadržaja rada"	-	3
Odbranjen pristupni rad pred komisijom i usvojen na Vijeću za postdiplomskei doktorske studije		Pristupni rad doktorske teze	-	8
B/ Učešće na naučnim ili stručnim skupovima sa ili bez prezentovanja radova				
Rad prezentovanna skupu međunarodnog značaja objavljen u međunarodnom zborniku	R50	Naučni rad iz naučnog područja disertacije objavljen u zbornicima radova s međunarodnih naučnih skupova zastupljenim u SCI Proceedings i/ili CC Proceedings	-	9
		Plenarno predavanje po pozivu na skupu međunarodnog značaja štampano u cjelini (međunarodni zbornik)	R53	8
		Rad saopšten na skupu međunarodnog značaja štampan u cjelini (međunarodni zbornik)	R54	5
Rad prezentovan na	R60	Naučni rad iz naučnog područja disertacije prezentovan nadomaćem naučnom skupu i objavljen u zborniku		6

skupu nacionalnog značaja objavljen u nacionalnom zborniku		Uvodno izlaganje na skupu nacionalnog značaja štampano u cjelini (zbornik)	R63	4
		Rad saopšten na skupu nacionalnog značaja štampan u cjelini(zbornik)	R64	3
Rad objavljen u izvodu	R70	Plenarno predavanje na skupu međunarodnog značaja štampanou izvodu	R71	4
		Rad saopšten na skupu međunarodnog značaja štampan u izvodu	R72	3
		Rad saopšten na skupu nacionalnog značaja štampan u izvodu	R73	2
Prisustvovanje naučnim ili stručnim skupovima bez prezentovanja rada i kursevima cjeloživotnog učenja i usavršavanja		Prisustvovanje međunarodnom naučnom skupu bezprezentovanog rada	-	4
		Prisustvovanje nacionalnom naučnom skupu bez prezentovanograda	-	3
		Prisustvovanje stručnom skupu	-	2
		Prisustvovanje kursu cjeloživotnog učenja i usavršavanja uinostranstvu	-	4
		Prisustvovanje kursu cjeloživotnog učenja i usavršavanja uzemlji	-	3
C/ Učešće u naučno-istraživačkim ili stručnim projektima odn. vlastitiistraživački rad				
Rad na projektu	R300	Rukovođenje projektom međunarodnog značaja	R301	10
		Rukovođenje projektom nacionalnog značaja	R302	6
		Rukovođenje potprojektom međunarodnog značaja	R303	4
		Rukovođenje potprojektom nacionalnog značaja	R304	2
		Učešće u izradi projekta	R305	4
		Nadzor nad izvođenjem projekta međunarodnog značaja	R306	3
		Nadzor nad izvođenjem projekta nacionalnog značaja	R307	1
		Recenzija projekta projekta međunarodnog značaja	R308	4
		Recenzija projekta nacionalnog značaja	R309	2
		Ekspertni ili istraživački rad u okviru projekta Bodovanje se vrši na osnovu vrednovanja obima rada naprojektu i pozicije u okviru projekta	-	3-6
Vlastiti samostalni istraživački		Istraživački projekat magistarskog/master rada sa planom iprogramom istraživanja ECTS bodovi se realizuju postupno sa usvajanjem		10-30

projekat		pediodičnih izvještaja o realizaciji plana i programa istraživanja na Nastavno-naučnom vijeću fakulteta.		
		Istraživački projekat doktorske dizertacije sa planom i programom istraživanja ECTS bodovi se realizuju postupno sa usvajanjem pediodičnih izvještaja o realizaciji plana i programa istraživanja na Vijeću zapostdiplomske i doktorske studije.		15-45
D/ Radna, stručna, klinička i laboratorijska praksa				
Profesionalna ili studentska radna, stručna, klinička, ili laboratorijska praksa uzemlji ili u inostranstvu i volonterski rad		Profesionalna radna, stručna, klinička, ili laboratorijska praksa		3-6
		Studentska radna, stručna, klinička, ili laboratorijska praksa uzemlji		3-5
		Studentska radna, stručna, klinička, ili laboratorijska praksa u inostranstvu		3-6
		Volonterski rad u lokalnoj zajednici ili organima uprave		4
E/ Autorstvo u inovacijama i patentima				
Tehnička rješenja	R30	Novi proizvod ili tehnologija uvedeni u proizvodnju, priznati programski sistem, nove genetske probe međunarodnog značaja (uz dokaz), novo rješenje makroekonomskog problema, recenzovano i prihvaćeno na međunarodnom nivou (uz dokaz)	R31	10
		Bitno poboljšani postojeći proizvod i tehnologija (uz dokaz), dostignuće u tehničkim naukama u zemlji (uz dokaz). Novo rješenje makro-ekonomskog problema, recenzovano i prihvaćeno na nacionalnom nivou (uz dokaz)	R32	8
		Prototip, nova metoda; softver, instrument, nova genetska proba, mikroorganizmi (uz dokaz)	R33	5
Patenti i objekti	R40	Prihvaćen patent na međunarodnom nivou	R41	12
		Prihvaćen patent na nacionalnom nivou, nova sorta	R42	8
		Primjena naučnog dostignuća u praksi	R43	6
		Realizacija objekta međunarodnog značaja	R44	10
		Realizacija objekta nacionalnog značaja	R45	5

F/ Mentorstvo i članstvo u komisijama				
Mentorstvo i članstvo u komisijama	R200	Mentorstvo doktorske disertacije	R201	8
		Mentorstvo magistarske teze	R202	4
		Članstvo u komisiji za odbranu doktorske disertacije	R203	2
		Članstvo u komisiji za odbranu magistarske teze	R204	1
		Mentorstvo specijalističkog/diplomskog rada	R205	1
G/ Ostale akademske aktivnosti				
Uredništvo i članstvo u naučnim odborima	R400	Glavni i odgovorni urednik naučnog ili stručnog časopisameđunarodnog značaja	R401	8
		Glavni i odgovorni urednik naučnog ili stručnog časopisanacionalnog značaja	R402	4
		Glavni i odgovorni urednik zbornika radova naučnog skupanacionalnog značaja	R403	4
		Članstvo u naučnom odboru naučnog ili stručnog skupameđunarodnog značaja	R404	2
		Članstvo u naučnom odboru naučnog ili stručnog skupanacionalnog značaja	R405	1
		Gostujući predavač u inostranstvu	R406	10
		Recenzent univerzitetskog udžbenika	R407	2
		Recenzent objavljenog rada međunarodnog ili nacionalnog značaja	R407	1
		Članstvo u stručnoj komisiji međunarodnog značaja	R408	3
		Članstvo u stručnoj komisiji nacionalnog značaja	R409	2
		Objavljene ekspertize i studije, suptilni prevodi, polemike, hrestomatija, eseji i traktati	R410	2
H/ Završni radovi				
Završni radovi	R80	Odbranjen diplomski rad	-	5-10
		Odbranjen specijalistički rad	-	5-10
		Odbranjena magistarska teza/master rad	R82	10-15
		Odbranjena doktorska disertacija	R81	30
LEGENDA: "R" grupa i faktor su reference na Tabelu koeficijenata naučne kompetentnosti kojodonosi Ministarstvo nauke i tehnologije Republike Srpske				

Ukupan broj ECTS bodova koji student ostvari putem prisustvovanja naučnim ili stručnim skupovima i seminarima ne može biti veći od 20.

Ukupan broj ECTS bodova koji student ostvari za prisustvovanje kursu cjeloživotnog učenja i usavršavanja u zemlji i/ili inostranstvu ne može biti veći od 20.

Kredit-bodovi dobijeni po osnovu **istraživačkih i dopunskih aktivnosti** studenata ne mogu da supstituišu kredit-bodove iz fonda obaveznih predmeta.

Broj bodova kojima se iskazuje završni rad, odnosno završni dio studijskog programa ulazi u ukupan broj bodova potrebnih za završetak studija.

Član 78.

Ispiti u sistemu studiranja na daljinu (*distance learning*) koje organizuje Panevropski univerzitet vrše se prema posebnim procedurama predviđenim za ovaj oblik studiranja koje su definisane u Nastavnom planu i programu i koje su normirane u Pravilniku o virtuelnim studijama i obrazovanju na daljinu.

Ispiti u sistemu učenja na daljinu za studijske programe koje Panevropski univerzitet organizuje po osnovu Sporazuma sa drugim visokoškolskim ustanovama iz zemlje i inostranstva, obavljaju se u skladu sa pravilima koja su predviđena tim sporazumima, odn. ugovorima o mobilnosti studenata.

Provjere znanja u sistemu obrazovanja na daljinu mogu da se vrše i u namjenskim ustanovama i organizacijama sa kojima Panevropski univerzitet ima potpisane Ugovore o poslovno-tehničkoj i akademskoj saradnji, ukoliko se u tim ustanovama organizuje praktična nastava, laboratorijska, klinička, sportska i radna praksa i ukoliko se radi o ispitu iz nastavnog predmeta čiji karakter to zahtijeva.

Provjere znanja mogu da se vrše i u centrima za podršku u sistemu obrazovanja na daljinu, koji su locirani u drugim licenciranim i akreditovanim visokoškolskim ustanovama sa kojima Panevropski univerzitet ima zaključen Ugovor o akademskoj i naučno-tehničkoj saradnji odn. Ugovore o mobilnosti studenata.

Provjere znanja u sistemu obrazovanja na daljinu mogu da se vrše i u testnim centrima koji su licencirani u sistemu međunarodno priznatih testnih centara, ukoliko su locirani u akreditovanim visokoškolskim ustanovama.

Član 79.

Za sve provjere znanja koje se vrše u sistemu obrazovanja na daljinu primjenom odgovarajućih informaciono-komunikacionih tehnologija moraju da se obezbjede sljedeći opšti uslovi:

- Ispitni sadržaji se emituju isključivo iz sjedišta Panevropskog univerziteta;
- Lokacija na kojoj se održava ispit mora da obezbijedi kontrolisane uslove za održavanje ispita;
- Autentifikacija studenta u sistemu obrazovanja na daljinu mora da obavi

putem odgovarajućih sigurnosnih protokola;

- Pozitivna identifikacija studenta od strane kontrolora ispita/proktora vrši se prije pristupa samim ispitnim sadržajima;
- O svim elementima vezanim za određenu ispitnu aktivnost vodi se propisani zapisnik – "*Protokol ispitnih aktivnosti i provjere znanja/postignuća studenta*";

Član 80.

Specifičnosti u sistemu ispita i ocjenjivanja koje su implicirane metodologijom učenja na daljinu ogledaju se u sljedećem:

- ⇒ Univerzitet u sistemu *eLearning*, podržanog sa savremenim ICT – informaciono - komunikacionim tehnologijama primjenjuje **zadatake za samovrednovanje** stečenog znanja, zadatke za konačno **elektronsko evaluiranje znanja**, te različite **studentske pisane radove**.

Sve zadatke i radove koji su predmet ocjenjivanja, studenti isporučuju profesorima pomoću sistema elektronske pošte ili korištenjem računarskog programa za asistenciju pri provjeri znanja;

- ⇒ U organizaciji nastave planirane su i ostale forme rada studenta kao što su: izrada studentskih projekata, seminarskih radova, pisanje eseja, mikro-istraživanja (*npr. istraživanje tržišta ili izvora itd*), obrada studija-slučaja, te više (*2 do 3*) prolaznih mikro-testova za svaki predmet. Rezultati ostalih formi rada čine dio konačne ocjene studenta. Drugi dio ocjene čine rezultati finalnog ispitnog testa.

- ⇒ Studentski zadaci/projekti se evaluiraju, prihvataju i ocjenjuju, vraćaju na doradu sa komentarima profesora ili prihvataju i komentarišu, a studenti se obavještavaju o rezultatima putem elektronske pošte. Rješenja studentskih zadataka postavljaju se u **diskusionim forumima** i **diskusionim grupama**.

- ⇒ Ispit se polaže u vidu testa na računaru na matičnom univerzitetu odn. u registrovanim **područnim centrima za podršku** (*support centers*) koji posjeduju odgovarajuću tehničku (*kompjutersku i telekomunikacionu*) infrastrukturu i u kojima je obezbjeđeno prisustvo ovlaštenih i kvalifikovanih osoba, koje vrše nadzor legitimnosti i legalnosti ispita;

- ⇒ Univerzitet u sistemu učenja na daljinu primjenjuje sljedeće **modele ispitivanja**:

- **Elektronski test** koji se formira iz skupa definisanih i dizajniranih pitanja (*koje definiše i održava isključivo profesor izabran na odn. predmet*) i koji zadovoljavaju mjerne karakteristike validnosti, relijabilnosti, senzitivnosti i objektivnosti. Skup testnih pitanja/zadataka se formira računarski (*slučajnim izborom iz baze*

pitanja/zadataka) tako da se uvažava kriterij zadane distribucije kvantitativnog učešća broja pitanja/zadaka prema relevantnosti pojedinih oblasti/poglavlja gradiva koje se ispituje. Testna pitanja se formiraju na osnovu slučajnog (*random*) izbora kojeg računar određuje u momentu davanja instrukcije za izradu testa što znači da se za svakog studenta formira drugačiji set pitanja. Računar uvažava težinske faktore svakog pitanja, tako da ukupan težinski koeficijent za svakog studenta varira u granicama zadane tolerancije.

Testni zadaci su objektivnog tipa tako da se rezultat zadatka može računarski procesirati (*zadaci višestrukog izbora, unošenje egzaktih brojevanih rezultata, zadaci višestrukog izbora sa sparivanjem, tačno-netačno, zadaci egzaktog sređivanja - redosljeda i uspoređivanja*);

Rješavanje testa je vremenski ograničeno/definisano.

Ocjena testa se procesira automatski na osnovu zadanih kvantitativnih kriterija.

- **Kombinovani elektronsko-problemski test** koji pored automatski procesiranih elemenata ima i pitanja/zadataka na koje se odgovara narativno (*tekstualno*). Narativne dijelove testa evaluira i ocjenjuje profesor.

Kao treći izvor ocjene studenta procjenjuju se **kolateralne aktivnosti studenta** analizom ukupnog vremena provedenog u obradi predmeta kao i analizom strukture tog vremena (*vrijeme provedeno u obradi studijskog modula, vrijeme provedeno na forumima, chatu, vrijeme posvećeno istraživanju izvora, vrijeme na videokonferencijama i "download" katalogiziranih predavanja*), obzirom da se sve aktivnosti studenta evidentiraju po dužini i vrsti u odgovarajućoj "log" datoteci. Statistika prolaznih testova takođe predstavlja element procjene kolateralnih aktivnosti studenta.

Struktura ocjene, odražava ukupnu aktivnost studenta na osnovu procjene sva tri izvora: rezultata testiranja, ocjene ostalih formi rada studenta i ocjene kolateralnih aktivnosti studenta.

Član 81

Studentima se u izuzetnim slučajevima kao dio ispita mogu priznati radno iskustvo i postignuti rezultati u praksi za koji se smatra da je pretpostavljeno znanje koje proizilazi iz radnog i životnog iskustva koje je student postigao bez formalnog obrazovanja. Odluku o priznavanju studijskog gradiva na osnovu iskustva i postignutih rezultata u praksi donosi Rektor Univerziteta.

9. Prava i obaveze studenata

Član 82.

Status studenta stiče se upisom na odgovarajući studijski program Panevropskog univerziteta.

Ostvarivanje prava i obaveza studenta u nastavnom procesu prati se u okviru semestra. Mentor odn. predmetni nastavnik potpisom u indeksu potvrđuje da je student ispunio sve nastavne obaveze u toku semestra.

Student je prilikom upisa u višu godinu studija obavezan da lično dostavi popunjen i potpisan upisni semestralni list za odgovarajuću godinu studija (upisni semestralni list za I, III, V, VII i IX semestar). Potpisan upisni semestralni list je ujedno i formalno pravna izjava studenta da želi da nastavi studij i upiše višu godinu studija. Nakon dostave upisnog semestralnog lista, studentska služba utvrđuje ispunjenost zakonskih i drugih uslova propisanih opštim aktima Univerziteta za upis studenta u višu godinu studija

Ovlašćeno lice Panevropskog univerziteta potpisom i pečatom Panevropskog univerziteta ovjerava semestar ukoliko je student ispunio sve obaveze po osnovu školarine u skladu sa *Pravilima o visini naknade za studiranje i cijeni usluga* i ako je izvršio sve nastavne obaveze predviđene Nastavnim planom i programom.

Ovjerom semestra student stiče pravo da nastavi da izvršava nastavne obaveze i u narednom semestru, odnosno da pristupi polaganju ispita.

Član 83.

Ukoliko u toku trajanja studija dođe do promjena Nastavnog plana i programa koje su verifikovane na Senatu Panevropskog univerziteta student ima pravo da studij završi prema obavezama iz Nastavnog plana i programa školske godine u kojoj je upisao studij, do isteka roka koji se određuje u dvostrukom broju akademskih godina potrebnih za realizaciju studijskog programa.

Student može da završi studij i prema promjenjenom nastavnom planu i programu pod sljedećim uslovima:

- mora da se odgovarajućim podneskom obrati rektoratu univerziteta;
- obavezan je da do kraja školovanja kroz diferencijalni program položi svu razliku ispita prema novom nastavnom planu. Diferencijalni program iz prethodnog stava može da se polaže i u okviru izbornog programa studija.

Član 84.

Status studenta prestaje:

- a) završetkom studijskog programa i dobijanjem stepena za koji se student školuje;

- b) ispisom iz visokoškolske ustanove prije završetka studija;
- c) kada student ne upiše narednu godinu studija ili ne obnovi upis u istugodinu studija, a ne miruju mu prava i obaveze studenta;
- d) kada student ne obnovi upis u istu godinu studija u propisanom roku, a nemiruju mu prava i obaveze studenta.
- e) izricanjem disciplinske mjere od strane disciplinskog organa Panevropskog univerziteta.
- f) status redovnog studenta prestaje kada student ne završi studije do istekaroka koji se određuje u dvostrukom broju školskih godina potrebnih za realizaciju studijskog programa.

Student Univerziteta koji produžava studij nakon prekida i pauze u studiranju nastavlja studij po Nastavnom planu i programu koji važi u školskoj godini u kojoj obnavlja studij. Ukoliko je Nastavni plan i program izmijenjen u odnosu na program po kojem je student studirao prije prekida potrebno je da student položi razliku predmeta koju utvrđuje **Komisija za priznavanje ispita i vrednovanje studijskih programa.**

Član 85.

Studentu se na njegov zahtjev odobrava **mirovanje prava i obaveza** u slučaju:

- (a) teže bolesti,
- (b) upućivanja na stručnu praksu u trajanju od najmanje šest mjeseci,
- (c) njege djeteta do godinu dana života,
- (d) održavanja trudnoće,
- (e) vršenja rukovodnih funkcija u studentskom predstavničkom tijelu i
- (f) u drugim slučajevima predviđenim opštim aktom visokoškolske ustanove.

Odluku o mirovanju prava i obaveza studenta donosi Rektor univerziteta. U slučaju donošenja odluke o mirovanju prava i obaveza student je obavezan da izmiri školarinu tekuće školske godine u cjelosti, a u narednoj školskoj godini primjenjuje se oslobađanje od plaćanja dijela školarine za obnovljenu godinu prema članu 2.7. Pravila o visini naknade za studiranje i cijeni usluga.

Ukoliko je studentu odobreno mirovanje statusa do kraja zimskog semestra upisane školske godine, a u istoj godini nije konzumirao studij i nema položenih ispita, uplaćeni iznos školarine se priznaje kao dio školarine u narednoj školskoj godini.

Član 86.

Student koji u toku zimskog semestra ne **ispuni sve predispitne obaveze**, može na lični zahtjev nastaviti da pohađa nastavu u ljetnjem semestru, kao i da nadoknađi predispitne obaveze uz naknadu troškova.

Rektor odlučuje o zahtevu studenta i odobrit će mu ispunjavanje zaostalih predispitnih

obaveza, pod uslovom da se te obaveze objektivno mogu ispuniti.

Student je obavezan da prije početka ispunjavanja zaostalih predispitnih obaveza podmiri sve redovne troškove školarine kao i vanredne troškove u skladu sa *Pravilima o visini naknade za studiranje i cijeni usluga*.

Član 87.

Da bi student upisao drugu godinu studija u dvogodišnjem (*četverosemestralnom*) studiju drugog ciklusa mora ispuniti sve obaveze iz nastavnog plana i programa predviđene za prvu godinu studija, te da u studijskoj godini u koju je upisan ostvari 60 ECTS bodova.

Student može upisati drugu godinu studija i ako nije stekao cenzus od 60 ECTS kredit-bodova u skladu sa odredbama Zakona o visokom obrazovanju kojima se u zakonom propisanom periodu dozvoljava prenos određenog broja predmeta u narednu godinu studija.

Panevropski univerzitet reguliše specifično pravo prenosa predmeta u narednu godinu studija, kao i pravo na vanredne ispitne rokove definisane prelaznim odredbama Zakona o visokom obrazovanju, odlukom Senata univerziteta koja se donosi na početku tekuće školske godine.

Student koji ne ispuni obaveze iz stava 1 i 2 ovog člana ponovo obnavlja tekuću godinu studija i ima pravo da prati nastavu i polaže ispite iz naredne godine studija do broja bodova koje je ostvario u prethodnoj godini studija.

Panevropski univerzitet za studenta iz prethodnog stava ovog člana utvrđuje ispite koje može slušati i polagati u narednoj godini studija, o čemu se vodi posebna evidencija. Podaci upisani u evidenciju predmeta iz naredne godine koje je student položio u obnovljenoj godini upisuju se u studentsku knjižicu i matičnu knjigu nakon što student upiše godinu studija za koju je vođena evidencija.

Za obnovljenu prvu godinu studija u dvogodišnjem (*četverosemestralnom*) studiju drugog ciklusa student plaća dio školarine u skladu sa članom 2.7. Pravila o visini školarine i cijeni usluga.

Član 88.

Student **upisuje narednu godinu** studija nakon što je realizovao prava o prenosu ispita i prava na vanredne ispitne rokove u skladu sa prelaznim odredbama Zakona o visokom obrazovanju i Odlukama Senata univerziteta vezanim za realizovanje tih prava.

Član 89.

Student ima pravo da u toku studija provede određeno vrijeme (semestar ili studijsku godinu) na drugoj visokoškolskoj ustanovi u zemlji ili u inostranstvu posredstvom programa za razmjenu studenata, ili na bazi bilateralnih sporazuma između

visokoškolskih ustanova. U skladu sa bilateralnim sporazumom studentu se priznaje ostvareni broj bodova savisokoškolske ustanove na kojoj je boravio.

Član 90.

Studentu iz prethodnog člana se omogućava pripremanje predmeta i polaganje ispita na Panevropskom univerzitetu u sistemu obrazovanja na daljinu što se tehnički realizuje na visokoškolskoj ustanovi sa kojom je Panevropski univerzitet sklopio sporazume o razmjeni i mobilnosti studenta.

Član 91.

Student koji se ispisuje sa Univerziteta ima pravo na **povrat uplaćenog iznosa školarine** umanjenog za iznos manipulativnih troškova u skladu sa *Pravilima o visini naknade za studiranje i cijeni usluga*, ukoliko se zahtjev za ispis podnese u roku od mjesec dana od dana početka školske godine;

Član 92.

Da bi se obezbjedila potrebna efikasnost i kredibilitet studija drugog ciklusa, te da bi se profilisao nastavni plan i program završne godine studija, plan i program istraživačkog projekta master rada, kao i da bi se definisala i obrazložila teza od završni rad, student-kandidat master studija mora da obezbjedi **mentora** odmah pri upisu završene godine studija drugog ciklusa.

Član 93.

Zadatak mentora je da pomogne studentu-kandidatu master studija u izboru definisanju teme završnog rada i analizi kredibiliteta teze, da zajedno sa kandidatom profilise plan i program završne (pete) godine studija, te da definiše pedagoške i didaktičke specifičnosti izbornog programa, da asistira kod organizacije i izvođenja studija, koordinira sa nastavnim osobljem izbornog programa, da pruži pomoć kod metodološkog profilisanja obrade teme koja je prihvaćena za završni rad, pomoć u definisanju, organizaciji i izvođenju istraživanja koja su predviđena u okviru studija drugog ciklusa, pomoć kod izbora osnovne i pomoćne literature i u selekcionisanju i pronalaženju ostalih izvora potrebnih za uspješno završavanje rada, da obezbjedi koordinaciju sa komisijama koje su involvirane u raznim fazama studija, da vrši reviziju master rada po fazama i recenziju gotovog rada, te da pripremi studenta-kandidata master studija za odbranu rada.

Mentor je dužan da pregleda završeni master rad studenta i da mišljenje o gotovosti rada uputi dekanu fakulteta radi zakazivanja odbrane. Odbrana rada se zakazuje u roku od 15 dana od predaje završnog master rada.

Mentor može u isto vrijeme imati najviše pet dodjeljenih mentorstva.

Član 94.

Mentor u studiju drugog ciklusa odabire se prvenstveno iz sastava odgovornog

nastavnog osoblja Panevropskog univerziteta pod uslovom da posjeduje akademsko zvanje iz naučnog područja iz kojeg student izrađuje završni master rad. Za mentora se ne može birati nastavnik koji već ima pet tekućih dodjeljenih mentorstva.

Mentor može da bude nastavnik kojeg je student predložio u svom zahtjevu, odgovorni nastavnik za predmet odn. užu naćunu oblast u okviru koje se izrađuje završni rad, nastavnik kojeg predloži Rektor univerziteta ili Dekan fakulteta, nastavnik kojeg predloži Vijeće katedre i nastavnik sa druge visokoškolske ustanove sa kojom Panevropski univerzitet ima sklopljen sporazum o akademskoj i naućno-istraživaćkoj saradnji ili sporazum o izvođenju zajednićkih studijskih programa drugog ciklusa, ili sporazum o mobilnosti nastavnog osoblja.

Prioritet u izboru mentora imaju nastavnici koje je predložio student odn. odgovorni nastavnici za užu naućnu oblast u okviru koje se izrađuje završni rad. Prilikom izbora mentora mora se voditi raćuna o ravnomjernom opterećenju pri dodjeli mentorstva odgovornim nastavnicima Panevropskog univerziteta.

Izuzetno ukoliko nema raspoloživih nastavnika iz reda odgovornog nastavnog osoblja na Panevropskom univerzitetu, ili zbog obrazloženog zahtjeva kandidata, za mentora se može izabrati nastavnik sa drugih visokoškolskih ustanova koji nije angažovan na Panevropskom univerzitetu, ukoliko zadovoljava opšte uslove za mentorstvo.

Ćlan 95.

Uz upisnu dokumentaciju završne godine studija drugog ciklusa, student prilaže i *Zahtjev za odobranje teme i imenovanje mentora* u kojem se izjašnjava o vrsti i karakteru studija drugog ciklusa kojeg Źeli da studira, bira užu naućnu oblast svoga obaveznog studijskog programa koja je od znaćaja za profesionalni profil za koji se student opredijelio, navodi okvirni naziv i sadržaj teme završnog rada, predlaže mentora, predlaže izvore i sadržaj izbornog programa i kandiduje za priznavanje predmete iz studija drugog ciklusa koje je položio na drugim visokoškolskim ustanovama.

Ćlan 96.

Dekan fakulteta upoznaje Nastavno-naućno vijeće fakulteta sa *Zahtjevom za odobranje teme i imenovanje mentora*, zatim sa *Rješenjem komisije za priznavanje ispita i vrednovanje studijskih programa*, ukoliko je komisija donosila takvo rješenje za studenta-kandidata master studija o kojem se odlučuje, te upoznaje Vijeće sa ostalim zvanićnim kandidaturama za mentora u skladu sa prethodnim ćlanom ovog Statuta. Na osnovu uvida u navedenu dokumentaciju i obrazloženja, Nastavno-naućno vijeće fakulteta donosi odluku o izboru mentora i obaveznom nastavnom programu kandidata.

Izbor mentora na Nastavno-naućnom vijeću fakulteta mora da se obavi najkasnije 15 dana od dana dostavljanja zahtjeva kandidata.

Na odluku o izboru mentora, prigovor mogu da uloži student na kojeg se odnosi odluka, predloženi mentori u postupku, ili bilo koja drugazainteresovana strana. Prigovor se

dostavlja Senatu univerziteta koji donosi konačnu odluku.

Sjednici Nastavno-naučnog vijeća na kojoj se odlučuje o mentorstvu za studenta-kandidata master studija mogu da prisustvuju sam student o čijem se zahtjevu odlučuje, kao i predloženi nastavnik.

Član 97.

Ukoliko je student-kandidat nezadovoljan radom mentora tokom trajanja studija, može da se obrati Senatu Panevropskog univerziteta sa zahtjevom za promjenu mentora.

Član 98.

Student u saradnji sa mentorom definiše detaljan prijedlog Nastavnog plana i programa završne godine studija drugog ciklusa koji predstavlja individualizirani i personalizirani plan obrazovnih i istraživačkih aktivnosti korespondentnih programskih sadržaja, čiji je cilj stvaranje pedagoških i formalno-pravnih uslova za pristupanje izradi i odbrani završnog rada.

Plan i program master studija uzima u obzir i rezultate prethodnog formalnog obrazovanja kojeg je kandidat završio, ali i rezultate ostalih obrazovnih i saznanjnih iskustava kandidata u okviru neformalnog obrazovanja kojeg je kandidat prošao i praktičnih iskustava i saznanja koja je stekao kroz svoje cjeloživotno radno i stvaralačko angažovanje.

Rezultati prethodnog formalnog i neformalnog obrazovanja, praktičnog iskustva i radnog angažovanja kvantificiraju se u ECTS sistemu kredit- bodova.

Uzimajući u obzir kvantificirane rezultate prethodnog formalnog obrazovanja studenta-kandidata master studija u prvom ciklusu, podjelu na naučne discipline i specifičnosti znanja i vještina u naučnoj oblasti koja po sadržaju obuhvata predloženu temu završnog rada, te potrebna specijalistička znanja i istraživačke aktivnosti, mentor kandidata u saradnji sa kandidatom definišu specifičan Plan i program završne godine master studija koji sadrži sljedeće elemente:

- (a) Ciljeve personalnog nastavnog plana i programa;
- (b) Ishode nastavnog programa sa definisanim opštim kompetencijama koje treba da dobije kandidat nakon savladavanja programa;
- (c) Opis rezultata prethodnog formalnog obrazovanja (sa ECTS kvantifikacijama);
- (d) Jezik (jezici) na kojem (kojima) se izvodi nastava i vrši ocjenjivanje određenog predmeta ili pojedinog studijskog oblika;
- (e) Način procjene rezultata svakog pojedinog obrazovnog oblika i svakog predmeta;
- (f) **Izborni program studenta-kandidata** sa navođenjem izbornih predmeta i modula, bilo da su izvorni predmeti ili predmeti iz kompatibilnih studijskih programa ili predmeti koji su položeni na drugoj visokoškolskoj

ustanovi. Svaki predmet mora da bude kvantificiran u ECTS sistemu bodovanja.

Uz predložene predmete i module mora se priložiti nastavni program (syllabus) naprednog nivoa obrade ovih predmeta, sa okvirnim i dodatnim nastavnim sadržajima, ciljevima i opisom predmeta, naprednim kompetencijama znanja i vještina, oblicima i metodologijom izvođenja nastave i istraživanja, preduslovima za obradu pojedinih predmeta i grupe predmeta, načinom evaluacije znanja, kao i spisak obaveznih udžbenika, priručnika, dodatne literature za stepen drugog ciklusa i drugih izvora na osnovu kojih se polaže ispit i vrši evaluacija postignuća studenta.

- (g) Detaljna **specifikacija ostalih izvora vrednovanja** sa ECTS kvantifikacijama koji se predlažu za bodovanje u okviru studija drugog ciklusa a koji mogu da sadrže:
- Objavljene stručne i naučne radove (*knjige, monografije, članke, zbornike, udžbenike, zbirke, praktikume i dr.*)
 - Seminarški i pristupni radovi planirani da se izrade i odbrane tokom obrade nastavnog programa studija drugog ciklusa;
 - Radovi prezentovani i objavljeni na stručnim ili naučnim skupovima;
 - Prisustvovanje naučnim ili stručnim skupovima bez prezentovanja rada;
 - Prisustvovanje kursevima cjeloživotnog učenja i usavršavanja sa listom neformalnih obrazovnih oblika koje je kandidat prošao tokom cjeloživotnog obrazovanja, a koji su relevantni za postdiplomski studij (*sa ECTS kvantifikacijama*);
 - Učešće u naučno-istraživačkim ili stručnim projektima;
 - Profesionalna ili studentska radna, stručna, klinička, ili laboratorijska praksa
 - Novi proizvod, tehnologije ili patenti;
 - Uredništvo i članstvo u stručnim ili naučnim odborima
 - Volonterski rad u lokalnoj zajednici ili organima uprave;
 - Opis i vrednovanje radnog i stručnog iskustva i postignutih rezultata u praksi koji su relevantni za postdiplomski studij (*sa ECTS kvantifikacijama*);
- (h) **Plan i program istraživačkog projekta** master rada u vidu vremenskog dijagrama toka (gantograma) istraživanja po fazama i osnovnim metodološkim i didaktičkim aspektima izvođenja studija i istraživanja sa potrebnim vremenom za izvođenje pojedinih oblika istraživanja;
- (i) Dijagram toka **izrade završnog rada** po fazama sa planom periodičnog izvještavanja;
- (j) Druga pitanja od značaja za izvođenje nastavnog programa.

Student-kandidat master studija u saradnji sa mentorom dužan je da najkasnije 15 dana od dana izbora mentora završi nastavni plan i program iz prethodnog člana i dostavi ga Nastavno-naučnom vijeću fakulteta na usvajanje.

Član 99.

Plan i program studija drugog ciklusa za predloženog studenta-kandidata razmatra i usvaja Nastavno-naučno vijeća fakulteta. Na sjednici vijeća prisustvuju mentor i kandidat koji obrazlažu predloženi plani program.

Plan i program kandidata moraju da se stave na dnevni red Vijeća najkasnije 30 dana od dana izbora mentora

Član 100.

Na osnovu usvojenog personalnog Plana i programa završen godine studija drugog ciklusa za svakog studenta pojedinačno, stručne službe fakulteta i univerziteta planiraju raspored nastavnih, istraživačkih i obrazovnih aktivnosti. Ukoliko se nastava iz personalnog plana i programa studenta izvodi i u okviru drugog studijskog programa, ili se izvodi u prvom ciklusu studija, ili se izvodi u izbornom programu usvojenom na univerzitetu za tekuću školsku godinu, student-kandidat master studija se slobodno uključuje u rad interdisciplinarne, multi-departmanske studentske grupe.

Student-kandidat master studija savladava ove predmete na naprednom nivou o čemu se neposredno dogovara sa predmentim profesorom, ostalim nastavnim osobljem i svojim mentorom. Da bi student ostvario pravo na napredni nivo u ECTS bodovanju ovih predmeta, nastavno osoblje i mentor moraju dokumentovati u dnevniku rada dodatne odn. proširene obrazovne sadržaje i proširene odn. dodatne izvore za učenje.

Usvojeni Plan i program završen godine studija drugog ciklusa realizuje se kroz skup različitih formi rada, angažovanih profesora, kandidata i mentora koje uključuju, ali se ne ograničavaju na redovnu nastavu, instruktivnu i konsultativnu nastavu i seminare, rad u sekcijama, ljetne i zimske kampove, učešće na okruglim stolovima i radionicama, izradu seminarskih i pristupnih radova i referata, naučno istraživačke aktivnosti, te izradu završnog-master rada.

Član 101.

Nastava na studiju II ciklusa je interaktivnog, instruktivnog i konsultativnog karaktera. Ispiti iz obaveznih i izbornih predmeta na studijama drugog ciklusa polažu se u skladu sa planiranim oblicima evaluacije iz nastavnog programa predmeta i u skladu sa odredbama Statuta koje definišu i razrađuju sistem evaluacije znanja i postignuća studenata na Panevropskom univerzitetu.

Nastavni i istraživački proces na studijama drugog ciklusa organizuje se u skladu sa Pravilima studija drugog ciklusa. U izvođenju dijela mentorske nastave na master studijama mogu učestvovati i istaknuti stručnjaci i naučnici, profesori sa drugih univerziteta i profesori emeritusi u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju i

odredbama ovog Statuta.

Član 102.

Kandidat u saradnji sa mentorom definiše i obrazlaže predloženu **temu završnog-master rada** u formi "*pristupnog rada*" ili u vidu "*Izveštaja o podobnosti teme*". Pristupni rad odn. izvještaj sadrži:

- 📖 Ime i prezime kandidata sa kratkom biografijom i podacima o toku prethodnih studija sa naznakama o stečenim zvanjima u prethodnom studiju;
- 📖 Prijedlog naziva teme završnog-master rada;
- 📖 Obrazloženje prijedloga teme koje sadrži:
 - opis stručnog, tehnološkog ili naučnog problema, pojave ili užeoblasti koji se želi istraživati, analizirati ili opisati;
 - opis ciljeva koji se analizom i istraživanjem žele postići;
 - pregled postojećih saznanja odn. vladajućih shvatanja u literaturi;
 - nacrt zaključaka, ključni elementi analize rada ili hipoteza kojase želi provjeriti;
 - metodologija koja će se primjenjivati i
 - naznaku građe koja će se koristiti.
- 📖 kratak sadržaj programa istraživanja na kojima kandidat treba raditi da bi došao do predloženih zaključaka, izvršio planiranu analizu ili dokazao predloženu hipotezu;
- 📖 Spisak objavljenih stručnih i naučnih radova kandidata uključujući same radove u originalnom izdanju, kopirane ili u elektronskom obliku.
- 📖 Spisak patenata ili drugih otkrića, odnosno dokaza o postignutim uspjesima u praksi, sa preporukama, ukoliko postoje.

Student-kandidat master studija predlaže temu završnog rada Nastavno-naučnom vijeću fakulteta najkasnije do kraja prvog semestra završne godinestudija.

Član 103.

Nakon što usvoji predloženu temu Nastavno-naučno vijeće fakulteta donosi odluku o izboru *Komisije za ocjenu i odbranu završnog-master rada*, koju čine predsjednik i dva člana od kojih je, jedan član mentor kandidata, s tim da su najmanje dva člana komisije iz oblasti na koju se odnosi tema završnog-master rada.

Član 104.

Mentor podnosi najmanje jedan, a po pravilu dva periodična izvještaja Nastavno-naučnom vijeću fakulteta o statusu završnog-master rada, kao i o izvršenju plana i programa istraživačkog projekta kandidata koji je vezan za izradu rada. Sjednici Vijeća

koje razmatra periodične izvještaje obavezno prisustvuje i kandidat master studija na kojeg se izvještaj odnosi.

Zavisno od izvršenja programa istraživanja i gotovosti master rada u odnosu na planirane parametre iz dijagrama vremenskog toka tih aktivnosti usvojenog u nastavnom planu i programu kandidata, odobravaju se alikvotnidijelovi ukupno planiranih kredit-bodova za ove aktivnosti. Parcijalno bodovanje aktivnosti kandidata u izradi rada i sprovođenju plana i programa istraživanja odobrava se ukoliko Nastavno-naučno vijeće usvoji izvještaj mentora.

Nastavno-naučno vijeće fakulteta može da odbije usvajanje izvještaja u kom slučaju se ne dodjeljuju kredit-bodovi za izvještajne aktivnosti kandidata. Nastavno-naučno vijeće fakulteta može da naloži Komisiji za ocjenu i odbranu master rada da izvrši periodičnu reviziju statusa završnog rada i istraživanja vezanih za izradu rada. Po osnovu revizionog izvještaja Komisije za ocjenu i odbranu rada, Nastavno-naučno vijeće može da donese akt upozorenja zbog neizvršavanja planiranih aktivnosti, ili da predloži donošenje drugih mjera.

Član 105.

Kandidat je dužan da Univerzitetu preda 5 (pet) štampanih primjeraka završnog-master rada i rad u elektronskom obliku. Radovi kandidata moraju biti izloženi javnosti u biblioteci univerziteta najmanje deset dana prije odbrane rada.

Član 106.

Senat univerziteta može odobriti studentu-kandidatu master studija, na njegov zahtjev, **produženje roka** za odbranu završnog-master rada i zakonskog trajanja studija drugog ciklusa iz razloga utvrđenih za mirovanje prava i obaveza studenta, zbog nepovoljnih uslova za eksperimentalno istraživanje, zbog odlaska na stručno usavršavanje u inostranstvo, zbog bolesti ili drugih razloga više sile, vrhunskom sportisti zbog obaveza vezanih za takmičenja i iz drugih sličnih razloga.

Vrijeme produženja zakonom utvrđenog roka može da traje dok trajurazlozi zbog kojih je rok produžen.

10. Završni rad studenta

Član 107.

Tokom studija drugog ciklusa student je obavezan da izradi i odbrani sljedeće radove:

- ☐ Specijalistički ili pristupni rad u prvoj godini dvogodišnjeg (četvosemestralnog) studija drugog ciklusa;
- ☐ završni master rad u drugoj odn. završnoj godini studija drugog ciklusa;

Studenti koji su upisali studij drugog ciklusa sa završenim četverogodišnjim studijem prvog ciklusa i ulaznim nivoom od 240 ECTS kredit-bodova obavezni su da izrade i odbrane samo završni master rad.

Član 108.

Specijalistički/pristupni rad predstavlja samostalni izraz stečenih znanja studenta u prethodnom studiju prvog ciklusa i tokom prve godine studija drugog ciklusa.

Specijalistički rad mora biti samostalni stručni rad u kojem student demonstrira stečeno znanje i kompetencije tokom studija i sposobnost za istraživački rad. Specijalistički rad mora zadovoljiti opšte metodološke kriterije akademske pismenosti, standarde korektnog citiranja, zahtjeve minimalnog "obima rada" i zahtjeve relevantnosti "sadržaja rada" definisane sa mentorom odn. predmetnim nastavnikom prilikom zadavanja teme.

Član 109.

Student može da radi specijalistički odn. pristupni rad iz naučnih oblasti svoga studijskog programa u okvirima nastavnog predmeta usmjerenja, ili iz stručnih predmeta koji se izučavaju na Fakultetu i koji su od značaja za obrazovni profil (smer) za koji se student opredijelio, pod uslovom da je tokom studija odslušao i položio taj predmet.

Student stiče pravo da uzme temu specijalističkog ili pristupnog rada nakon upisa prve godine studija drugog ciklusa. Studentu je omogućeno da aktivno učestvuje u izboru teme svog specijalističkog rada, tako što temu rada može da izabere sa unaprijed objavljene liste tema u okviru odabranog nastavnog predmeta, ili student može samostalno definisati i predložiti temu rada. Prijedlog teme i mentora student dostavlja na odgovarajućem zahtjevu dekanatu fakulteta.

Listu tema specijalističkih radova za studijske programe svakog fakulteta donosi Nastavno-naučno vijeće fakulteta na prijedlog predmetnih nastavnika iz studijskih oblasti fakulteta.

U slučaju da student samostalno definiše i predlaže temu, neophodno je da tema zadovolji kriterije relevantnosti za datu oblast, aktuelnosti, dostupnosti istraživačkih resursa, izvora i vremena za obradu. Tema mora biti precizno definisana, ne smije biti uopštena ali ne smije biti ni preuska i pojedinačna, ne smije biti apstraktna, već konkretna i treba da sadrži aspekt praktične primjenjivosti.

Tema rada može da bude razrada određenog teorijskog pitanja, praktično istraživanje određene pojave ili analiza slučaja iz prakse. Detaljnija uputstvavezana za metodološke aspekte data su u "*Metodologija izrade studentskih i završnih radova Panevropskog univerziteta*".

Član 110.

Mentor specijalističkog rada odabire se prvenstveno iz sastava odgovornog nastavnog osoblja Panevropskog univerziteta za tekuću školsku godinu.

Mentor može da bude nastavnik kojeg je student predložio u svom zahtjevu, odgovorni nastavnik za predmet odn. užu naćunu oblast u okviru koje se izrađuje diplomski rad, nastavnik kojeg predloži rektor univerziteta ili dekan fakulteta, nastavnik kojeg predloži Vijeće katedre.

Prioritet u izboru mentora imaju nastavnici koje je predložio student odn. odgovorni nastavnici za užu naućnu oblast u okviru koje se izrađuje diplomski rad. Prilikom izbora mentora mora se voditi računa o ravnomjernoj zastupljenosti opterećenja pri dodjeli mentorstva odgovornim nastavnicima Panevropskog univerziteta.

Mentorstvo na specijalistićkim radovima je sastavni dio akademske i radne obaveze nastavnika. Nastavnik koji odbije mentorstvo dužan je dati pismeno obrazloženje.

Dužnost mentora je da pomogne studentu pri izboru teme, da preporući izvore koje će koristiti i da ga uputi na metodologiju koju treba primijeniti. Mentor će takoše, u slučaju da se ukaže potreba, pomoći studentu u koncipiranju strukture rada, formulisanju naslova i rješavanju određenih dilema i poteškoća koje se mogu pojaviti prilikom istraživanja ili razrade odabrane tematike. Mentor je dužan da periodićno pregleda diplomski rad u fazi izrade, te da studentu daje uputstva za korekciju rada i metodološka uputstva vezana za istraživanje i korištenje izvora. Mentor je dužan da završeni rad pregleda i odobri za odbranu u roku od 15 dana od predaje diplomskog rada.

Ćlan 111.

Temu diplomskog/specijalistićkog rada i izbor mentora odobrava dekan fakulteta svojim rješanjem.

Istim rješanjem dekan imenuje **Komisiju za ocjenu i odbranu specijalistićkog rada**, koju ćine predsjednik i dva ćlana od kojih je jedan ćlan ujedno i mentor kandidata, s tim da su najmanje dva ćlana komisije iz oblasti na koju se odnosi tema specijalistićkog rada.

Ćlan 112.

Pravo na odbranu specijalistićkog rada student stiće ako je pismeni dio rada pozitivno ocjenjen od strane mentora. Uslov za pristupanju odbrani rada je da je student ispunio sve ostale obaveze vezane za nastavni plan i program svoga studija, te da je ispunio sve finansijske obaveze u skladu sa *Pravilima o visini naknade za studiranje i cijeni usluga*. Student je uz zahtjev za odbranu specijalistićkog rada dužan da preda u Biblioteku univerziteta pet primjeraka rada koji su propisno ukorićeni i jedan primjerak u elektronskomobliku.

Procedura odbrane diplomskog/specijalistićkog rada detaljno je regulisana u *Pravilniku o diplomskom, specijalistićkom, pristupnom i master radu*.

Ćlan 113.

Završni-master rad mora biti samostalni, stručni, kreativni i istraživaćki rad u kojem student demonstrira stećeno znanje i kompetencije tokom studija drugog ciklusa i

sposobnost za istraživački rad. Završni master rad mora zadovoljiti opšte metodološke kriterije akademske pismenosti, standarde korektnog citiranja, zahtjeve minimalnog "obima rada" i standarde vezane za "sadržaj rada" definisane sa mentorom prilikom zadavanja teme.

Završni master rad predstavlja samostalni izraz znanja, sposobnosti, kreativnosti i kompetencija studenta stečenih tokom studija drugog ciklusa.

Član 114.

Da bi pristupio odbrani rada i time završio upisani studij drugog ciklusa student mora da ispuní sljedeće uslove:

- Student mora da položi sve ispite iz obaveznog i izbornog programa koji su usvojeni na Nastavno-naučnom vijeću fakulteta;
- Student mora da završi i sve ostale obrazovne aktivnosti planiraneu svom nastavnom planu i programu studija drugog ciklusa;
- Student mora da završi i sve istraživačke i projektne aktivnosti planirane kao podrška u izradi završnog-master rada;
- Student mora da obezbjedi bar jedan periodični izvještaj na Nastavno-naučnom vijeću fakulteta o realizaciji studija, sa parcijalnim bodovanjem istraživačkih i projektnih aktivnosti;
- Student mora da završi master rad, sa pozitivnim mišljenjem mentora i da prođe proceduru prijave rada;
- Student je ispunio sve finansijske obaveze u skladu sa Pravilima o visini naknade za studiranje i cijeni usluga;

Član 115.

Mentor kandidata, kada ocjeni da je master rad završen, dostavlja mišljenjeo gotovosti rada i ispunjenosti uslova iz prethodnog člana, zajedno sa završnom verzijom rada Komisiji za ocjenu i odbranu rada i dekanu fakulteta.

Student može i samostalno da uputi **Zahtjev za ocjenu i odbranu rada** sa vlastitom analizom gotovosti rada i ispunjenosti ostalih uslova iz prethodnog člana, zajedno sa završnom verzijom rada, Komisiji za ocjenu i odbranu rada i dekanu fakulteta.

Dekan fakulteta u koordinaciji sa Komisijom za ocjenu i odbranu rada pokreće proceduru prijave rada i zakazuje termin odbrane rada.

Ukoliko dekan fakulteta i/ili Komisija za ocjenu i odbranu rada imaju primjedbe na završni rad, ili utvrde da nisu ispunjeni ostali uslovi iz prethodnog člana upućuju Izvještaj mentora ili zahtjev kandidata za ocjenu i odbranu rada sa svom pridruženom dokumentacijom, Nastavno-naučnom vijeću fakulteta na donošenje konačne odluke.

Član 116.

Završni-master rad se brani pred **Komisijom za ocjenu i odbranu** rada. Odbrana završnog master rada je javna, a datum odbrane se objavljuje na oglasnoj tabli i na Internet stranici univerziteta najmanje **deset dana** prije odbrane.

Na **odbrani završnog-master rada** kandidat treba da pokaže da vladamaterijom iz oblasti u kojoj brani rad, te da obrazloži i odbrani zaključke i saznanja do kojih je došao. Na odbrani rada komisija provjerava samostalnost rada, osnovanost njegovih izlaganja i vrijednost stručnih odn. naučnih zaključaka.

Procedura odbrane master rada detaljno je opisana u *Pravilniku o diplomskom, specijalističkom, pristupnom i master radu*.

Član 117.

Članovi komisije za ocjenu i odbranu master rada, biraju između sebe **predsjednika** koji rukovodi zasijedanjem i odbranom.

Član 118.

Predsjednik komisije otvara zasijedanje i saopštava biografske podatke o kandidatu, podatke o njegovom ranijem stručnom i istraživačkom radu, kao i podatke o ispunjenosti uslova za odbranu master rada.

Član komisije kojeg odredi predsjednik, čita izvještaj mentora, odluku dekana o zakazivanju odbrane i odluku o sastavu komisije za ocjenu i odbranu master rada.

Član 119.

Pošto su izvršene uvodne radnje iz predhodnog člana, **kandidat izlaže usmeno predmet rada i metod istraživanja** i glavne stručne odn. naučne rezultate i zaključke rada i daje odgovore na postavljena pitanja od strane članova komisije i prisutnih lica.

Na traženje kandidata, predsjednik komisije dozvoliće kandidatu **završni osvrt** na primedbe koje su stavili članovi komisije i prisutna lica.

Poslije završnog osvrta kandidata, predsjednik komisije proglašava da je postupak odbrane završen, a komisija se povlači na vijećanje o rezultatu odbrane.

Član 120.

Komisija za ocjenu i odbranu master rada, na vijećanju bez prisustva drugih lica jednoglasno, ili većinom glasova, donosi odluku da li je kandidat odbranio rad, a zatim javno saopštava odluku.

Odluka komisije glasi "**odbranio**", ili "**nije odbranio**".

Komisija takođe donosi ocjenu rada na standardnoj skali ocjenjivanja u sistemu visokog obrazovanja prema Zakonu o visokom obrazovanju i u skladu sa odredbama ovog Statuta. Ocjena master rada se formira na osnovu ocjene pismenog rada i ocjene usmene

odbrane.

Ukoliko odluka komisije nije jednoglasno donesena, javno se konstatuje izuzeto mišljenje člana komisije i unosi u zapisnik.

Nakon što je komisija pozitivno ocijenila master rad i student odbranio rad pred komisijom, studentu se u odgovarajućoj javnoj ispravi unosi naziv završnog-master rada, postignuta ocjena i imena članova komisije predkojim je rad odbranjen. Isti podaci se evidentiraju i u matičnoj knjizi studija drugog ciklusa.

Komisija za ocjenu i odbranu rada, kandidatima čiji rad to zaslužuje, može izreći dodatne ocjene i kvalifikacije stručnog odn. naučnog kvaliteta i doprinosa, koje se unose u zapisnik.

Član 121.

U toku odbrane rada, vodi se **zapisnik** koji potpisuju svi članovi komisije. Zapisnik se dostavlja studentskoj službi i Senatu univerziteta radi informisanja.

Član 122.

Ako komisija u toku odbrane rada, stekne uvjerenje da je potrebno izvršiti provjeravanje samostalnosti kandidatovog rada može odbranu **odložiti** na trimeseca. Ovaj zaključak komisije se javno saopštava i unosi u zapisnik.

Član 123.

Ako kandidat ne dođe na odbranu rada, a izostanak ne opravda u roku od **30** dana od dana zakazanog za odbranu, **obustaviće** se postupak odbrane.

Član 124.

Do izdavanja diplome o završenom studiju drugog ciklusa i dodatka diplomu, studentu se izdaje **uvjerenje o stečenom visokom obrazovanju** odgovarajućeg stepena.

Uvjerenje iz stava 1. ovog člana izdaje se na zahtjev studenta u roku od 7 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Član 125.

Promocija diplomiranih studenata drugog ciklusa Panevropskog univerzitetavrši se na svečanoj akademiji jednom godišnje. Promociju je javna.

Član 126.

Studenti mogu dobiti **priznanja** u vidu pismene pohvale, novčane i druge nagrade za postignute rezultate u studiranju.

Odluku o dodjeli priznanja donosi Rektor, na prijedlog Upravnog odbora. Pravilnikom o uslovima, načinu sticanja i dodjele počasnih zvanja, priznanja i nagrada na Panevropskom univerzitetu utvrđuju se uslovi ipostupak za dobijanje priznanja.

11. Učenje na daljinu i virtuelni studij

Član 127.

Dio nastave na Panevropskom univerzitetu može se organizovati učenjem na daljinu u skladu sa Uredbom o uslovima za osnivanje i početak rada visokoškolskih ustanova i o postupku za utvrđivanje ispunjenosti uslova i Pravilnikom o virtuelnim studijima i obrazovanju na daljinu.

Član 128.

Na Panevropskom univerzitetu primjenjuje se **adaptirani asinhroni model** obrazovanja na daljinu koji je baziran na sljedećim principima:

- ↻ Studenti su slobodni da uče tempom koji im odgovara (*asinhrona komponenta modela*), ali imaju fiksne rokove u kojima treba da predaju rješenja primljenih i preuzetih zadataka/projekata (*adaptacija modela*);
- ↻ Studenti su na početku akademske godine upoznati sa načinom izvođenja nastave putem instruktivnog seminarara. Svaki student dobija plan nastave, gde se upućuje na medije-izvore znanja, a takođe se upoznaje i sa zadacima koje treba samostalno da izradi i preda na ocenjivanje;
- ↻ Pedagošku bazu obrazovanja na daljinu predstavlja profesionalni softverski paket sistema upravljanja učenjem na daljinu sa odgovarajućim nastavnim i ostalim obrazovnim sadržajima studijskih programa Panevropskog univerziteta.
- ↻ Studentima su na raspolaganju štampani i elektronski udžbenici koji pokrivaju cjelokupan sadržaj nastavnog predmeta. Elektronski udžbenik je dostupan u PDF formatu, kao i u hipertekstualnom obliku. Studentima su na raspolaganju prezentacije svih predavanja u formatu elektronske prezentacije, kao i snimljena predavanja koja su dostupna na WEB stranici u zaštićenom modulu učenja na daljinu i putem interaktivne digitalne akademske televizije na internet TV kanalu Panevropskog univerziteta (*Apeiron TV Channel*), kao i na opto- medijima. Studentima su na raspolaganju i udžbenici u formatu audio- knjiga, te predavanja u audio formatu;
- ↻ Studentima se u sjedištu Panevropskog univerziteta organizuju konsultacije, te fakultativna i instruktivna kontakt-nastava za sve studijske programe i sve predmete, koja se održava svake sedmice u vrijeme vikenda;

- ↪ Praktična nastava, laboratorijska, klinička, sportska i radna praksa organizuju se u namjenskim ustanovama i organizacijama sa kojima Panevropski univerzitet ima potpisane Ugovore o poslovno-tehničkoj i akademskoj saradnji, a čija alokacija odgovara distribuciji boravišta studenata koji studiraju u režimu obrazovanja na daljinu.

Ugovori o poslovno-tehničkoj i akademskoj saradnji definišu potrebnu dokumentaciju i informativnu osnovu za evidenciju i verifikaciju praktičnih nastavnih oblika za studente, a takođe utvrđuju i angažman stručnih saradnika i eksperata na realizaciji ciljeva u okviru ovih nastavnih aktivnosti.

Za studente za koje se ne obezbijedi praktična nastava, laboratorijska, klinička, sportska i radna praksa u namjenskim alociranim ustanovama i organizacijama, obezbijedena je realizacija ovih programskih aktivnosti u kondenzovanom obliku u ustanovama iz sjedišta Panevropskog univerziteta u okviru namjenskog zimskog i ljetnjeg seminara/kampusa koji se organizuju u trajanju od 7-14 dana.

- ↪ Studentima koji praktičnu nastavu iz pojedinih predmeta obavljaju ili su obavljali kao dio svoje radne i profesionalne aktivnosti u okviru svoga zaposlenja odn. svoga radnog angažmana, priznat će se praktična nastava iz tih predmeta.
- ↪ U nastavnom planu definisane su lekcije (*poglavlja*) iz elektronskog udžbenika prema rasporedu nastave (*za svaku radnu nedelju predviđena je programiran broj lekcija*). Kada je potrebno, studenti se upućuju i na jedan ili više klasičnih udžbenika;
- ↪ Od studenata se očekuje da studentske zadatke/projekte (koji se daju dva puta u semestru) urade prema programiranom rasporedu (na vrijeme) i predaju elektronskom poštom. Studentski zadaci/projekti se evaluiraju, prihvataju i ocjenjuju, vraćaju na doradu sa komentarima profesora ili prihvataju i komentarišu, a studenti se obavještavaju o rezultatima. Rješenja studentskih zadataka postavljaju se u diskusione grupe.
- ↪ Studenti imaju mogućnost da međusobno razmenjuju znanja i postavljaju pitanja (diskusiona grupa i elektronska pošta).
- ↪ Samostalni studentski projekti se izrađuju uz pomoć mentora. Studentski radovi se publikuju na WEB portalu Univerziteta i dostupnisu za pregled ostalim studentima i javnosti.

Član 129.

Studenti posredstvom lokalne mreže sa univerziteta ili putem Interneta pristupaju svim edukacionim sadržajima sa udaljenih lokacija po principu **24/7** (*sedam dana nedeljno, 24 časa na dan*) koji su strukturirani tako da omogućavaju:

- Pristup digitalizovanim nastavnim sadržajima kroz auditivne medije,

- vizuelne medije, tekstualne medije i animirane lekcije;
- Pristup predavanjima profesora sa udaljenih lokacija kroz on-line *video konferencije sa više učesnika i kroz asinhroni pristup katalogiziranim predavanjima na računarskom serveru Univerziteta primjenom metoda VoD – Video on Demand*;
 - Zajednički rad studenata/učenika na vježbama, na projektima i kroz konsultacije uz korištenje telekomunikacionih medija i internet tehnologije.

Na Univerzitetu je obezbjeđena "**on-line**" **video komunikacija** ne samo za izabrana predavanja profesora već i za video-konferencije (*telekonferencing*) kojima će biti podržana promotivna predavanja gostujućih profesora, diskusioni paneli u okviru tzv. VIP-panela i *business* okruglih stolova.

Član 130.

Primjena **kompjuterski podržanog učenja** podrazumjeva da studenti posjeduju računar odgovarajućih performansi, da imaju neposredan pristup internetu odn. odgovarajuća telekomunikaciona sredstva, koja obezbjeđuju učenje na daljinu, da na računaru imaju instalisan odgovarajući sistemski i komercijalni softver i odgovarajuće module softvera za podršku učenju na daljinu (*Learning management softvera*).

Kompjuterski podržano učenje i obrazovanje na daljinu takođe podrazumjevaju da studenti posjeduju minimum prethodnih i neophodnih znanja i vještina potrebnih za efektivno korištenje primjenjenih kompjuterskih i telekomunikacionih tehnologija.

Član 131.

Nastava u sistemu obrazovanja na daljinu je organizovana na slijedećim principima:

1. Primjenjuju se u cjelosti licencirani nastavni plan i program redovnih studija sa istom procjenom opterećenja predmeta;
2. Evidencija studenata i ispita se vrši u skladu sa postojećom organizacijom Univerziteta i propisima o vođenju dokumentacije;
3. Studenti u studiju obrazovanja na daljinu stiču identične diplome kao studenti na redovnim studijima Univerziteta
4. Studenti su oslobođeni od obaveza da slušaju teorijsku nastavu i da ostvaruju neposredne kontakte sa nastavnicima i saradnicima osim planiranih on-line odn. telekonferencing konsultacija. Studentima se u inicijalnom seminaru orijentacije na studiju u neposrednom kontaktu sa odgovornim nastavnim osobljem objašnjavaju metodi rada i specifični zahtjevi učenja na daljinu, literatura, programski sadržaji i način evaluacije znanja;

Studenti koji studiraju u sistemu obrazovanja na daljinu imaju pravo da učestvuju u nastavnom procesu u vidu fakultativne i instruktivne kontakt-nastave i konsultacija koji se namjenski organizuju u sjedištu Panevropskog univerziteta za sve studijske programe i sve predmete, i koji se održavaju svake sedmice u vrijeme vikenda;

5. Studenti polažu ispite u rokovima i terminima koji su planirani i za redovne odn. vanredne studente;
6. Direktne konsultacije sa nastavnikom (*on-line i putem elektronske pošte*) predviđene su prema programiranom rasporedu i dinamikom kao i za ostale studente Univerziteta, ili svakodnevno korišćenjem diskusionog foruma;
7. Studentima su na raspolaganju pitanja za samovredno vanjestečenog znanja i progressa u savladavanju i razumjevanju gradiva te zadaci za vježbu u skladu sa zahtjevima nastavnika, kako bi se što bolje pripremili za ispit;
8. Studentima su na raspolaganju i multimedijalni didaktički materijali kojima se podstiče dinamičnost i motivacija studenata. Ovi materijali su arhivirani na VEB portalu Univerziteta i student im pristupa u bilo koje vrijeme (*24/7 sistem*);
9. U organizaciji nastave planirane su i ostale forme rada studenta čiji rezultati čine dio konačne ocjene studenta.
10. Primjenjeni sistem učenja na daljinu omogućava sljedeće asinhronometode za komunikaciju učesnika u edukativnom procesu:
 - ↻ diskusione grupe (*forum*);
 - ↻ formiranje baze često postavljenih pitanja (*FAQ – Frequently Asked Questions*);
 - ↻ sistem elektronske pošte (*E-mail*);
 - ↻ kreiranje panela "*vijesti*" za kurs;
 - ↻ elektronski podsjetnik i kalendar kursa;
 - ↻ i sljedeće sinhronne metode komunikacije:
 - ↻ diskusione "*chat*" sesije;
 - ↻ diskusione "*chat*" konsultacije;
 - ↻ *on-line* videokonferencije.

Član 132.

U okviru podrške sistemu učenja na daljinu Univerzitet obezbjeđuje sljedeće tehnološke opcije:

- ❑ Galerije slika, tehničkih crteža, dijagrama, grafikona i drugih multimedijalnih izvora, koji su transparentni i dostupni studentima putem interneta.
- ❑ Pokretne slike u obliku video-klipova, kompjuterskih animacija /simulacija i video prezentacija koje su dostupne studentima po istom principu kao i galerije slika;
- ❑ Asinhroni video sadržaji predavanja. jer se sva predavanja na Univerzitetu snimaju, digitaliziraju i katalogiziraju na VEB- računarskom serveru Univerziteta i dostupna su studentima u bilo koje vrijeme (*asinhroni model*) putem autorizovanog pristupa VEB portalu Univerziteta na Internetu ili u lokalnoj računarskoj mreži Univerziteta.
- ❑ Sinhroni video sadržaji, jer se izabrana predavanja domaćih i stranih gostujućih profesora, odn. predavanja u okviru VIP-panela i *business* okruglih stolova, emituju *on-line* preko interneta.
- ❑ Sinhroni video sadržaji (*teleconferencing*) koji se prema usvojenom planu organizuju tokom semestra u okviru svakog predmeta u vidu *on-line* videokonferencija.
- ❑ Pored knjiga, priručnika i skripti u elektronskom obliku, studentima će biti na raspolaganju u elektronskom obliku svi normativni akti Univerziteta, nastavni planovi i rasporedi, te katalogizirani studentski radovi odn. projekti.

Elektronski udžbenici su publikovani na WEB računarskom portalu Univerziteta u hipertekstualnom obliku koji obezbeđuje neposrednu interakciju studenta sa nastavnim sadržajima i drugim izvorima, i iniciraju istraživačke aktivnosti studenta u toku savladavanja nastavnogsadržaja.

- ❑ Studentima su na raspolaganju i liste neophodnih dokumenata za čitanje, kao i sve ostale knjige odn. literatura u elektronskom obliku za koje je Univerzitet pribavio autorska prava. Knjige dostupne putem interneta koje su u javnom vlasništvu su referencirane u vidu linkova na VEB portalu DL-servera.

Univerzitet je preplaćen na određen broj elektronskih izdanja časopisa kao i za pristup bibliotekama elektronskih izdanja, za koje se pristup naplaćuje.

12. Naučna djelatnost Panevropskog univerziteta "APEIRON"

Član 133.

Naučno-istraživačka djelatnost obuhvata fundamentalna, aplikativna, razvojna i ekspertna istraživanja.

Naučnu djelatnost Panevropski univerzitet obavlja u skladu sa Zakonom o naučnoistraživačkoj djelatnosti, godišnjim i dugoročnim programima naučnih istraživanja.

Programom naučnih istraživanja utvrđuju se pojedinačni projekti i programi istraživanja, naučni zadaci, vrijeme trajanja istraživanja, metodi istraživanja i sastav timova po oblastima nauke.

Programom naučnih istraživanja obezbjeđuju se uslovi za osposobljavanje kadrova za naučna istraživanja i uključivanje naučnog podmlatka u naučni rad. Naučno-nastavni i naučno-istraživački rad su ravnopravne djelatnosti Panevropskog univerziteta.

Član 134.

Godišnjim programom istraživanja konkretizuje se ostvarivanje dugoročnog programa istraživanja u kalendarskoj godini. Dugoročni program se izrađuje po pravilu za petogodišnji period.

Izveštaj o realizaciji i rezultatima godišnjeg programa istraživanja usvaja Senat Panevropskog univerziteta.

Član 135.

Naučna istraživanja ostvaruju se kroz individualni i timski rad nastavnika i istraživača na univerzitetu, u okvirima studija drugog i trećeg ciklusa ili u okvirima Instituta odn. drugih specijaliziranih naučno-istraživačkih organizacionih jedinica Panevropskog univerziteta.

U **istraživačke timove** mogu da se uključe i naučni radnici izvan Panevropskog univerziteta, stručnjaci iz prakse, kao i naučni radnici sadrugih univerziteta i naučnih ustanova iz zemlje i inostranstva.

U istraživačkim aktivnostima se angažuju i studenti prvog i drugog Univerziteta.

Član 136.

U okviru naučne djelatnosti, Senat Panevropskog univerziteta:

- 📖 prati razvoj nauke i usklađuje programe studija sa naučnim dostignućima;
- 📖 podstiče razvoj studenata talentovanih za naučno-istraživački rad;
- 📖 ostvaruje i podstiče naučnu saradnju u zemlji i inostranstvu;
- 📖 stara se o obezbjeđenju opreme i naučno-informativne dokumentacije;
- 📖 donosi odluku o organizovanju naučnih skupova;
- 📖 preduzima druge mjere i aktivnosti za sistematsko unapređivanje naučno-istraživačkog rada;
- 📖 obavlja i druge poslove u vezi sa ostvarivanjem naučne djelatnosti

Panevropskog univerziteta.

Član 137.

Radi podsticanja naučno-istraživačke djelatnosti na Panevropskomuniverzitetu:

- organizuju se međunarodne i nacionalne naučne konferencije i drugi naučni i stručni skupovi, kao i
- univerzitet izdaje naučne časopise iz naučnih oblasti svoje matičnosti u skladu sa Pravilnikom o publikovanju naučnih publikacija Ministarstva nauke i tehnologije i Pravilima o radu Centra za izdavačku djelatnost Panevropskog univerziteta.

Član 138.

Naučnoistraživački poslovi koji su u funkciji podizanja kvaliteta izvođenja nastave bilo u praktičnom ili teorijskom obliku na Panevropskom univerzitetu su:

- stalno stručno i naučno usavršavanje;
- praćenje domaće i strane literature;
- pisanje udžbenika, priručnika, skripti i druge literature za potrebestudenata;
- objavljivanje naučnih i stručnih radova;
- učestvovanje u radu na naučno-istraživačkim i razvojnim projektima;
- razvijanje laboratorija, kao i projektovanje laboratorijskih instalacija i uređaja;
- učešće u komisijama za izbor nastavnika i saradnika, i dr.

III ZAŠTITA PRAVA STUDENATA I ODGOVORNOST STUDENATA

Član 139.

Studenti koji su primljeni i upisani na Panevropskom univerzitetu ulaze u **ugovorni odnos** sa Univerzitetom u kojem se detaljno definišu prava i obaveze studenata i univerziteta.

Član 140.

Studenti Panevropskog univerziteta uživaju **slobodu govora, organizacije iokupljanja** u skladu sa zakonom i imaju pravo da ispituju i testiraju primljeno znanje i da nude nove ideje i kontroverzna ili nepopularna mišljenja, a da se time ne izlažu opasnosti od gubitka svog statusa, ili gubitka drugih privilegija koje uživaju u okviru Univerziteta.

Studenti imaju prava da koriste sve prostore sistema Panevropskog univerziteta namjenjene za specifične vrste rada i aktivnosti studenata, i da učestvuju u svim vidovima nastavnih, van-nastavnih, izbornih, fakultativnih i slobodnih aktivnosti studenata bez obzira na status aktivnog studenta, tip i vrstu studija koji je student upisao.

Studenti imaju pravo da učestvuju u naučno-istraživačkom radu i na stručnim projektima Panevropskog univerziteta. Uslovi i način uključivanja studenata u istraživačkim i stručnim aktivnostima regulišu se posebnim aktom koji donosi Senat univerziteta.

Studenti imaju pravo da ostvaruju studij u svim organizacionim jedinicama za ostvarivanje obrazovnih i drugih edukativnih djelatnosti Panevropskog univerziteta (*fakulteti i/ili studijski programi, instituti, katedre, odjeljenja- filijale i strukovne akademije*), te da učestvuju u radu funkcionalnih jedinica (*biblioteka, laboratorija za informaciono-komunikacione tehnologije i učenje na daljinu, ostali kabineti i laboratorije, centar za izdavačku djelatnost, business inkubacioni centar, business klub, centar za vođenje karijere, centar za odnose sa javnošću, sportski centar univerziteta*), u skladu sa Poslovnica i pravilima o radu tih organizacionih jedinica.

Studenti imaju pravo da Senatu Panevropskog univerziteta **podnose prigovore** i prijedloge koji se odnose na kvalitet nastavnog procesa, na organizaciju i način izvođenja nastave, te na povredu bilo kojih specifičnih i opštih prava koja proizilaze iz njihovog statusa.

Senat univerziteta dužan je da razmotri prigovore, odnosno prijedloge iz stava 1. ovog člana i pismeno obavjesti podnosioca prigovora o svom stavu u roku koji ne može biti duži od 30 dana.

Član 141.

Učesnik konkursa na jedan od oblika studija Panevropskog univerziteta može podnijeti **prigovor na redoslijed kandidata** za upis u prvu godinu studija. Prigovor se podnosi Rektor Panevropskog univerziteta u roku od 3 dana od dana objavljivanja liste na oglasnoj tabli Panevropskog univerziteta. Po prigovoru učesnika konkursa Rektor donosi odluku u roku od tri dana od dana prijema prigovora. U roku od tri dana po prijemu rješenja učesnik konkursa može podnijeti prigovor Upravnom odboru Panevropskog univerziteta. Upravni odbor Panevropskog univerziteta rješava po žalbi u roku od 3 dana od dana prijema žalbe.

Član 142.

Student može podnijeti prigovor odn. podnesak neposredno Rektor Panevropskog univerziteta:

- na ocjenu dobijenu na ispitu ako smatra da ispit nije obavljen u skladu sa Zakonom i ovim Statutom;
- na akt kojim mu nije dozvoljen upis u narednu godinu studija, ako smatra da isti nije donijet u skladu sa Zakonom i ovim Statutom.
- zahtjev za mirovanje prava i obaveza u slučaju teže bolesti, upućivanja na stručnu praksu, njege djeteta do godinu dana, održavanja trudnoće i u drugim slučajevima u kojima se ocjeni opravdanost

Student podnosi prigovor Rektor Panevropskog univerziteta u roku od tri dana od dana saopštenja ocjene, odnosno prijema akta iz stava 1. ovog člana.

Rektor donosi rješenje po prigovoru studenta u roku od pet dana od dana prijema prigovora odn. donosi rješenje o podnesku u roku od 10 dana od dana prijema podneska.

Univerzitet odnosno organizacione jedinice univerziteta postupaju po Zakonu o upravnom postupku kada rješavaju o pojedinačnim pravima i obavezama studenata.

Član 143.

Studenti upisani na Panevropskom univerzitetu imaju obaveze da:

- ↷ prisustvuju predavanjima, vježbama, seminarima i drugim oblicima nastave organizovanim u okvirima predmeta studijskog programa, u skladu sa njihovim statusom,
- ↷ se pridržavaju pravila koja je ustanovila visokoškolska ustanova,
- ↷ ukazuju dužno poštovanje prema pravima osoblja i drugih studenata
- ↷ ukazuju dužnu i punu pažnju svom studiju i učestvuju u akademskim aktivnostima.

Član 144.

Student odgovara za povredu obaveze u skladu sa *Pravilnikom o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti studenata* kojim se pružaju pravični i nepristrasni mehanizmi rješavanja disciplinskih pitanja.

Za lakše povrede obaveza studenata izriče se disciplinska mjera "*opomena*" ili "*ukor*", a za teže povrede obaveza studenata izriče se disciplinska mjera "*strogog ukora*" ili "*isključenja*" sa Panevropskog univerziteta. Isključenje može trajati najduže do jedne godine.

Disciplinski postupak se ne može pokrenuti po isteku šest meseci od dana saznanja za povredu obaveze i učinioca, odnosno dvanaest meseci od dana kada je povreda učinjena. Student odgovara za povredu obaveze koja je u vrijeme izvršenja bila utvrđena opštim aktom visokoškolske ustanove.

Pravilnikom o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti studenata utvrđuju se lakše i teže povrede obaveza studenata i disciplinski organi i propisuje se disciplinski postupak za utvrđivanje odgovornosti.

IV PRIZNAVANJE STRANIH VISOKOŠKOLSKIH ISPRAVA

Član 145.

Panevropski univerzitet vrši priznavanje domaće ili strane visokoškolske isprave radi nastavka obrazovanja imaoca isprave na studiju drugog ciklusa koji se organizuje na

univerzitetu iz naučnih oblasti za koje je univerzitet matičan i u skladu sa vrstom studija za koji je registrovan.

U postupku priznavanja domaće ili strane visokoškolske isprave imaocu isprave se utvrđuje pravo na nastavak započetog studija drugog ciklusa odn. pravo na uključivanje u studij drugog ciklusa na studijskim programima organizovanim na Panevropskom univerzitetu.

Član 146.

Postupak priznavanja strane visokoškolske isprave radi nastavka obrazovanja u studiju drugog ciklusa podrazumjeva sljedeće korake:

- vrednovanje stranog studijskog programa radi utvrđivanja pravnog subjektiviteta strane ustanove i pedagoškog legitimiteta ustanove i studijskog programa;
- vrednovanje strane ili domaće visokoškolske isprave radi utvrđivanja autentičnosti isprave;
- utvrđivanje matičnosti stranog studijskog programa koji je pozitivno vrednovan, odn. utvrđivanje matičnosti domaćeg studijskog programa;
- upoređivanje matičnosti stranog ili domaćeg studijskog programa sa odgovarajućim programom Panevropskog univerziteta radi utvrđivanja usklađenosti;
- definisanje diferencijalnog programa u slučaju utvrđivanja djelimične matičnosti;
- izdavanje odgovarajućeg rješenja.

Član 147.

Da bi se izvršilo vrednovanje stranog ili domaćeg studijskog programa imalac strane isprave je dužan do dostavi sljedeću dokumentaciju:

- a) ovjerenu fotokopiju diplome, odnosno druge visokoškolske isprave koja ima funkciju diplome;
- b) ovjerenu fotokopiju dodatka diplomu (ukoliko je izdat studentu);
- c) prevod diplome, odnosno prevod druge visokoškolske isprave, ovjeren od strane ovlašćenog sudskog tumača, za isprave koje nisu izrađene na jednom od službenih jezika u BiH;
- d) prevod dodatka diplomu, ovjeren od strane ovlašćenog sudskog tumača za dodatku diplomu koji nije izrađen na jednom od službenih jezika u BiH;
- e) original prepisa položenih ispita sa ocjenama izdat od domaće ili strane visokoškolske ustanove, ili njegovu ovjerenu fotokopiju;
- f) prevod prepisa položenih ispita sa ocjenama, ovjeren od strane ovlašćenog sudskog tumača za prepise koji nisu rađeni na jednom od službenih jezika u BiH;
- g) nastavni plan i program studija, odnosno studijski program, bilo originalili sa

internet stranice domaće ili strane visokoškolske ustanove;

Sažetak studijskog programa ili nastavnog plana na izvornom(originalnom) jeziku student može odštampati sa internet stranice visokoškolske ustanove, pod uslovom da je na dokumentu jasno naveden link sa kojeg je preuzet, te da je u pitanju program/plan po kojem jestudent studirao.

- h) prevod nastavnog plana i programa, odnosno studijskog programa, ovjerenod strane sudskog tumača za nastavne planove i programe koji nisu raĐenina jednom od službenih jezika u BiH;
- i) biografiju na jednom od jezika konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine,iz koje mora biti vidljiv tok obrazovanja i radno iskustvo;
- j) dokaz o uplati naknade za troškove postupka priznavanja u skladu saPravilima o visini naknade za studiranje i cijeni usluga;
- k) ostalu dokumentaciju, po naknadnom zahtjevu Komisije.

Da bi se utvrdio pravni subjektivitet i pedagoški legitimitet ustanove istudijskog programa, stručne službe fakulteta i univerziteta moraju pribaviti odgovarajuće podatke iz izvora dostupnih na internetu, iz međunarodnih javnih baza podataka i javnih registara, ili od *Komisije za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske*.

Član 148.

Pravni subjektivitet ustanove podrazumjeva utvrđivanje da li je ustanova zvanično sudski registrovana kao pravni subjekt u BiH odn. u zemlji u kojoj ima sjedište prema propisima o pravnom subjektivitetu te zemlje;

Pedagoški legitimitet podrazumjeva utvrđivanje pedagoškog statusa ustanove u sistemu akreditacije i licenciranja visokoškolskih ustanova od strane nadležnih organa, kao i utvrđivanje pozicije koju ustanova ima na osnovu tog statusa u sistemu visokog obrazovanja zemlje.

Utvrđivanje pedagoškog legitimiteta ustanove podrazumjeva prethodno poznavanje sistema visokog obrazovanja zemlje u kojoj ustanova ima sjedište.

Autentičnost visokoškolske isprave podrazumjeva utvrđivanje eventualnog falsifikata isprave koja je predočena kao original odn. kao ovjerena kopija.

Utvrđivanje matičnosti domaćeg ili stranog studijskog programa podrazumjeva utvrđivanje ključnih stručnih i profesionalnih kompetencija diplomiranih studenata na tim ustanovama i utvrđivanje užih naučnih oblasti odn. naučnih polja u okvirima kojih su te kompetencije stečene.

Upoređivanje stepena usklađenosti matičnosti predstavlja utvrđivanje međusobne relacije dva studijska programa u odnosu na njihovu osnovnu matičnost:

- Studijski programi su međusobno matični ukoliko se stručne i profesionalne kompetencije u obrazovnim ishodima preklapaju više od 80 %, odn. ukoliko oba programa imaju podudarne ključne kompetencije u obrazovnim ishodima.
- Studijski programi su međusobno djelimično matični ukoliko se stručne i profesionalne kompetencije u obrazovnim ishodima preklapaju više od 60 %, odn.

odn. ukoliko oba programa imaju u većem dijelu podudarne ključne kompetencije. Djelimična matičnost može da bude posljedica zastarjelosti nekog od studijskih programa ili usmjerenost na različite obrazovne profile u okviru iste struke.

- Studijski programi nisu matični ukoliko je preklapanje stručnih i profesionalnih kompetencija studenata manje od 50 %, što je posljedica pozicioniranja tih studijskih programa u različitim širim naučnim oblastima odn. u udaljenim naučnim poljima iste naučne oblasti.

Djelimična matičnost podrazumjeva usklađivanje programa tako što studenti nadoknađuju nedostajuće ključne stručne i profesionalne kompetencije polaganjem diferencijalnog studijskog programa.

Član 149.

Vrednovanje studijskog programa je proces u kojem se na osnovu informacija o visokoškolskoj ustanovi na kojoj se izvodi studijski program i informacija o sistemu obrazovanja u zemlji u kojoj je stečena diploma, utvrđuju ključne kompetencije i ishodi obrazovanja studijskog programa. U procesu vrednovanja se takođe utvrđuje i vrsta i nivo studija kojeg je student završio, stručni, akademski ili naučni naziv i prava koja ta isprava daje njenom imaocu u BiH odn. u zemlji u kojoj je stečena, postignuta znanja i vještine, uslovi upisa na studijski program i sadržaj studijskog programa.

Na osnovu saznanja dobijenih vrednovanjem studijskog programa vrši se identifikacija sastava programa u odnosu na uže i šire naučne oblasti koje seizučavaju, kao i druge činjenice od značaja za priznavanje.

Priznavanje strane visokoškolske isprave je proces pronalaženja odgovarajućeg obrazovnog ekvivalenta u sistemu visokog obrazovanja Panevropskog univerziteta sa stanovišta vrste i nivoa studija, kao i sa stanovišta stručne i profesionalne podudarnosti obrazovnih ishoda.

Jednom izvršeno pozitivno vrednovanje određenog stranog studijskog programa važi za sve naredne slučajeve kada je riječ o istom studijskom programu.

Član 150.

Proces vrednovanja studijskih programa i priznavanja stranih visokoškolskih isprava vrši stalna ***Komisija za priznavanje ispita i vrednovanje studijskih programa*** koja se bira na svakom fakultetu Panevropskog univerziteta.

Komisiju za priznavanje ispita i vrednovanje vrednovanje studijskih programa obavlja sljedeće poslove:

- ☑ vrši vrednovanje stranih i domaćih studijskih programa;
- ☑ utvrđuje matičnost stranih i domaćih studijskih programa;
- ☑ vrši upoređivanje matičnosti studijskih programa drugih visoko-školskih ustanova sa odgovarajućim programom Panevropskog univerziteta radi razgraničenja programa na matične, djelimično matične i nematične;
- ☑ donosi mišljenje o načinu upisa studenata sa diplomom druge

- visokoškolske ustanove;
- donosi mišljenje o načinu prelaska studenata sa druge visokoškolske ustanove tokom studija;
 - definiše diferencijalni program u prvom i drugom studijskom ciklusu;
 - vrši priznavanje stranih visokoškolskih isprava radi nastavka školovanja;
 - vrši priznavanje pojedinačnih ispita;
 - priprema izdavanje odgovarajućih rješenja za navedene slučajeve.

Član 151.

Komisija za priznavanje ispita i vrednovanje studijskih programa utvrđuje pravni subjektivitet ustanove provjerom sudskih registracionih podataka, vjerodostojnost isprave provjerom akreditacije i/ili licenciranja visokoškolske ustanove koja je izdala tu ispravu u registru licenciranih visokoškolskih ustanova zemlje porijekla, te formalnu ispravnost i valjanost isprave u smislu uočavanja falsifikata.

U postupku upoređivanja matičnosti studijskih programa Panevropskog univerziteta sa programom u okviru kojeg je stečena strana visokoškolska isprava, radi nastavka obrazovanja u studiju drugog ciklusa, Komisija vrši vrednovanje stranih studijskih programa u okvirima kojih je izdana strana visokoškolska isprava te upoređujući ih sa studijskim programima Panevropskog univerziteta utvrđuje postojanje ekvivalentnog programa, kao i stepen usklađenosti programa kroz dodjelu **atributa matičan, djelimično matičan i nematičan**.

Jednom izvršeno pozitivno vrednovanje studijskog programa važi za sve naredne slučajeve.

Član 152.

Dekan fakulteta donosi rješenje o zahtjevu za priznavanje strane visokoškolske isprave na osnovu obrazloženog prijedloga *Komisije za priznavanje ispita i vrednovanje studijskih programa*. Rješenje potpisuju i članovi komisije.

Rješenje o priznavanju visokoškolske isprave radi nastavka obrazovanja sadrži: godinu studija, semestar, položene ispite i izvršene druge školske obaveze na stranoj visokoškolskoj ustanovi, te stepen i studijski program koji se priznaje na Panevropskom univerzitetu radi nastavka školovanja.

Rješenje može da sadrži i diferencijalni program kojeg student mora da završi da bi u produžetku školovanja na Panevropskom univerzitetu stekao diplomu.

Protiv ovog rješenja student može da podnese prigovor Senatu Panevropskog univerziteta u roku od 15 dana od prijema rješenja.

Odluka Senata po osnovu prigovora je konačna u upravnom postupku

V NADLEŽNOST ORGANA U STUDIJU DRUGOG CIKLUSA

Član 153.

Akademski tijela Panevropskog univerziteta koji imaju nadležnost u studiju drugog ciklusa su Senat Panevropskog univerziteta, Naučno- nastavno vijeće Fakulteta i Vijeće katedre.

Stručni organi Panevropskog univerziteta koji imaju nadležnost u studiju drugog ciklusa su Direktor, Rektor, Prorektori, Dekan i Upravni odbor.

1. Senat Panevropskog univerziteta

Član 154.

Senat Panevropskog univerziteta je najviše akademsko tijelo Univerziteta, koje ima odgovornost za akademska pitanja rada Univerziteta i koje se kao naučno-stručni organ brine za ostvarivanje razvoja i osnovne edukativne i akademske djelatnosti Univerziteta, ostvarivanje naučno-istraživačkih funkcija univerziteta i ostvarivanju njegove društvene misije.

Član 155.

Senat Panevropskog univerziteta vrši sljedeće **poslove** koji su vezani za studij drugog ciklusa:

- Donosi statut Panevropskog univerziteta na prijedlog Upravnog odbora univerziteta i nakon pribavljene saglasnosti Ministarstva za obrazovanje i kulturu Republike Srbije;
- Donosi opšte akte iz akademske oblasti kojima se reguliše studij drugog ciklusa;
- Odlučuje o pitanjima nastavne, naučne i stručne djelatnosti Panevropskog univerziteta;
- Donosi licencirane studijske programe, kao i nastavne planove i programe studija drugog ciklusa po studijskim programima, odsjecima ili smjerovima;
- Usvaja nastavne programe pojedinih predmeta koji se predaju na studiju drugog ciklusa;
- Donosi program naučnih istraživanja Panevropskog univerziteta;
- Najmanje jednom godišnje razmatra izveštaj o ostvarivanju programa naučnih istraživanja koji donosi Univerzitet;
- Odlučuje o kadrovskim, tehničkim i organizacionim uslugama koje Univerzitet pruža u studiju drugog ciklusa u okviru Sporazuma sa drugim akademijama i univerzitetima iz zemlje i inostranstva;
- Donosi odluku o ukupnom broju i rasponu ECTS kredit-bodova i kredit-bodova za transfer na pojedinim predmetima odn. o broju ECTS kredit-bodova za druge aktivnosti studenta koje se vrednuju;

- Rješava prigovore i prijedloge studenata koji se odnose na nastavu i organizaciju nastavnog i obrazovnog procesa;
- Odlučuje kao drugostepeni organ o prigovoru na izbor mentora i o prijedlogu kandidata za promjenom mentora;
- Donosi odluku o ništavosti javnih visokoškolskih isprava;
- Utvrđuje uže nastavno-naučne oblasti na Panevropskom univerzitetu;
- Donosi godišnji plan udžbenika i osnovne literature;
- Daje mišljenje o broju studenata koji se upisuju na studij drugog ciklusa Ministarstvu prosvjete i kulture;
- Utvrđuje mjere za podsticanje razvoja izrazito uspješnih i darovitih studenata;
- Analizira rezultate i preduzima mjere za unapređenje obrazovanja i sprovođenja utvrđene politike;
- Utvrđuje politiku i postupke evaluacije akademskog uspjeha studenata, te analizira vrednovanje nastavnog osoblja, studijskih programa i organizacionih jedinica Univerziteta od strane studenata na osnovu studentskog izjašnjavanja i anketiranja;
- Obezbeđuje primjenu akademskih standarda na Panevropskom univerzitetu i definiše specifična pravila studiranja koja nisu utvrđena opštim aktima;
- Utvrđuje i sprovodi postupke samovrednovanja i ocjene kvaliteta na Panevropskom univerzitetu i analizira rezultate vrednovanja;
- Donosi "*Kodeks akademske etike Panevropskog univerziteta*";
- Utvrđuje odgovorne nastavnike i saradnike prije početka svakog semestra na prijedlog Nastavno-naučnih vijeća Fakulteta;

2. Nastavno-naučno vijeće Fakulteta

Član 156.

Naučno-nastavno vijeće fakulteta je stručni organ fakulteta i ujedno predstavlja **savjetodavno tijelo** Senata Panevropskog univerziteta.

Član 157.

U oblasti studija drugog ciklusa, Nastavno-naučno vijeće fakulteta ima sljedeće ingerencije:

- predlaže plan i program specijalističkih i master studija;
- imenuje mentore i komisije za ocjenu i odbranu radova u specijalističkom studiju i studiju drugog ciklusa;
- donosi listu tema specijalističkih radova za studijske programe fakulteta,

- usvaja individualne planove i programe završne godine studija drugog ciklusa sa predloženim temama završnog rada;
- razmatra periodične izvještaje o realizaciji nastavnog programakandidata i statusu njegovog završnog master rada;
- razmatra periodične izvještaje o izvršenju plana i programa istraživačkog projekta kandidata;
- nalaže Komisiji za ocjenu i odbranu rada da po potrebi izvrši periodičnu reviziju statusa završnog rada i istraživanja vezanih za izradu rada.
- po osnovu revizionog izvještaja Komisije za ocjenu i odbranu rada, donosi akt upozorenja zbog neizvršavanja planiranih aktivnosti, ili donosi druge mjere;
- odlučuje o završnim radovima koji nisu dobili saglasnost od strane komisije za ocjenu i odbranu rada.

Naučno-nastavno vijeće fakulteta razmatra i druga pitanja iz nadležnosti Senata Panevropskog univerziteta vezana za obrazovni i naučni rad kao i pitanja iz djelatnosti Univerziteta i studijskih programa koji su organizovani na Fakultetu, te predlaže donošenje odgovarajućih odluka.

Utvrđuje specifične kriterijume za vrednovanje studijskih programa izjednačavanje obrazovanja i programa stečenog po ranijim propisima i na drugim visokoškolskim ustanovama sa obrazovnim sistemom koji se sprovodi na Panevropskom univerzitetu.

3. Vijeće katedre

Član 158.

Nadležnosti **Vijeće katedre** u studiju drugog ciklusa su sljedeće:

- predlaže nastavni program nastavnih predmeta katedre koji se izvode u studiju drugog ciklusa;
- daje mišljenje o programu naučnih istraživanja i o naučnim radovima u kojima učestvuju nastavnici i saradnici katedre;
- odgovara za uredno obavljanje nastavnog procesa iz oblasti za koje je katedra osnovana;
- organizuje predavanja iz aktuelnih istraživanja svojih članova;
- daje stručna mišljenja organima Panevropskog univerziteta;
- predlaže angažovanje istaknutog stručnjaka odnosno naučnog radnika za ostvarivanje dijela nastave na Panevropskom univerzitetu;
- predlaže mentora u studiju drugog ciklusa i mentora specijalističkih studija;

Vijeće katedre razmatra i druga pitanja iz nadležnosti Senata Panevropskog univerziteta

vezana za obrazovanje i naučni rad iz djelatnosti Panevropskog univerziteta za koju je organizovana katedra.

4. Direktor

Član 159.

Direktor je **poslovodni organ** Panevropskog univerziteta. Zajedno sa Rektorom a u okviru svojih nadležnosti utvrđenih zakonom i ovim Statutom rukovodi radom Panevropskog univerziteta.

Član 160.

U ostvarivanju **funkcije rukovođenja** direktor Univerziteta ima i ingerencije u studiju drugog ciklusa:

- organizuje i rukovodi procesom rada stručnih službi koje su nadležne za stručne, administrativne i tehničke poslove vezane za organizaciju pedagoškog i obrazovnog procesa na studiju drugog ciklusa;
- Samostalno i u konsultacijama sa Rektorom, te u skladu sa Zakonom, Planom poslovanja i Programom razvoja donosi odluke, rješenja i druge zakonske akte i zaključuje ugovore;
- daje pojedinačnu ili zajedničku prokuru uz saglasnost Upravnog odbora;
- Stara se o zakonitosti rada i odgovara za zakonitost rada Univerziteta obustavljajući sve akte Univerziteta od primjene i izvršenja ako suprotivni Zakonu, ovom Statutu, opštim aktima i interesu Univerziteta;
- aktivno učestvuje u kreiranju osnova poslovne politike, izrade nacрта programskih, planskih i razvojnih dokumenta i izrade nacрта opštihakata;
- odlučuje o pravima i dužnostima zaposlenih u stručnim službama Univerziteta (o rasporedu i preraspodjeli radnog vremena, o odsustvovanju radnika);
- odlučuje o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti radnika stručnih službi u skladu sa Zakonom i kolektivnim ugovorom;
- donosi organizacione propise i daje uputstva za rad;
- zamjenjuje Rektora u njegovom odsustvu;
- razmatra zakone i akte drugih organa, te na osnovu analize i uvida daje prijedloge i mišljenja;
- obezbjeđuje sprovednje mjera obezbjeđenja, zaštite autorskih prava i zaštite tajnosti podataka.

5. Rektor

Član 161.

Rektor **rukovodi** radom Panevropskog univerziteta zajedno sa direktorom univerziteta, a u okviru ovlaštenja definisanih Zakonom o visokom obrazovanju i Statutom univerziteta.

Član 162.

Rektor ima sljedeća prava i dužnosti vezane za studij drugog ciklusa:

- razmatra Statut Panevropskog univerziteta;
- odgovara za ostvarivanje obrazovne i naučne djelatnosti i rukovodi stručnim radom na Univerzitetu;
- donosi nastavni plan obaveznih i izbornih predmeta specijalističkih i master studija;
- utvrđuje organizaciju izvođenja nastave u toku školske godine po semestrima;
- donosi odluku o rasporedu obaveznih predmeta u zavisnosti od prethodnog obrazovanja studenta drugog ciklusa;
- rješava zahtjeve za prelazak studenta sa drugog istorodnog fakulteta ili sa jednog na drugi smjer unutar Univerziteta i odlučuje o priznavanju ispita prilikom prelaska sa druge visokoškolske ustanove;
- donosi rješenje o poništavanju ispita u studiju drugog ciklusa na zahtjev studenta;
- odlučuje o zahtjevima i naknadama za ispunjavanje zaostalih predispitnih obaveza u studiju drugog ciklusa;
- odlučuje po prigovorima studenata na upisne liste drugog ciklusa, prigovorima na ocjene i rješenju o prelasku u narednu godinu studija;
- potpisuje svjedočanstva i diplome
- pokreće inicijativu i predlaže rješenja o pitanjima od značaja za studij drugog ciklusa na Panevropskog univerziteta;
- prije početka školske godine odlučuje o smjerovima i usmjerenjima kako će se u toj školskoj godini držati nastava u studiju drugog ciklusa;

6. Prorektori

Član 163.

Prorektor za nastavu:

- zamjenjuje Rektora u njegovom odsustvu;
- stara se o organizacionim i tehničkim uslovima nastave studija drugog ciklusa;
- koordinira sa studentskom službom, studentima, nastavnicima i

saradnicima izvođenje studija drugog ciklusa;

- preduzima mjere radi sprovođenja odluka Senata Panevropskog univerziteta u vezi nastavnog procesa na studiju drugog ciklusa;
- rješava konkretne zahtjeve studenata vezane za nastavu za koje nisu nadležni Rektor i Senat Univerziteta;
- koordinira rad izdavačke djelatnosti vezane za nastavu na studiju drugog ciklusa;

Član 164.

Prorektor za naučni rad i međunarodnu saradnju:

- predlaže način ostvarivanja međunarodne saradnje u studiju drugog ciklusa;
- pomaže Rektor u poslovima vezanim za naučni rad i međunarodnu saradnju Panevropskog univerziteta na studiju drugog ciklusa;
- preduzima mjere radi sprovođenja odluka Senata Panevropskog univerziteta, Rektora i Upravnog odbora u vezi naučnog rada i međunarodne saradnje;
- planira angažovanje studenata drugog ciklusa na naučno-istraživačkim projektima Panevropskog univerziteta;
- koordinira istraživačke projekte studenata drugog ciklusa u okviru njihovih završnih radova;

7. Dekan

Član 165.

Dekan predstavlja fakultet i odgovaran je za akademksa pitanja i zakonitostrada fakulteta.

U oblasti studija drugog ciklusa dekan ima sljedeća ovlaštenja:

- predsjedava sjednicama Nastavno-naučnog vijeća fakulteta;
- planira i razrađuje rasporede akademskog osoblja angažovanog u studiju drugog ciklusa;
- izdaje radne naloge angažovanom akademskom osoblju i stara se o odvijanju nastavno-naučnog procesa u studiju drugog ciklusa;
- Predlaže mentora kandidata u specijalističkom studiju i studiju drugog ciklusa;
- Odobrava temu specijalističkog rada;
- Pokreće proceduru prijave rada i zakazuje termin odbrane rada;
- Potpisuje rješenja komisije o priznavanju ispita i vrednovanjustudijskih

programa;

8. Upravni odbor

Član 166.

Upravni odbor obavlja slijedeće poslove koji su vezani za studij drugog ciklusa:

- predlaže nacrt Statuta Panevropskog univerziteta Senatuuniverziteta;
- donosi pojedinačna i opšta akta iz svoje nadležnosti vezana za studij drugog ciklusa;
- donosi unutrašnju organizaciju Panevropskog univerziteta iPravilnik o organizaciji i sistematizaciji;
- donosi odluku o obrazovanju novih unutrašnjih organizacionihjedinica vezanih za studij drugog ciklusa;
- razmatra nacrte akata koje donose drugi organi i tijela na Univerzitetu a koja su vezana za studij drugog ciklusa;
- donosi Pravila o visini naknade za studiranje i cijeni usluga na studiju drugog ciklusa, i Odluku o visini naknada za studiranje na univerzitetu za svaku školsku godinu;
- usvaja planove razvoja Univerziteta u studiju drugog ciklusa i preduzima mjere za njihovo sprovođenje;
- odlučuje o svim vanrednim zahtjevima korisnika uslugaUniverziteta koji direktno utiču na ostvarivanje prihoda Univerziteta;
- prati primjenu opštih akata i stara se o zakonitosti i javnosti rada na Panevropskom univerzitetu;
- kreira osnove poslovne politike i utvrđuje obrazovnu, naučno-istraživačku i razvojno-investicionu politku Panevropskog univerziteta, uključujući i politike vezane za razvoj i izvođenje studija drugog ciklusa;
- rješava po prigovorima o nostrifikaciji javnih isprava iz prethodnog školovanja;

VI IZDAVAČKA DJELATNOST

Član 167.

Na Panevropskom univerzitetu se u obrazovno-naučnom radu na studiju drugog ciklusa koriste osnovni **udžbenici**, pomoćni udžbenici, **skripta** i dopunska literatura:

- 📖 Osnovni udžbenik po pravilu obuhvata najmanje 90% sadržaja predmeta utvrđenih nastavnim planom i programom.
- 📖 Pomoćni udžbenici su: atlas, dijagrami, literatura - odabrani tekstovi, praktikumi, zbirke zadataka, riječnici i drugi sadržaji kojima se doprinosi

ostvarivanju nastavnih planova i programa.

- 📖 Skripta su autorizovana predavanja koja se, po pravilu, izdaju u slučaju kada ne postoji odgovarajući osnovni udžbenik. Na univerzitetu je obezbjeđena udžbenička literatura, dok se skripta koriste izuzetno.
- 📖 Dopunska literatura obezbjeđuje dublji teorijski uvid u naučne oblasti studija drugog ciklusa, te širu stručnu i specijalističku osnovu za profesionalni status studenta, istraživačke aktivnosti i izradu završnog rada.

Na Panevropskom univerzitetu se u obrazovno-naučnom radu koriste takođe i elektronski i multimedijalni nosioci informacija kao što su: CD, DVD, video-kasete, odnosno "on-line" metode diseminacije informacija korištenjem Interneta, računarskih i multimedijalnih sredstava.

Član 168.

Panevropski univerzitet odobrava i u skladu sa raspoloživim sredstvima, izdaje osnovne udžbenike, pomoćne udžbenike, skripta i monografije. Sredstva za izdavačku djelatnost se planiraju i obezbjeđuju u okviru godišnjih budžeta Panevropskog univerziteta.

Član 169.

Senat Univerziteta, po potrebi posla, imenuje **Izdavački savjet** na četiri godine iz reda nastavnika i saradnika Panevropskog univerziteta.

Izdavački odbor za publikacije Univerziteta čine: glavni i odgovorni urednik izdavača koji je ujedno i rukovodilac Centra za izdavačku djelatnost Panevropskog univerziteta, od jednog do tri člana iz reda nastavnika i od jednog do dva člana iz reda saradnika koje imenuje Senat Panevropskog univerziteta.

Član 170.

Izdavanje i uređivanje zbornika radova, kao zajedničke publikacije nastavnika, studenata i saradnika Panevropskog univerziteta, uređuje se u skladu sa Zakonom.

Član 171.

Senat Panevropskog univerziteta donosi Godišnji plan kojim utvrđuje vrstu i broj potrebnih osnovnih udžbenika, kao i koji se pomoćni udžbenici i skripta (*u daljem tekstu: udžbenik*) mogu koristiti za ostvarivanje programa studija na univerzitetu.

Za izbor udžbenika odgovoran je predmetni nastavnik. Uz zahtev za odobravanje udžbenika prilaže se recenzija.

Član 172.

Standarde koje treba da zadovolji udžbenik, način pribavljanja i odobravanja rukopisa za udžbenik, kao i njegovo praćenje i ocjenjivanje utvrđuje Senat posebnim pravilnikom.

Član 173.

Senat Panevropskog univerziteta objavljuje spisak odobrenih udžbenika i priručnika, do 31.maja tekuće godine, koji će se koristiti u studiju drugog ciklusa u narednoj školskoj godini.

VII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 174.

Donošenjem ovog pravilnika prestaje da važi Pravila studija II ciklusa studiju Panevropskog univerziteta od 15.07.2011. god.

Član 175.

Ovaj Pravilnik je objavljen na oglasnoj tabli Panevropskog univerziteta "APEIRON" dana 27.01.2024. godine. Pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja na oglasnoj ploči univerziteta.

OVJERA AKTA

Broj protokola:

1.3-39-10.2/24

Datum protokola:

26.01.2024.

Oznaka akta:

Datum stupanja:

27.01.2024.

Odgovorno lice/potpis:

(1) *ime i prezime*

Sanel Jakupović

titula i zvanje

Prof. dr

potpis

(2) *ime i prezime*

Darko Uremović

titula i zvanje

projekt menadžer, dipl.inž

potpis

Funkcija potpisnika:

(1) Rektor

(2) Predsjednik upravnog odbora

Zvanični pečat:

